

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198865

UNIVERSAL
LIBRARY

**ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಂದ ವಿರಚಿತವಾದ ಇತರ
ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಗಳು :—**

“ನವೀನಸಮಾಜ”	ಬಿಲೆ. ರೂ.	0—8—0
“ವಿಧಿ”	,,	0—12—0
“ಗೃಹಚಾರ” ಅಥವಾ “ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಮುಕುಂದ್”	,,	0—12—0

(ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿವೆ).

ಲೋಭಿ

ಅ ಥ ನಾ

ಕಾರ್ಪಣ್ಯ

ಎಂಬ

ನೂತನ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕ

ಲೇಖಕರು :—

ಬಿ. ಎಸ್. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಬಿ.ಎ.,

ಪುಸ್ತಕಗಳು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ:—

ಯಂ. ವಿ. ಶೇಷಾದ್ರಿ, ಆಂಡ್ ಕಂಪನಿ, ಬಳ್ಳೆಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

(ALL RIGHTS RESERVED)

1938.

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ]

[ಬೆಲೆ 8 ಆಣೆ

“ಲೋಭಿ”

ಅಥವಾ

“ಕಾರ್ಪಣ್ಯ”

(ನೂತನ ಕನ್ನಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕ.)

ಪಾತ್ರಗಳ ವಿವರ.

1. ಗಂಗಾಧರ ಭಟ್ಟ	ಲೋಭಿ.
2. ಈಶ್ವರಭಟ್ಟ B. A.,	ಗಂಗಾಧರಭಟ್ಟನ ಮಗ.
3. ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿ	ಶ್ರೀಮಂತ. ಈಶ್ವರನ (ಹೆಣ್ಣುಕೊಟ್ಟ) ಮಾವ.
4. ಪುರುಷೋತ್ತಮ B. A.,	ಈಶ್ವರನ ಕಾಲೇಜ್ ಸ್ನೇಹಿತ.
5. ಶ್ಯಾಮರಾಯ	ಗಂಗಾಧರನ ಮೈದುವ.
6. ಮುದ್ದ	ಗಂಗಾಧರನ ನಂಬಿಕೆಯಾದ ಸೇವಕ.
7. ಸಂಗಪ್ಪ	ಗಂಗಾಧರನಿಂದ ಸಾಲಪಡೆದವನು.
8. ಸುಂದರಿ	ಗಂಗಾಧರನ ಮಗಳು.
9. ಶಾರದೆ	ಗಂಗಾಧರನ ಸೊಸೆ.
10. ಕಮಲ	ಶ್ಯಾಮರಾಯನ ಮಗಳು. (ಈಶ್ವರನ ಎರಡನೆಯ ಹೆಂಡತಿ.)
11. ಸುಬ್ಬಮ್ಮ	ಗಂಗಾಧರನ ತಂಗಿ (ವಿಧವೆ.)
12. ನಾಗೂಬಾಯಿ	ಗಂಗಾಧರನ ಪರಿಚಾರಿಕೆ (ವಿಧವೆ.)
13. ಇತರ ಪಾತ್ರಗಳು	ಪುರೋಹಿತ, ಬೀದಿಹೋಕರು, ಹುಡುಗರು, ಡಕಾಯಿತಿಗಳು (ಕೊಳ್ಳೆಗಾರರು.)

“ ಲೋಭಿ ”

ಅಥವಾ

“ ಕಾರ್ವಣಿ ”

ದೃಶ್ಯಂ]

[ಸ್ಥಾನ: ಗಂಗಾಧರಭಟ್ಟನ ಮನೆ.

(ಪಾತ್ರಗಳು:-ಗಂಗಾಧರಭಟ್ಟ-ಅಳು ಮುದ್ದ-ನಾಗೂಬಾಯಿ-ಈಶ್ವರ-ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿ)

ಗಂ:—ಲೋ ಮುದ್ದ ! ಮುದ್ದ !

ಮು:—ಬಂದೇ ಬುದ್ಧಿ ! (ಬಂದು) ಕರದ್ರಾಬುದ್ಧಿ !

ಗಂ:—ಈಶ್ವರಸ್ವನೋರು ಬಂದರೇನೋ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ?

ಮು:—ಬಂದ್ರೋ ಅದಂಗೆೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ !

ಗಂ:—ಥೂ ಮೂಢ ! ಉಂಟು-ಇಲ್ಲ, ಅಷ್ಟು ಹೇಳೋ.

ಮು:—ಅಪ್ಪಣೆ ಬುದ್ಧಿ !

ಗಂ:—ನಿನ್ನ ತಲೆ-ಅಪ್ಪಣೆಂತೆ ! ಬಂದ್ರೇನೋ ಅಂತಂದ್ರೆ-“ಅಪ್ಪಣೆಬುದ್ಧಿ”

ಮು:—ತಡೀರಿ ಬುದ್ಧಿ ! ನೋಡ್ ಬುಟ್ ಬತ್ತಿನಿ. ಓಟು ನೆಪ್ಪಿಲ್ಲ.

ಗಂ:—ಎನು ನೋಡಿ ಬರೋದು ? ಬರಹೇಳೋ ಅಂದ್ರೆ ನೋಡಿ ಬರಾನಂತೆ ಮುಟ್ಟಾಳ !

ಮು:—ಅಂಗೆ ಬುದ್ಧಿ ! (ಮುದ್ದನು ಹೋಗುವನು.)

ಗಂ:—(ಸ್ವಗತ) ಈಶ್ವರನಿಗೆ ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮಗಳು ಶಾರದೆಯನ್ನು ತಂದ ಮದುವೆಮಾಡಬೇಕು. ಶಾರದೆ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವರಪ್ಪ

ನಿಗೆ ಅವಳು ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಗಂಡು ಸಂತತಿ ಇಲ್ಲ ಇನ್ನು ಹುಟ್ಟುವಹಾಗೂ ಇಲ್ಲ. ಶಾರವೇನ್ನು ತಂದು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಗಂಟು ಹಾಕಬೇಕು. ಆಗ ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿ ಆಸ್ತಿ ನಮಗೆ ಸೇರುತ್ತಿ. ಇವ ನಿಂದಾನಲ್ಲ-ಈ ಈಶ್ವರ! ಎಷ್ಟು ಬಡಕೊಳ್ಳಲಿ ಇವನ ತಲೇಲ್ ಹಿಡಿಯೋಲ್ಲ. ಬೇಡಕಾಣೋ ಈಶ್ವರ! ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ಅನ್ನೋದು ಬಿಟ್ಟು ಬರೋಲ್ಲ. ಈ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದವರಮನೇಲ್ ಹೆಣ್ ತಂದ್ರ ಮನೆ ಲಿರೋದುಕ್ಕೂ ದರಿದ್ರ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗುತ್ತೆ ಕಾಣೋ ಅಂತ ಎಷ್ಟು ಬಗೆಲಿ ಹೇಳಲಿ-ಉಹುಂ! “ನೀಕಿ ಬೆಬ್ಬಿ ಮೀತಾತಕಿ ಬೆಬ್ಬಿ” ಅಂತಾನೆ ಏನು ಮಾಡಲಿ ಈ ಹಾಳು ಹುಡುಗನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು? ಅವರಮ್ಮ ಏನೋ ಹೇಳಿದಳಂತೆ-ಸಾಯೋವಾಗ. ಆ ದರಿದ್ರಭಿಕಾರಿ-ಅವಳ ತಮ್ಮ-ಆ ಶ್ಯಾಮರಾಯ-ಅವನ ಮಗಳು-ಆ ಕಮಲಾನ ತಂದು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೋಬೇಕೊಂತ. ಅದನ್ನೇ ಮಾಡಿಕೋತೀನಿ ಅಂತಾನೆ ಈ ಹೆಣ್ಣು ಮುಂಡೇದು. ಅಲ್ಲವೋ ಬೇಡವೋ ಮಗು! ಅಂತ ಒಳ್ಳೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಉಹುಂ! ಕೇಳವೊಲ್ಲ. ಮಾಡೋ ತೀಯೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಅಂತ ಗದರಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲ-ಈ ಮಡ್ಡಿ ಮುಂಡೇದಕ್ಕೆ ದುಡ್ಡಿ ನ ಮುಮ್ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯೋದು-ಯಾವಕಾಲಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯೋದೊಂತ? ಹಾಂ!

(ಪ್ರಕಾಶ) ನಾಗೂ! ನಾಗೂ!

ನಾಗೂ:--(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಕರೆದ್ರಾ ಅಂದ್ರೆ?

ಗಂ:--ಹೌದು ನಾಗೂ! ಕಾಫಿ ಮಾಡಿದ್ದೀಯಾ?

ನಾಗೂ:--ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ-ತರಲೆ?

ಗಂ:--ಬೇಗತಾ-ಈಶ್ವರನು ಬೇರೆ ಬಂದು ಬಿಡ್ತಾನೆ ಆಮೇಲೆ. ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದೀಯಾ ಕಾಫೀನಾ?

ನಾಗೂ:--ನಿಮ್ಮೊಬ್ಬರಿಗೇ! ಇನ್ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು? ನನಗಂತೂ ಈ ಕಾಫಿವಾಸ ನೇನೇ ಹಿಡಿಯೋಲ್ಲ!

ಗಂ:--ಸರಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಇರಬೇಕು. ಸುಮ್ಮನೆ ಹಾಳುಮಾಡಬಾರದು-
ತಿಳಿತ್ತೇ ?

(ನಾಗೂ ಹೋಗುವಳು)

(ಸ್ವಗತ) ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳನ್ನು ಬರಹೇಳಬೇಕು. ಆತ ಒಬ್ಬ
ಹಳೇ ಕಂದಾಚಾರದವನು. ಜಾತಕ ಸರಿಬೀಳಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೆ ಹೀಗೆ ಅಂತಾನೆ.
ಅದರೇನು ? ಹೊಡುಗನ ಜಾತಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸರಿಮಾಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀ
ನಿ ಆ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಕೃಯ್ಯಲ್ಲಿ. ಪುರೋಹಿತ ರಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಯೇನೋ
ಗೊಣಗಿದ ನಾ ಒಳ್ಳೆ ಅಂತ ನಾನಂದೆ-ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೆ ಇದ್ದು ಆಸ್ತಿ ಏಚಾರ್.
ಗೊಣಗಗಿಣಗಬೇಡಿ. ನಿಮಗೆ ಕೊಟ್ಟರೋ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಬಿಟ್ಟೀ
ಅನ್ನಿ. ಇನ್ಯಾಕದರಯೋಚನೆ ? ಇದರಮೇಲೆ ಮದುವೆ ಪೂರೋಹಿತ
ಬೇರೆ ನಿಮ್ಮದೆ. ಸಂಭಾವನೆ ಒಂದೈದುರೂಪಾಯಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೊಡೂಂತ
ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆನಾನು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡ್ತೀನಿ ಅಂತಂದೆ. ಸರಿವಡಿಸಿ
ಬಿಡಿ-ಈಶ್ವರನ ಜಾತಕಾನಾ ಅಂದೆ. ಆಯಿತು. ಈಶ್ವರನ ಜಾತಕವೂ
ಈಗ ಸರಿಯಾಗಿದೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಜಾತಕಕ್ಕೆ. ಅಷ್ಟಲ್ಲದೇನು ? ನರಹರಿ
ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಆಸ್ತಿ ನಮಗೆ ಸೇರಿತು ಅಂದ್ರೆ-ಆಗ ನಮ್ಮ ಜಾತಕವೂ ಸರಿ
ಹೋಯಿತು ಅಂತಲೇ ಲೆಖ್ವ.

[ನಾಗೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು]

ನಾಗೂ:--(ಸ್ವಗತ) ಈ ಜಿಪುಣ ಮುದುಕನೋ ! ಇವನಕಾಫಿಯೋ ! ಇವನ
ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಿಂಕಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಬರೀ ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ! ಏನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು
ಹೋಗ್ತಾನೋ ಹೋಗೋವಾಗ, ನನಗೆ ಬೇರೆ ಅಡ್ಡಿ. ಕಾಫಿ ಕುಡೀ
ಕೊಡ್ತು ಅಂತ. ಅಡಿಗೆ ಮನೆ ಹತ್ತರಲೇ ಕಾವಲು ಯಾವಾಗ
ನೋಡಿದ್ರೂ ಸಾಸುವೆ ಯೇನಾಯಿತು ? ಉಪ್ಪಿನ ಲೆಕ್ಕ ಹೇಳು.
ಅಕ್ಕಿ ಯಾರಿಷ್ಟು ಖರ್ಚಾಯಿತು ಅಗಲೇ ? ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಿಂದ
ಬಿಂಕಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಾ ಒಲೇ ಹೆಚ್ಚೋಕೆ-ಎಣ್ಣೆಯಾಕೆ ಕರ್ಚು

ಮಾಡ್ತೀಯಾ ? ತರಕಾರಿ ಯಾಕೆಮಾಡಿದೆ? ಅನ್ನಾಸಾರುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ ಸಾಲದೆ? ದೇವರಿಗೆ ಯಾಕೆ ಅಗಲೇ ದೀಪಕಚ್ಚಿಟ್ ಬಿಟ್ಟೆ ? ಎಣ್ಣೆ ನಷ್ಟ ಆಗೋಲ್ಲ? ಅಂತ ಏನೇನೋ ಒಂದುಸಾವಿರ. ಇವನ ಕಾಟ ಬರಬರತಾ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿಹೋಯಿತು. ಈ ಹಾಳು 'ಮೆದುಕನ ಗೋಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿದ್ದು! ಅವು! ದೇವರೇ! ಏನಂತಾ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದೆಯಪ್ಪಾ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಮೃಗಾನ? ಕಾಫಿ ಸ್ವಾಂಗಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮುಕ್ಕಾಲು ಕುಡಿದು ಕಾಲು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಿಸಿ ನೀರು ಸೇರಿಸಿ ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಕುಡೀಲಿ ಕರ್ಮಿಷ್ ಮುಂಡೇದು! ಅಲ್ಲ! ದುಡ್ಡು ಮಿಗುತ್ತೆ ಅಂದರೆ ಕಲಗಚ್ಚು ಬೇಕಾದ್ರೂ ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದುಬಿಡ್ತೀನಿ ಅಂತಾನೆ ಈ ಮದುಕ !

(ಪ್ರಕಾಶ) (ಮುಂದೆ ಬಂದು) ಹಿಡೀರೇ ಅಂದ್ರೆ! (ಕಾಫಿ ಕೊಡುವಳು)

ಗಂ:—ನಾಗೂ ! ಬಹಳ ಸ್ವಾಂಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದೀಯೇನು ಕಾಫೀನ ?

ನಾಗೂ:—ಸ್ವಾಂಗೂ ಇಲ್ಲ-ಗೀಂಗೂ ಇಲ್ಲ. ಕುಡಿದುನೋಡಿ. ಸ್ವಾಂಗಾಗಿದ್ದೆ ಮೈಗೆ ಎರೋಧ ಅಂದಿದ್ದಲ್ಲ-ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಚಿಟಿಕೆ ಪುಡಿ ಹಾಕಿ-ಒಂದು ತೊಟ್ಟು ಹಾಲು ಜಿರಿಸಿ ಬಿಸಿನೀರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾಕಿದ್ದೇನೆ.

ಗಂ:—ಭೇಷ್ ! ನಾಗೂ ! ಅದು ಜಾಣತನ ನೋಡು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ ಸಿಕ್ಕಾ ಪಟ್ಟಿ ಕಾಫೀ ಕುಡೀತಾ ಇವ್ರೆ- ಸಂಸಾರ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೆ ನೋಡು.

ನಾಗೂ:—ಹಾಂ ! ನೀವು ಬೂದಿ ಅಂದಮೇಲೆ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು ನೋಡಿ. ಬೆಳಗ್ಗೆಗೆ ಕಾಫಿಪುಡಿ ಇಲ್ಲ.

ಗಂ:—ಏನಿದು ನಾಗೂ ! ಏನು ಹೀಗಾದ್ರೆ ಅಂದೆ? ಈ ಮನೆ ಬಾಳಲಿಲ್ಲ. ಹೆಸರು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನೋಡು. ಅಲ್ಲ ನಾಗೂ ! ನೆಟ್ಟಗೆ ಎಂಟು ದಿವಸ ಆಗಿಲ್ಲ ಎರಡಾಣೆ ಕಾಫೀ ಪುಡಿ ತಂದು-ಹಾಂ ! ಅಗಲೇ ಆಗಿಹೋಯಿತು ಅಂತಂತೀಯಲ್ಲಾ ! ಹೂಂ ! ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮೂರು ದಿವಸ ನಾನು ಮನೇಲಿ ಕಾಫೀ ಕುಡೀಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕೇಳೋವಾಗಲೇ ಎದೆ ದಡುಂ ಅಂತ ಒಡೆದುಹೋಗ್ತಾ ಇದೆಯಲ್ಲಾ ? ಹೀಗಾದರೆ ನಾವು ಬದುಕಿ ಬಾಳಿ

ಹೆಸರು ಹೇಳಿದಹಾಗೆಯೇ ಆಯಿತು. ಸರಿ-ಸರಿ! ಈ ಕಾಫಿ ಹಾಗೆಯೇ ಇಟ್ಟರು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬಿಸಿಮಾಡಿ ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟರಾಯಿತು.

ನಾಗೂ:—ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಗಾಡಬೇಡೀಂದ್ರೆ ಕಂಡಕಂಡದ್ದಕ್ಕಲ್ಲಾ. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರೆ ನನ್ನ ಕೈಲಿ ಸುದಾರಸೋಕಾಗೋದಿಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಸಂಸಾರಾನಾ.

ಗಂ:—ನಾಗೂ! ಇದೇನು ನೀನು ಹೇಳತಾಇರೋದು? ಏನೂಂತ?

ನಾಗೂ:—ಅಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರೆ-ಹಾಗಾದ್ರೆ ನಾನು ಕಾಫೀಮಾಡಿ ಕುಡಿದುಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟೀ? ದೇವರೇ ಅಂತ ರಾಗಿ ಹುರಿಹಿಟ್ಟು ಮಜ್ಜೆಗೇಲಿ ಕಲಸಿ ತಿಂದ್ಯೋ ತೀನಿ ನನ್ನಪಾಡಿಗೆ.

ಗಂ:—ನೀನು ಕುಡಿದೇ ಅಂತ ಅಲ್ಲ ನಾಗೂ!

ನಾಗೂ:—ಮತ್ತೇನಂತೆ ಅಷ್ಟಿಲ್ಲದೆ? ಅಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರೆ. ನಿನ್ನ ಕಾಫಿಮಾಡಿ ನಿಮಗೆ ತಂದುಕೊಟ್ಟೆಲ್ಲಾ-ಆಗ ಕಾಫಿಪುಡಿ ಒಲೇಮೇಲಿತ್ತು. ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡೋವೇಳೆಗೆ ಬೆಕ್ಕು ಬಂದಿದ್ದೇ ತಡ ಪುಡಿನೆಲ್ಲಾ ಒಲೆ ಬೂದೀಲಿ ಚೆಲ್ಲಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಇಷ್ಟು ಹೇಳೋವೇಳೆಗೆ ಕೂಗಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ?

ಗಂ:—ಕೂಗಾಡೋದೇನು ನಾಗೂ? ನನ್ನತಲೆ ಕಂಡ್ರೆ ನಿಮಗ್ಯಾರಿಗೂ ಆಗೋಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸಂಕಟ ನನಿಗೇ ಗೂತ್ತು. ಸಂಸಾರಿಸೋದು ಅಂದ್ರೆ ರೆಟ್ಟೆ ಮುರಿದುಹೋಗುತ್ತೆ. ಬಿಟ್ಟೆ ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತೇನು? ಬೆಕ್ಕು ಮನೆಗೆ ಬೇಡಾಂದ್ರೆ ಕೇಳಿದರಲ್ಲವೆ? ಆ ಹಾಳು ಬೆಕ್ಕನ್ನು ಸೀಳಿಹಾಕಬೇಕು. ಇಲಿಕಾಟ ಆಯ್ತು ಬೆಕ್ಕಿನಕಾಟ ಒಂತು. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ದುಡಿದು ಹಾಕಬೇಕು ಇನ್ನು-ಎಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಗ್ರಹಚಾರ ನಾಗೂ! ನನ್ನ ಗ್ರಹ ಚಾರ!

ನಾಗೂ:—ಇದಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಮಾಡೋಕ್ಕಾಗುತ್ತೇಂದ್ರೆ? ಬೋಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ನೀವು ಹೇಳೋದು. ಅಲ್ಲ-ಸಂಬಳ ಕೊಡಿ ಅಂದ್ರೆ-ಇವತ್ತಾಗಲಿ-ನಾಳೆ ಆಗಲಿ ಅಂತೀರಿ. ಕೆಲಸ ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ತುಸಾ ಕಮ್ಮಿ ಆಗಬಾರದು. ಅದೆಲ್ಲಾ ಯಾತಕ್ಕೇ? ನೀವು ಹೇಳೋದೂ ಬೇಡ-ನಾನು ಕೇಳೋದೂ ಬೇಡ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಕೊಟ್ಟರೋ

ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿ-ಬಡ್ಡಿ-ನನ್ನ ಸಂಬಳ-ಎಲ್ಲಾ ಲೆಕ್ಕಾನಾಡಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿಆತ್ತಲಾಗೆ ನಾನು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗ್ತೇನೆ ಇಲ್ಲಿಂದ. ಹೆಂಗಸರಿಲ್ಲದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಚಾಕರೀಗೆ ಸಿಗಹಾಕಿಕೊಂಡ್ರೆ-ಇನ್ನು ಯಾವ ಗತೀ ಬರುತ್ತೇಂತೆ? ಪಾರ್ವತಮ್ಮನೋರು ಇದ್ದಾಗ.....

ಗಾ:--(ಸ್ವಗತ) ನಾಗೂನೂ ಹೊರಟುಹೋದರೆ ಪಿಂಡಕ್ಕೇ ಗತಿ ಇಲ್ಲ ದಂತೆ ಆಗುತ್ತೆ ಆ ಮೇಲೆ (ಪ್ರಕಾಶ) ನಾಗೂ! ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಿಸು ಹಾಳು ಕೋಪ ಅನ್ನೋದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬರುತ್ತೆ ನೋಡು. ಏನು ಮಾಡೋದು? ಸ್ವಲ್ಪ ನುಂಗಿಕೊಬೇಕು ಕೋಪಾನ. ಪದಾರ್ಥಗಳು ಮನೆಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಹಾಳಾಗತಾ ಇದ್ರೆ ಯಾರಿಗೇನು ಸುಖ ಅಂತದೆ. ಅಷ್ಟೆ. ಅದು ಹೋಗಲಿ-ನಾಗೂ! ನಾಳೆ ಮನೆಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಗುಂಡಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮನೆಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠ ಸಮಾರಾಧನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಊಟವಾ ದಮೇಲಿ-ಹಾಗೆ ಕಾಯಿ ಪಳಿದ-ಏನಾದರೂ ಈಸುಕೊಂಡು ಬಂದು ಬಿಡು-ನಾಳೆ ರಾತ್ರಿಗೂ ಆಗಿಹೋಗುತ್ತೆ.

(ನಾಗು ಹೋಗುವಳು. ಕಾಫಿ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಇದೆ.)

[ಹೊರಗಡೆ ಈಶ್ವರನ ಪ್ರವೇಶ]

ಈಶ್ವರ:--ಅಪ್ಪಾ!

ಗಂಗಾ:--(ಸ್ವಗತ) ಎಲ್ಲಾ ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯೋಸಮಯಕ್ಕೇ ಬರಬೇಕೇ?

(ಪ್ರಕಾಶ) ಬಾರೋ ಈಶ್ವರ!

ಈ:--ಏನಪ್ಪಾ ಕರೆದೆಯಂತೆ?

ಗಂಗಾ:--ಬಾ ಹೇಳ್ತೀನಿ-ಕೂತುಕೋ. ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕೇಳು. ಆತುರ ಪಡಬೇಡ.

ಈ:-- ಆ ಮದುವೆ ಸಮಾಚಾರ ತಾನೇನಪ್ಪಾ? ಹೇಳಿದ್ದೇ ಹೇಳ್ತಾರು ನೀನು.

ಗಂ:--ನೋಡಿದೇನೋ! ಅದೇ ನಾನು ಬೇಡ ಅಂದದ್ದು. ಸಾಮಾನ್ಯ ಇಲ್ಲ. (ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ) ಇದೇನೋ ಈಶ್ವರ? ಇದೇನು ಗುಳ್ಳೆ

ಗಳು ನಿನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿಂತ? ಉಷ್ಣ! ಅಲ್ಲಾಪ್ಪಾ! ಆ ಹಾಳು ಕಾಫೀ ಕುಡೀಬೇಡಂತೀನಿ. ಉಷ್ಣ! ಪರಮ ಉಷ್ಣ! ಕೇಳಿದರೆ ಅಲ್ಲವೆ? ಎಷ್ಟು ಬಡಕೊಳ್ಳಲಿ ಹೇಳೋ? ಅನ್ನದಗಂಜೀನ್ನಾದರೂ ಕುಡೀಬಾರದೇನಪ್ಪಾ ಎರಡು ಉಪ್ಪುಕಲ್ಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡು? ತಂಪಾಗಿರುತ್ತೆ ನೋಡು.

ಈ:—ಅದು ಮೊಡವೇಪ್ಪಾ! ಕಾಫೀಗೂ ಅದಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ?

ಗಂ:—ಸರಿ-ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ನಾನು ಹೇಳೋದು ನಿಮಗ್ಯಾರಿಗಾದ್ರೂ ಅರ್ಥವಾದರಲ್ಲವೆ? ನಿಮ್ಮ ಗುಣಗಳೇ ಬೇರೆ. ನನ್ನ ಗುಣಗಳೇ ಬೇರೆ.

ಈ:—ಅಯ್ಯೋ ಬಿಡಪ್ಪಾ ಹೋಗಲಿ. ಯಾಕೋ ಬರಬರತಾ ಬಹಳ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿಹೋಯಿತು. ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ ನಿನ್ನ ತರ್ಕ? ನಿನ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಅದು ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ. ಅಮ್ಮನಿದ್ದಾಗ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ. ಹೂಂ! ಹಣೇಲ್ ಬರೆದಹಾಗೆ ಆಗಲಿ

ಗಂ:—ಬೇಡವೋ ಈಶ್ವರ! ಕುತರ್ಕ ಬೇಡ ಅಂದೆ. ದೊಡ್ಡವರನ್ನು ಇದು ರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಬಾರದೋ ಈಶ್ವರ! ಬಹಳ ಪಾಪ ನೋಡೋ!

ಈ:—ಅಪ್ಪಾ! ನಿಜ! ನಿನ್ನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡೋದು ಪಾಪ-ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೆ

ಗಂ:—ಏನೋ ಇದು ಈಶ್ವರ! ಯಾಕೆ ನೀನುಹೀಗಾಗಿಬಿಟ್ಟೆಂತ? ಅಲ್ಲವೋ ಈಶ್ವರ! ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು ಹಿಡಿದು ಬಾಳಬೇಕು. ಹಾಗಿದ್ದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಏನೋ ನೋಡು ನಾನೂ ಒಂದೆರಡುಕಾಸು ಆಸ್ತಿ ಅಂತ ಮಾಡಿಟ್ಟಿದೆ ನಪ್ಪು ನಿನಗೆ.

ಈ:—ಅದು ಹೋಗಲಿವ್ವ! ಕರೆದ್ದದ್ಯಾಕೆ ಹೇಳು ಬೇಗ-ನನಗೆ ಕೆಲಸ ನೀಡೆ-ಹೋಗಬೇಕು.

ಗಂ:—ಅದೇಕಾಣೋ! ನೋಡು. ಹೆಣ್ಣಿನ ಜಾತಕ ತರಿಸಿದ್ದೆ. ಎಲ್ಲಾ ನೋಡಿದೆ. ನಿನ್ನ ಜಾತಕಾನೂ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಟ್ಟು. ಗುಣಿಸಿದೆ. ತಾರಾಬಲ ನೋಡಿದೆ. ಚಂದ್ರಬಲ ನೋಡಿದೆ-ರಾಶಿ ಚಕ್ರ ಎಲ್ಲಾ ನೋಡಿದೆ-ಧನ ರಾಶಿ ಬಹಳ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ ನೋಡು!

ಈ:—ಯಾರದಪ್ಪಾ ?

ಗಂ:—ನರಹಂಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮಗಳದೋ. ಶಾರದೇದೂ !

ಈ:—ಬೇಡವ್ವಾ.

ಗಂ:—ಏನೋ ಈಶ್ವರ ! ಹೀಗೆಂದ್ರೆ ? ಮೊಂಡತನ ಮಾಡಬೇಡ ನೋಡು.

ಈ:— ಬೇಡ ಅಂದ್ರೆ ಅದೂ ಮೊಂಡತನವೋ ನಿನಗೆ ?

ಗಂ:— ಇನ್ನೇನೋ ಅಷ್ಟಿಲ್ಲದೆ ?

ಈ:—ಅವತ್ತೇ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೆನಪ್ಪಾ ನಿನಗೆ ? ಅವ್ಮನು ಸಾಯೋವಾಗ ಮಾವ ನನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದ್ದೂ “ಶ್ಯಾಮೂ ! ಇನ್ನು ನಾನೇನೋ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುಕೊತೀನಿ. ಈ ಮಕ್ಕಳಗತಿ ಹ್ಯಾಗೋ ಎಂತೋಪ್ಪ. ನಮ್ಮ ಸುಂದರೀನ ಗುಂಡಾಪಂಡಿತರ ಮಗ ಪುರುಷೋತ್ತಮನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆಮಾಡಿಸು. ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಕಮಲಾನ ನಮ್ಮ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತವರುಮನೆ ಸಂಬಂಧ ತಪ್ಪಿಹೋಗುತ್ತೆ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ತರೋದು ಬೇಡ.” ಅಂತಂದಳು. ನೀನೂ ಸಹ “ಇಲ್ಲ ? ಅದಕ್ಕೇನಂತೆ ? ಹಾಗೇ ಮಾಡಿದರಾಯ್ತು” ಅಂದೆ. ಅಮ್ಮನಮಾತು ತಕ್ಕಬಾರದು ಅಂತ ನನಿಗೆ. ಈಗ ನೀನು ಹೇಳೋದು ನೋಡಿದ್ದ್ರೆ.....

ಗಂ: . ಸತ್ತವರ ಮಾತು ಈಗ್ಯಾಕೋ ಈಶ್ವರ ? ಇದೇ ನೋಡು ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲದ ಹುಡುಗರು ಅನ್ನೋಮ-ಮಾತನಾಡತಾ ಇರೋದು ಶುಭ ಸಮಾಚಾರ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡೋದು ಸತ್ತವರ ಮಾತು. ಯಾವಾಗ ವಿನೇಚನೆ ಬರುತ್ತೋಪ್ಪ ! ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ !

ಈ:--- ಇವೇನು ? ಅವ್ಮನು ಸತ್ತಾಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಅಮ್ಮನ ಹೆಸರು, ಗುಣ, ಶೀಲ, ಎಲ್ಲಾ ಮರೆತುಬಿಡಬೇಕೂ ಅನ್ನು. ಅಮ್ಮನ ಹೆಸರೇ ಅಶುಭವೋ ?

ಗಂ: -ಹಾಗಲ್ಲವೋ ಈಶ್ವರ ! ಶುಭ ಮಾತನಾಡ್ತಾ ಇರುವಾಗ ಸತ್ತವರ ಶ್ರೇಷ್ಠವ ಬೇಡ ಅಂದೆ. ಇರಲಿ. ಈಗ ನೋಡು. ಜಾತಕ ಸರಿ ಪೋಯ್ತು ನಿನ್ನದು ಇದೇ ಅಲ್ಲವೇನಪ್ಪ-ಕೊನೇ ವರ್ಷ-ಕಾಣೇಜಿ

ನಲ್ಲಿ? ಕರ್ಚಿಗೆ ಬೇರೆ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡ್ತಾರೆ. ಮದುವೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ - ನಗೆನಟ್ಟು - ಎಲ್ಲಾ. ಒಂದು ಬೈಸ್‌ಕಲ್ ತೆಕ್ಕೊಡ್ತಾರೆ. ಒಂದು ರಿಸ್ಪನ್ಸಾಚ್ ಬೇರೆ ನಿನಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಡಬೇಕಂತ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ. ಆಗಲಿ ಅಂತ ಕೂಡ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ದುಡ್ಡು ಡಿಪಾಸಿಟ್ ಮಾಡಬೇಕಂತ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ-ಅದಕ್ಕೂ ಆಗಲಿ ಅಂತ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡು ಕಡೆ ಕರ್ಚಾ ನೀವೇ ಮಾಡಕೋಬೇಕೂ ಅವೆ. ಸರಿ ಅಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೂ. ಇಷ್ಟು ಏರ್ಪಾಡುಗಳೆಲ್ಲಾ ನಡೆದಿರಬೇಕಾದರೆ.....

ಈ :—ಅಪ್ಪಾ ! ಕಮಲಾನ್ನ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ನನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತೆ. ಇದರ ಮೇಲೆ ಈ ವರ್ಷ ಪರೀಕ್ಷೆ ಕಳೀಲಿ. ಆಮೇಲೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ-ಮುಂದಿನ ವರ್ಷವೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರಾಯಿತು. ಇಷ್ಟು ದಿವಸವೇ ಕಳೇತಂತೆ-ಈ ವರ್ಷ ಕಳೆವರೆ- B. A. ಪ್ಯಾಸ್ ಆಗುತ್ತೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವಸರವೇನು ?

ಗಂ:—ಈಶ್ವರ ನೊಂಡತನಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಬೇಡ. ಮದುವೆ ಈಗ ಬೇಕು ಅಂತ ನೀನಂದ್ರೆ-ಕಾಲೇಜ್ ಕರ್ಚನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಾರು ನಡಸೋವ್ರಂತೆ? ನನಗೆ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ-ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ರಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವು. ಒಂದೇ-ಎರಡೇ? ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳು ! ನಾನು ರಿಟೈರ್ ಆದಮೇಲೆ ಪೆನ್‌ಷನ್ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹ್ಯಾಗೋ ಈಶ್ವರ ಈ ಸಂಸಾರ ನಡಸೋದು ? ನಾನು ಪಾಕೊಂಡಿರೋ ಅಂಗಿನಾಮ್ರ ನೋಡು (ಮಾಸಿ ಪಟ್ಟಿಯೊಡೆದ ಅಂಗಿ ಯನ್ನು ತೋರಿಸುವನು) ಬೇರೆ ಒಂದು ಅಂಗಿ ಹೊಲಿಸೋಣ ಅಂತ ಇಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆ ಧಾರಣೆ ಬೇರೆ ಹಚ್ಚುವೋಗಿದೆ. ಬಟ್ಟೆದರ ಸ್ವಲ್ಪ ಇಳೀಲಿ ಅಂತ ಕಾದಿದ್ದೇನೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ಹಠ ಮಾಡಬೇಡ.

ಈ:—ಅಪ್ಪಾ ಹಠವೇನು ? ನಿನ್ನಿಷ್ಟು ಬಂದಂತೆ ಮಾಡಿಕೋ -ಇನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುವುದೇನಿದೆ.ಬಲವಂತ.

ಗಂ:—ಹಾಗಿರಬೇಕು. ಅದು ಜಾಣತನ-ಮದುವೆ ಸಮಾಚಾರವಲ್ಲ ಮೊದ್ಲ ಪಂಗೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು. ಅದರ ನೋಡೋತಾರಿ-ಒಂದೂ ಅಂತವು ಎಲ್ಲಾ.

ಈ:—ನಾನು ಹೊರಡ್ತೀನವ್ವ.....ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಇವತ್ತು ಕಾಲೇಜು ನಲ್ಲಿ ಡಿಬೇಟೆ, ಹೋಗಬೇಕು.

ಗಂ:—ಸರಿ-ಹೊರಡು-ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಡಿಬಿಡ್ತೀನಿ. ಎಲ್ಲ ನೀನೊಪ್ಪು ಕೊಂಡಿದ್ದೀಯಾ ಅಂತಲೇ ಪತ್ರಿಕೇನೂ ಬರಿಸ್ಬಿಡ್ತೀನಿ.

ಈ: ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲಾ.—ನಿನ್ನಿಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡೂಂತ.
(ಈಶ್ವರನು ಹೊರಡುವನು).

ಗಂ:—(ಸ್ವಗತ) ಅಂತೂ ಈಶ್ವರನು ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕಾದ್ರೆ ನನ್ನ ಹೆಣ ಹೊತ್ತು ಹೋಯಿತು. ಇನ್ನು ಆ ಸರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳದು ಬೇರೆ. ಪ್ರಸಂಗ ಹೇಗೆ ಮುಗಿತೋ ನೋಡಬೇಕು. ಹುಡುಗ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಅಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಆ ನೆವದಿಂದ ಆದಷ್ಟು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಎಳೆಯಬೇಕು. ಹೂಂ!
(ಪ್ರವೇಶ : ಸರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು)

ಸರ:—ಗಂಗಾಧರಭಟ್ಟರೇ !

ಗಂ:—ಬನ್ನಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ! ಹೀಗೆ ದಯಮಾಡಬೇಕು. ತಾವು ಬರೋದನ್ನೇ ಇದಿರು ನೋಡತಾ ಇದ್ದೆ.

ಸರ:—ನೋಡಿ. ಮೊದಲೇ ಬರಬೇಕೂಂತ ಕೊರಟೆ. ರಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಬರಿಸಿಬಿಡೋಣ ಅಂದರೆ-ಈಗ ತಾನೇ ಹೇಳಿ ಕಳು ಹಿಸಿದರು. “ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ-ನೀವು ನಡೀರಿ-ಗಂಗಾಧರಭಟ್ಟರ ಮನೆಗೇ”ಂತ. ಹುಡುಗನೇನಂತಾನೆ ಭಟ್ಟರೆ ?

ಗಂ:—ಹುಡುಗ! ಅದೇ ಸ್ವಲ್ಪ ತಕರಾರು ನೋಡಿ. ಹಾಂ! ಆ ನನ್ನ ಭಾವ ಮೈದ

ಸರ:—ಅದೇ ಶ್ಯಾಮರಾಯರು ?

ಗಂ:—ಹೌದೊಂದ್ರೆ-ಶ್ಯಾಮರಾಯನ ಮಗಳು ಕಮಲೂ ಇದ್ದಾಳಲ್ಲ-ಅವಳನ್ನೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೂಂತ ಮೊದಲು ಹಠ ಹಿಡಿದ. ನಾನೂ ಹೇಳಿದೆ ಹೇಳುವ ರೀತಿಲ್ಲೆಲ್ಲಾ. ಆದರೆ-

ಸರ:—ಆದರೇನು ಭಟ್ಟರೆ ?

ಗಂ:—ಈ ವರುಷ ಮದುವೆ ಬೇಡ.....B. A. ಮುಗೀಲಿ. ಬರೋ ವರ್ಷ
ನೋಡಕ್ಕೊಳ್ಳೋಣ ಅಂದ.

ನರ:—ಆಮೇಲೆ ?

ಗಂ:—ನಾನಿದ್ದು ಕೊಂಡು-ನೋಡು ವಯಸ್ಸಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು
ಕೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡ್ತಾರೆ.
ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದೆ-ನೀವು ಹೇಳಿದ್ದು ಒಂದೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಸೈಕಲ್
ಸಮಾಚಾರ-ರಿಸ್ಪವಾಚು-ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದೆ ನೋಡಿ.

ನರ:—ನೋಡಿ ಭಟ್ಟರೆ! ನಮ್ಮನೇಲೂ ಇದೇತಾನೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೀತು.
ನಮ್ಮಕ್ಕೆ ಅಂತಾಳೆ. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ತುಂಬಿದ ವಯಸ್ಸು. ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ
ಹೇಗೋ? ಈ ಚೈತ್ರಮಾಸ ಮುಗಿಯುವದರೊಳಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ
ಬಿಡಬೇಕೂ ಅಂತಾಳೆ.

ಗಂ:—ಅದರೆ ಇನ್ನು ಹನ್ನೊಂದೇ ದಿನವ ಇದೆ ಅಷ್ಟೆ.

ನರ:—ಹೌದೂಂದ್ರೆ. ಅದಕ್ಕೇ.

ಗಂ:—ನೀವು ಹೇಳೋದೇನೂ ಸರಿ. ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ! ಆದರೆ ಹುಡು
ಗನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಪ್ಪಬೇಕಲ್ಲಾ.

ನರ:—ಒಪ್ಪದೆ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ?

ಗಂ:—ಅದೇ “ಹಾಗೂ ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮಗಳನ್ನೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೋ
ಬೇಕಂತ ಬಲವಂತ ಮಾಡಿದರೆ ಆಗಿ ಹೋಗಲಿ. ಆದರೆ ಓದಿನ
ಖರ್ಚು ಐನೂರು ಎಂದರೆ ಸುತರಾಂ ಸಾಲದು. ಅವರು ಕೊಡುವ
ಐನೂರು ಯಾವ ಮೂಲೆಗೆ? ದಂದ್ರ ಪಕ್ಷ 800 ರೂಪಾಯಾದ್ರು
ಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ B. A. ಅದನಂತರ B. L. ಪರೀಕ್ಷೆಗೂ ಓದಿಸುವ ಭಾರ
ವನ್ನು ಅವರೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಆಗಬಹುದು” ಅಂತ ಹೇಳಿ-ಅಂದು
ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಹುಡುಗ. ನಾನಿದ್ದವನು ಅದೇನೋಪ್ಪ ನೀನುಂಟು
ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳುಂಟು. ನೀನೇ ಕೇಳೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಂತಂದೆ-
ಅದಕ್ಕೆ ನನಂದ “ಅಪ್ಪಾ! ದೊಡ್ಡವರಿರುವಾಗ ನಾನ್ಯಾಕೆ ಮಾತಾಡ್ಲಿ

ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಹತ್ತಿರ? ನಾನು ಹೇಳುವಂತೆ ಅವರು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದಾದರೆ ಆಗಲಿ-ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೇಡವೇಬೇಡ! ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗಾದ್ರೂ ಒಪ್ಪುವುದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಆಯಿತು ನೋಡಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ! ನಾನೂ, ಬೇಡಪ್ಪಾ! ಅವರು ಸಂಸಾರಸ್ಥರು ಅಂತಂಪ. “ಎನಪ್ಪ? ಅನರಿಗರೋದು ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು-ದೇವರು ಕೊಟ್ಟಹಾಗೆ ಇದೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು. ಮಾಡಲಿ ಎಲ್ಲ ಹೋಗುತ್ತೆ? ಮಾಡಿದರೆ ಅವರ ಮಗಳಿಗೇ ಇರುತ್ತೆ” ಅಂತ ಹೇಳಿದ ನೋಡಿ.

ನರ:-ಸಂತೋಷ! ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಭಟ್ಟರಿ! ಹುಡುಗನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಯಾಕೆ ಆತ್ಮಪ್ಪಿ? ಅವನಿಷ್ಟದಂತೆಯೇ ಮಾಡೋಣ.

ಗಂ:-B. L. ಓದಿಗಾಗಿ 2,000 ರೂಪಾಯಿ ಬ್ರಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಡಿಪಾಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಬೇಕಂತಾನೆ ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ?

ನರ:-ಈಗಲೇ ಯಾತಕ್ಕೆ? ಈ ವರ್ಷ ಕಳೆದು B. A. ಪ್ಯಾಸ್ ಮಾಡಲಿ. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದಿಂದ ತಾನೇ? ಬಾಯಿನಾಳೇ ಸಾಲದೆ? ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಆಡಿದಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

ಗಂ:-ಅಯ್ಯೋ ಅಲ್ಲವೇಂದ್ರೆ! ನೀವು ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನು ತಪ್ಪುತೀರಾ? ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಂದ್ರೆ-ಹುಡುಗರ ಸಮಾಚಾರ ನೋಡಿ. ಅವನಿಗೆ ಓದಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಗಮನ. ಅಪಾರವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆ! ನಾಳೆ ಯಾರಕಾಲ ಹೇಗೋ ಅಂತಾನೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಣಕ್ಕೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಅಡಚಣೆಯುಂಟಾದೀತು ಅಂತ. ಅಷ್ಟೆ ನೋಡಿ. ಅವನ ಭಯ. ಸಹಜತಾನೆ?

ನರ:-ಸರಿಸರಿ ಭಟ್ಟರಿ! ನಿಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಮಾತನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳೂ ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ನೋಡಿ. “ಹುಡುಗನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಏನೂ ಕೊರತೆ ಉಂಟನಾದಜೇಡ. ಏನೋ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳು-ಒಬ್ಬನೇ ಅಳಿಯ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಈ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆಯೇ?” ಅಂತಂದಳು. ನಾನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿ ಅಂದೆ.

ಗಂ:—ಅದಕ್ಕೇ ನೋಡಿ. ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನನಗೂ ಅಷ್ಟು ಕುತೂಹಲ.

ಸರ:—ದೊಡ್ಡ ಮಾತು! ಹಾಂ! ಮನ್ನಿಸಬೇಕು-ನಾನು ಹೋಗಿಬರಲೆ?

ಗಂ:—ಆಗಬಹುದು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ! ಹಾಗೇ ನಿಮ್ಮ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಎಳೆ ನೀರು!

ಸರ:—ಅಯ್ಯೋ ಅದಕ್ಕೇನಂದರೆ? ಎರಡಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹತ್ತು ಕಳಿಸ್ತೇನೆ-ನೀನಾಗಿ ಕೇಳುವಾಗ... ನಮಸ್ಕಾರ!

ಗಂ:—ನಮಸ್ಕಾರ! ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ!

ದೃಶ್ಯ ೨]

[ಸ್ಥಾನ: ಬೀದಿ

[ಪಾತ್ರಗಳು ಮುದ್ದ (ಅಳು) ಸುಬ್ಬಮ್ಮ (ವಿಧವೆ—ಗಂಗಾಧರನ ತಂಗಿ]

ಮು:—(ಬರುತ್ತಿರುವ ಸುಬ್ಬಮ್ಮನನ್ನು ನೋಡಿ) ಅವೋ ! ಎತ್
ಕಡೀಕ್ ಪಯಣ ?

ಸು:—ಎನೋ ಮದ್ದ ! ಜೆನ್ನಾ ಗಿದ್ದೀಯೇನೋ ?

ಮು:—ಇಗೋಳ್ವಸ್ತ-ಇನ್ನ-ಚಂದ್‌ವನ್ ಬುಡ್ರವ್ವಾ-ನಾನೂ ಒಸಿ ಸಾಲ
ಮಾಡ್ಕೊಂಡು ಬುಟ್ಟೀನ್ನಿ.

ಸು:—ನಿನಗ್ಯಾಕೋಮುದ್ದ ಸಾಲ? ಸಂಬಳ ದುಡೀತಿಯಾ-ಸಾಕಾಗೋದಿಲ್ಲೇ?

ಮು:—ಅವೋ ನೋಡೋವ್ರಿಗೇನು ಅಂಗೇ ತೋರ್‌ತ್ಯೆ-ಮುದ್ದ ಬೋ
ಅಣ ಸಂಪಾರ್ಸಿ ಮಡಗನ್ನೇಂತ-ಓದ್ಲೇ ತಿಂಗಳ್ ಸಂಬ್ಯಾನೇ ಇನ್ನೂ
ಕೊಟ್ಟಿಲ್ ರವ್ವಾ.

ಸು:—ಅದ್ಯಾಕೋ ಇಲ್ಲವೆ ನಿಮ್ಮೆಜಮಾನಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೊಂದ್ರೆ ?

ಮು:—ಆಯಪ್ಪನ ಕತೇ ಎಳಿತಾಯಿ. ಇನ್ನೂ ನಿಮ್ಮಂತೇವ್ರಾದ್ರೆ ಬಡ
ಪೋರ್ ಮೇಲ್ ದಯಾ ತೋರ್ದೀರಿ. ಕರೆದೊಪ್ಪತ್ತು ಬಡ್ತೀರಿ.
ಇಂದಾರೋ ಎಲೇ ಅಡ್ಕೇಗಿರ್ಲಿಂತ ಒಂದೇಡಾಣೆ-ನಾಕಾಣೇಕೊಡ್ತೀರಿ.
ಒಂದು ಕುಡುತ ಕೊಡ್ತೀರಿ. ಕಟ್ಟಿ ಸುಕಾ ಅನುಬೇಸ್‌ದೋರು ತಾವು
ಪಾಪ ! ಈ ನಮ್ಮೆಜಮಾನೋ ಸುಟ್ವಾ ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ಸುಣ್ಣಾ ಕೂಡಾ
ಕೊಡಾಕಿಲ್ಲ. ಅನ್ನೆಲ್ಲು ವರುಸ್‌ದಿಂದ ನಾನೂ ಇನ್ನಿ ಇವರ್
ಚಾಕರಿಲ್ಲೇ. ಅವತ್ಕೂ ಅನ್ನೆಲ್ಲೇ. ಇವತ್ಕೂ ಅನ್ನೆಲ್ಲೇ ಸಂಬ್ಯ.
ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಲ್ವು ಬುದ್ಧಿ ! ಗರೀಬ ! ಇನ್ನೆಲ್ಲು ರೂಪಾಯಿ ಎಚ್ಚುಮಾಡಿ
ಸಂಬ್ಯವಾ. ದಯತೋರಿ-ಅಂತ ಏಕೋ ಅಂಗಲಾಚಿ ಜೀಡ್ಕೊಂಡೆ.
ಉಪುಂ! ಕೂಡವೊಲ್‌ರು. ಮುದ್ದ ! ನಿಂಗ್ ಸರಿಬುದ್ರೆ ಇರು-ಇಲ್‌ದಿದ್ರೆ,
ಒಂಟೋಯ್ತಾ ಇರಾಂತ ಗದರಿಸ್ತಾರೆ. ಯಾವಾಗ್ ನೋಡಿದ್ರಾ.

సు:—ఎనంతే అప్పు తాత్పర ? నంబికేయాగి కలస మాడికొందిరొ
అళిగి కంట్టరీ-ఇవన ఆస్తియెల్లా అళిగిహోగుత్తేనో వాప !
దుడిసికొళ్ళొదిల్చి బేళిగినింద సంజీవరంగు.

ము:—ఓదు తాయీ ! నోడి, కలసా ఏనారా ఓసి ఐతే అంతా ? అస
మేయిస్ బేళు. మనే తారిస్ బేళు. బట్టిగోళు ఒగిబేళు.
మద్యే మద్యే మాతుమాతిగూ ముద్దా అంతిద్రే బందే బుద్ది
అంత్రే ఇరబేళు. దిఫగోళు ఒరసబేళు. సుందరవ్వన
ఇస్కొలిగి కరకొండు ఓగి కరేతరబేళు. ఇదరమేకే
లేవాడేవి బేరే వసూల్ మాడబేళు-బుద్ది అణగోళ-సాలద్దె
తొటిక్కొగి తేంగినకాయీ తేళబేళు. కాయీ సులిబేళు.
నారు టునే ఆకి ఎణబేళు. ఇదర మేకే అస కర బేరే
గంజల ఇడిబేళు తారసాకే. టుల్లు ఒట్టు-నిరు-కలగజ్జు
ఎల్లా మడగబేళు. ఎల్లా తీరితు అన్రి. దిఫ ఒత్తిస్
బుట్టు-అసిగేనూ ఆస్తే అన్రి. ఈటెల్లా మాడివ్రేనూ “సరి
ఏనో నింగ్ కంట్టరీ ఓగోదూ కలసా” అంతారే. అస్కొండు
సాయతిర్లి-బేకాదంగి-ఒంద్ దినవారా టుండేనో ముద్దా
అంత అవర బాయాగ్ ఒంద్ మాత్ బందిద్రే సరి :

సు:—సరియప్ప ! జేన్నాగిదే. ఠాగాద్రే అళాంద్రే కేళిసక్కి మితి
మేరే ఇల్చి ? నమేదురు మనేలిల్చేనో తిమ్మ ?

ము:—సరికాణ్ రవ్వా-నాబల్లి-ఏళరవ్వా-తిమ్మ నమో బావమ్మేదు
నో మగనే అల్లవ్రా ?

సు:—నోడి, ఆ తిమ్మ బేళిగ్గి ఎంటుగంటేగి బర్తానే. ౧౨ క్కే
హొరటోగ్తానే. మత్తి మూరక్కి బంద్రే ఏళక్కి సరియాగి
హొరటోహోగ్తానే-కలస బహళ కమ్మి సంబళ 14 రూ.
మనేవు బో ఒళ్ళేవు ముద్ద. మనే మక్కిళిగెల్లా తిమ్మ
అంద్రే-ప్రాణ నోడి. యావాగ్ నోడితి తిమ్మ తిమ్మ

ಅಂತಲೇ ಬಡಕೋತನೆ. ಒಂದು ನಿಮಿಷ ತಿಮ್ಮನ್ನು ಬಿಟ್ಟುರೋಡ್ಲಿಲ್ಲ.

ಮು:--ತಿಮ್ಮ ಕೇಳಬಂದನ್ನೆ ತಾಯಿ ಆ ಪುಣ್ಯಾವಾ! ಎಲ್ಲಾ ಆಳಗೋಳಗೂ ಬತ್ತೈತ್ರಾ ಅಂತೇ ಪುಣ್ಯ! ತಿಮ್ಮನ ಎಜಮಾನ್ರಿಗೂ-ನಮ್ಮೆಜಮಾನ್ರಿಗೂ ಎಲ್ಲಿಗೆಲ್ಲಿಗೆ ತಾಯಿ! ಅವರೆಜಮಾನ್ರು ತಿಳಿದು ಬಾಳೋರು. ನಮ್ಮನೆಯಾಗೆ ಆಳೂಂತಂದ್ರೆ ಗಾಣಿಗೋರ ಮನೆ ಎತ್ತಾಂತೆ ಬುಡಿ ಅತ್ತಲಾಗೆ. ರಾತ್ರಿ ಎಂಟೊಂಬತ್ತು ಗಂಟೆ ಒಡೀತು ಕೆಲಸಾ ಗೋಳೆಲ್ಲಾ ಪೂರೈಸ್ತು ಅಂತನ್ರಿ. ಕೈಕಾಲೆಲ್ಲಾ ಸೋತು ಬಿದ್ದೋಗೈತೆ ನೋಡಿ. ನಾ ಓಗ್ಬಟ್ಟು ಬತ್ತೀನಿ ಬುದ್ಧಿ ಅಂತಂದ್ರೆ- "ಆಗೋ ಯ್ತೇನೋ ಕೆಲಸಾಗೋಳೆಲ್ಲಾ ಆಗ್ಲೆ? ಸೋಂಜೇರಿ! ಗಂಟೆ ಎಂಟು ಒಡೀತೋಕೆಲ್ಲ ಇನ್ನೂ. ಆಗಲೇ ಒಂಟಾ ಬುಟ್‌ಯೇನಲಾಮನೇಗೆ? ಈ ತಿಂಗಳು ಏಡುರೂಪಾಯಿ ಕಮ್ಮಿಮಾಡ್‌ಬುದ್ಧೀನಿ ಸಂಬಳಾನಾ ಉಸಾ ರಾಗಿರು" ಅಂತಾರೆ. ಇದರ ಮೇಕ್ಕೆ ನಾ ಮನೆಗೋಯ್ತೇನಿ ಬುದ್ಧಿ ಅಂತಂದ್ರೆ ಸರಿ-ಇವನುಗುಟ್ಟು ಬುಡುತ್ಯೈತೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಒಟ್ಟೀಕಿಚ್ಚು. "ಲೋ ಮುದ್ದ !. ಕಾಂಪೋಂಡಾಗೆ ಉಲ್ಲುರಾಸಿ ಬಿದ್ದೋಗೈತೆ. ಮಳ ಬತೋಂಗಾಗದೆ - ನೆನ್ನೋಗ್‌ಬುಡ್‌ತ್ಯೈತೆ-ದನದ ಕೊಟ್ಟೆಗೇಲಿ ಒಸಿ ಅಡುಕ್‌ಬುಟ್ ಓಗೋ" ಅಂತಾರೆ. ನಾನಿದ್ದವನು ಕತ್ತಲೆಬುದ್ಧಿ. ಉಳ ಉಟ್ಟಿ ಕಚ್‌ಗಿಚ್‌ಬುಟ್ಟೀತು-ಒತ್ತೀನೇ ಬಂದದ್ದೇ ಎತ್ತಾಕ್ ಬುದ್ಧೀನಿ ಅಂತಂದ್ರೆ-ಓಗೋ ಮುಟ್ಟುಳ-ಅಂತಾರೆ-ಲಾಟೇನಾರಾ ಕೊಡಿ ಬುಟ್ಟಿ-ಹೆಚ್ಚಿಸ್ತೋತೀನಿ-ಅಂತ ಏಳಿದ್ರೆ-ಅಲ್ಲವೋ ಯಾತಮನೆ ಆಳ್ ಮಾಡಜೀಕೂಂತೋ-ಮೂರುಕಾಸು ಉಲ್ ಎತ್ತಾಕೋಕೇ ಒಂಬತ್ತು ಕಾಸು ಎಣ್ಣೆ ಕರ್ಪಮಾಡ್ತೀಯೇನಾ-ಓಗು-ಸಕ್ಕದಮನೆ ಕಾಂಪೋಂಡು ಅರುಗಾಗೆ ಸೊಪ್ಪುಸದೆ ಎಲ್ಲಾ ಬುದ್ಧೈತೆ-ಕೂಡಾಕಿ-ಬೆಂಕಿ ಒತ್ತಿಸಿ ಬೆಳಕು ಮಾಡ್ತೋ ಅಂತಾರೆ." ಒಲೆ ಒತ್ತಸೋಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆ ಬೇಡ-ದೀಸದ ಕಡ್ಡಿ ಕರ್ಚಾಯ್ತದೆ-ನೆರೆಮನೆಯಾಗ್ಗಿಂದ ಬೆಂಕಿ ತಂದು ದಿನಾ ಬಲೇ ಒತ್ತಿಸು ಅಂತ ಕಾಡ್ತಾರೆ ಆ ನಾಗೊನ್ನನ್ನ- ಅವ್ವೋ ಬುದ್ಧವ ಈ ಗುಪ್ತನ ಕತೆಯು. ಜಲಮು ಅಲಮ-ಕಡ್ಡಿ ಇಂತೇ ಸೂರು ಯೆರು ಉಟ್ಟಿ ದೀದಮ ತಾಯಿ-ಉಟ್ಟಿಬೇದರು. ಎಲ್ಲಾರನೂ ಅಂತೆ.

ಬಾಯಾಗ್ ಆಕ್ಕೋತ್ತಾನೆ-ನಮ್ಮಪ್ಪ. ಬೋ ಜುಪುಣ-ಬೋ ಜುಪುಣ.
ಅದಿರ್ಲಿ.

ಅವ್ವೋ ! ಈಟಿಲ್ಲಾ ಕೆಲಸ ಆಯ್ತು ಅನ್ನಿ-ಅಲ್ಲಿಗೂ
ಸಮಾಪಾನ ಇಲ್ಲ ಎಲ್ಲಾದರನೇಕ್ಕೆ ಮನೆಗೋಗೊದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ
ಒಂದು ಚಿಲ್ಲೆರೆ ಸಾಕರಿ ಬೇರೆ 'ಲೋ ಮುದ್ದ ! ಮನೆಗೆ ಓಯ್ತೆಯಲ್ಲಾ
ಅಂಗೇ ದಾರಿಲಿ ಆ 'ನರಶಾಸ್ತ್ರಿಗೋಳ' ನಾನು ಬರೇಳ್ತೆ ಅಂತ ಏಳ್
ಬುಟ್ಟು-ಅಸೆ ಬೀದಿ ಸಂಗಪ್ಪನ್ನ ಬಡ್ಡಿ ಅಣ ಯಾವಾಗ ಕೊಡ್ತಾನೆ
ಅಂತ ಕೇಳು. ಒಳ್ಳೆ ಮಾತ್ನಿಗೆ ಅಣ ತುಮೊಪ್ಪಿಸಿದ್ರೆ ಸರಿ-ಇಲ್ಲಿದ್ರೆ
ದಾವಾ ಉಡಿ, ಮನೇಮಟಾ ಜಪ್ತಿ ಮಾಡ್ತೀನಿ ಅಂತ ಎಮರ್ಸುಬುಟ್
ಮನೆಗೆ ಓಗು. ಒತ್ತಿನೇ ಬರತಾ ರೋಟಾಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಉಸೇಕಾಯಿ
ಉದುರಿಸಿ ತತ್ತ, ಚಟ್ಟಿ ಅರೆಯೋಕೆ" ಅಂತ ಬೇರೆ. ಸಾಕತ್ವಾ ಇವರ
ಸಾಕರಿ.

ಸು:—ರಾತ್ರಿ ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಹೋಗ್ತೀಯೇನೋ
ಮುದ್ದ ಮನೆಗೆ ? ಭಯಗಿಯಾ ಆಗೋಲ್ವೇನೋ ? ಮಾರಿಗುಡಿ ಹಾದು
ಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ? ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಇದೆಯಂತಲ್ಲೋ ?

ಮು:—ಅವ್ವೋ ! ಸಂದಾಗಿ ಕೇಳಿದಿರಿ. ನಮ್ಮ ಎಜಮಾನರ ತಾನಾ ಸಳಕಾ
ಆದೋರಿಗೆ ಪಿಸಾಸಿ ಬೇರೆ ಅಯ್ತೇನ್ರವ್ವಾ ? ಇವರ ದರ್ಸನ ಆದೋ
ರಿಗೆ ಪಿಸಾಸಿ ದರ್ಸನ ಬೇರೆ ಆಗ್ತೈತಾ ಏಳೇ ಮತ್ತೆ ? ಇಂಗೆಲ್ಲಾ ಏಳ್ತಾ
ನಲ್ಲಾ ಮುದ್ದ ಅಂತ ಬೇಸರಪಟ್ಟುಕೋ ಬೇಡಿ-ನಮತಾಯಿ ! ಏನಾ
ದರೂ ಅವರು ನಿಮ್ ಅಣ್ಣದೀರೇ ಅಲ್ಲವ್ವ ?

ಸು:—ಯಾತರ ಅಣ್ಣನೋ ? ಬಿಡೋ ಮುದ್ದ ! ನೀನು ಹೇಳೋದೆಲ್ಲಾ ಸರಿ
ಕಾಣೋ. ಎಷ್ಟುದೂರ ಹೋಗಬೇಕೋವ್ವಾ ? ನಾನೇ ಇದ್ದೀನಲ್ಲಾ-
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವಿಸ್ತೋವ್ವು. ಕೂಡ ಹುಟ್ಟಿದಪಾಡಿಗೆ ನಾನೂ
ಏನೋ ಅಣ್ಣ-ಅಣ್ಣಾ ಅಂತ ಹೊಡೆಕೋತೀನಿ. ನಾಕ ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಲಿ
ನಾಣ್ಯವಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕಲ್ಲಂತ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಸಂಸಾರದ ಗುಟ್ಟುಕಾಣೋ
ಮುದ್ದ !

ಮು:—ಔದು ಏಳೇ ತಾಯಿ! ಯಾರಿಲ್ಲಾಂದೋರು? ಏನೋ ನನೋ
ವೋವು-ಪಾರ್ವತಮ್ಮನೋರು-

ಸು:— ಹೌದು-ಹೇಳೋ.

ಮು:—ಅವರಿರೋಗಂಟ-ನೋಡಿ ತಾಯಿ! ಮುದ್ದ! ಮುದ್ದ! ಅಂತ ಪರಾಣ
ಬುಟ್ಕೊಳ್ಳೋವು. ಎಜಮಾನ್ರಿಗೆ ಕಾಣ್ವಂಗೆ-ಏನಾರಾ ಒಸಿ ತಿಂ
ಪಂಡಿ-ಅಲು-ತುಪ್ಪ-ಎಲ್ಲಾ ಕೊಡೋರು. ನನ್ ಮಕ್ಕಳ ಸಾಕಿದೊ
ವೈ ಅವುತಾಯಿ! ತಂಪು ಒತ್ತಿನಾಗೆ ನೆನೀಬೇಕು ಅವರ. ಈಗೇನೈ
ತಾಯಿ ಮನೆಯಾಗೆ? ಅವರಿರೋವಾಗ ಅಣ-ಲಕ್ಕಾಸ್ತೀಕಳೇ ಅನ್ನೊ
ದು ಅಂಗಿರೋದು ನೋಡಿ ಮನೆಯಾಗೆ! ಅಂಗೂ ನಾಳೇ ಸಾಯಿ
ತಾರೆ ಅನ್ನಿ. ಈವೊತ್ತು ಕರದ್ರು ನನ್ನ-ಅಸಿಗೆತಾವಾ ಕುಂಡರಸೊಂಡು
“ನನಗೆ ಬಾಸೆಕೊಡು ಮುದ್ದ! ನೋಡು ಮುದ್ದಾ! ನೀನೂ ಬೊ
ನೆಂಬೈಯಿಂದ ಇದ್ದೆ ನಮ್ ಮನೆಯಾಗೆ! ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಮಗನಗಿಂತಾ
ಎಚ್ಚಾಗೇ ಕಂಡೆ. ನನ್ನ ಕಾಲಾನೂ ಮುಗಿತಾ ಬತ್ತು. ಎಜಮಾನ
ರೇನಾರಾ ಅಂದ್ರೆ ಮನಸಾಗ್ ಮಡಗ್ಬೇಡ. ನನ್ನೊಟ್ಟಿಲಿ ಉಟ್ಟಿದ
ಗಂಡೂ ಎಣ್ಣೂ ಏಡು ಪರದೇಶಿಗಳವೆ. ಇವ್ವೊಸಿ ಎತ್ತತಾಯಂತೆ
ನೆಂಬೈಯಿಂದ ನೋಡ್ಕೊಪ್ಪ. ನಿಂಗೂ ದೇವರು ಒಳ್ಳೆದು
ಮಾಡ್ತಾನೆ” ಅಂತಂದ್ರು.

ಸು:—ಅಯ್ಯೋ! ಪಾರ್ವತಮ್ಮನೇ! ಇನ್ನಂಥಾ ಪುಣ್ಯವಂತೆ ಹುಟ್ಟಿತಾಳೆ.
ನೋ ಮುದ್ದ! ತನ್ನ ಜನಗಳು-ಅಳು-ಕಾಳು-ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಪರದೇಶಿಗಳು-
ಅಂದ್ರೆ ಅವಳ ಕನಿಕರ-ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಾಂತ ಹೇಳಿತೀರದಪ್ಪಾ! ಕೊನೆಗೆ
ಅವಳಿಗಿಲ್ಲದಿದ್ದ್ರೂ ಸರಿ-ಎತ್ತಿಕೊಟ್ಬಿಡೋವ್ವು. ಚಿನ್ನದಂತ ಹೃದಯ.
ನೊಂದ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೊಂದು ಮಾತಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪ್ರಾಣೀ
ಹಾಗೂ ಯಾರಾದರೂ ಯಾಚಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನನಗೆಗತಿ ಇಲ್ಲಾಂತಂದ್ರೆ
ಎಲೇಲಿರೋ ಅನ್ನ ಹಾಗೇ ಎತ್ತಿ ಕೊಟ್ಟಿಬಿಡೋವ್ವು-ದುಃಖಪಡೋ
ವರನ್ನ ಕಂಡರೆ ಗೊಳೋಂತ ತಾನೂ ಅತ್ತುಬಿಡೋವ್ವು-ಒಳ್ಳೆ ಅತ್ತ!
ಅದಕ್ಕೇಪ್ಪಾ-ಈ ಪಾಪಿ ಪ್ರಪಂಚ ಬೇಡ ಅಂತ ಅವಳು ನಡೆದು
ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು.

ಮು:—ಅಟ್ಟಿಲ್ಲದೇನವ್ವ? ಅವ್ವೋವ್ವ ಅಂಗಂದದ್ದೇ-ಧೂ-ಎತ್ತ ತಾಯಿಗಿಂತ ಎಚ್ಚೆ? ಇವರ ಮಾತಿಗಿಂತ ಅಣ್ಣಾ ಒಂದುದೋಡ್‌ದಲ್ಲ. ಅಂತ ಏಳ್ಳುಟ್ಟು ನನ್ನ-ಅವರ ಮಕ್ಕಳ ಮೊಕನೋಡ್ಕೊಂದು ಈಟು ದಿನಾನೂ ಅವರ ಮನೆಯಾಗೇ ಇನ್ನಿ-ಅಲ್‌ಕಚ್‌ಕೊಂದು. ಇಲ್ಲೆ ಓದ್ರೆ ಎಂದೋ ನಡೆದುಬಿಡ್ತಾ ಇದ್ದೆ ಅಸೇಗೇ.

ಸು:—ಈಶ್ವರಪ್ಪನಿಗೆ ಮದುವೆಯಂತಲ್ಲಾ ಹೌದೇನೋ ಮುದ್ದ ?

ಮು:—ಔದು ತಾಯಿ. ಅದ್ಯಾಕ್ ನಿಮಗ್‌ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವ್ರಾ ?

ಸು:—ನೋಡೋ ಮುದ್ದ ! ನಿಂಗೊತ್ತಿರೋಷ್ಟಾ ನಂಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾಪ್ಪಾ ! ನಿಮ್ ಎಜಮಾನ್ರು ಏನಾದ್ರೂ ಹೇಳ್ತಾರೇನೋ ಮುದ್ದ ನನ್ನ ಹತ್ತರ ? ಹಾಗೂ ನೋಡ್ತೀಯಾ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ತಂಗಿ. ಏನೋ ಕೂಪ ಹುಟ್ಟಿದ ಪಾಪ ! ಕರುಳಿನ ಸಂಬಂಧ ! ಬಾಧಿಸುತ್ತೇನೋಡು. ನಾನೂ ಅಣ್ಣಾ ! ಅಣ್ಣಾ ! ಅಂತ ಹೊಡಕೋತೀನಿ-

ಮು:—ಸರಿ ಕಾಣ್ತವ್ವಾ !

ಸು:—ಯಾರ ಮಗಳೋ ?

ಮು:—ಇದ್ಯಾಕ್ರವ್ವಾ ? ಅನರಸಾಸ್ತಿಗೋಳಲ್ವಾ ಮೇಗಣ ಬೀದಿಯಾಗೆ ? ಅವರೆಣ್ಣು ಸಾರದೊವ್ವ. ಬೋ ಲಕ್ಕಣವಾಗ್ಗಿತೆ ತಾಯಿ ಎಣ್ಣು ! ನಮ್ಮ ಈಶ್ವರಪ್ಪನಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಜೋಡಿ-ಸೈಕೋಲು ಎಲ್ಲಾ ತೆಕ್ಕೊಡ್ತವರಂತೆ ಮದುವೆ ಗಂಡಿಗೆ.

ಸು:—ಸೈಕೋಲು ! ಸೈಕೋಲು ಅಂದ್ರೇನೋ ?

ಮು:—ಸೈಕೋಲವ್ವಾ ! ಎಲ್ಡ ಚಕ್ರದ್ದು ಗಾಡಿ-ಉಸಿರ್ ತುಂಬೈತಲ್ಲ-ಚಕ್ರದಾಗಿ-ಅದು-ಸವಾರಿ ಮಾಡೋಕ್ !

ಸು:—ಸರಿ. ಸರಿ. ಅದ್ಯಾಕೋ ? ಶ್ಯಾಮರಾಯರ ಮಗಳು ಕಮಲೂನ ತಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕಂತ ಅಂತಿದ್ದಲ್ಲೋ ಪಾರ್ವತಮ್ಮನಿದ್ದಾಗ ?

ಮು:—ಅದೆಲ್ಲಾ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಓಯ್ತುವ್ವಾ ! ಅಂಗೂ ಸಾಮರಾಯರಿಗೆ ಅಣ್ಣಾ ಅಯ್ಯೇನ್ರವ್ವಾ ? ಅವರೆಣ್ಣು ತಂದುಕೊಳ್ಳಾಕೆ ? ಯಜಮಾನ್ರು ತಂತ್ರ

ನಿಮಗ್‌ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅನ್ನಿ ಅಂಗಾರೆ? ಈ ನರರಿಸಾಸ್ತ್ರಗೋಳವರಲ್ಲಾ-
ರಿಗಿರೋದು ಒಂದೇ ಎಣ್ಣು. ಗಂಡುಸಂತತಿ ಇಲ್ಲ. ಅದ್ವೈ ಈ ಎಣ್ಣು
ತಂದೊಂದ್ರೆ ಅವರಪಾರ ಆಸ್ತೀನೂ ಇವರ ಮನೇಗೆ ಸೇರ್‌ಕೊತ್ಲೆ
ಅಂತಾ ಯಜಮಾನರ ಪಳಾಣು! ಇದರ ಮೇಕ್ಕೆ ಕೈಯಾಗ್‌ಕೊಡೆ
ಅಣಾನೂ ಕೊಟ್ಟು-ಏತ್ ಮದುವೇ ಕರ್ಸೂ ಸಾಸ್ತ್ರಗೋಳೇ ಒಂದು
ಕೊಳ್ಳೋಂಗಿ ಒಪ್ಪಂದ.

ಸು:—ಸರಿ. ಇನ್ನೇನು ಗಂಗಾಧರನಿಗೆ ಕಮ್ಮಿ? ಬೇಡ-ಬೇಡ-ಅಂದ್ರೂನ
ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಬಂದು ಸೇರತಾನೇ ಇದೆ-ಇವನಾಸ್ತಿ ಹೆಚ್ಚೋ
ಎಷ್ಟು ಬಂದ್ರೇನಪ್ಪಾ? ಬರೋದೆಲ್ಲಾ ಬರಲಿ ಅಂತಾನೆ. ಬಳಿ
ಬಾಡುಕೊತಾನೆ. ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಯಾರಿಗಾದ್ರೂ ಕೊಡಬೇಕಾ
ವನಸ್ಸು ಬರೋಲ್ಲ ಕೊಡೋಕೆ. ಹೆಣಗಾಡಿಸ್ತಾನೆ-ಕೊಟ್ಟವರ ಒಡ
ತಿರುಗಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕೊಂದ್ರೆ ಅವನ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಬಂದು ಬಿಡು
ನೋಡು.

ಮು:—ಔದ್ರವ್ಯಾ!

ಸು:—ಅದಿರಲಿ ಮುದ್ದ! ಆ ನಾಗೂಬಾಯಿ!

ಮು:—ಅಡಿಗೆ ಮಾಡೋವ್ವು!

ಸು:—ಹೌದು. ಅವಳದೊಂದು ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಡ್ಡಿ
ಸೇರಿಸಿ ಮಗನ ಮದುವೆಗೆ ಕೊಡತೀನಿ ಅಂದಿದ್ರಲ್ಲ-ನಿಮ್ಮಜಮಾನರು

ಮು:—ತಿಳಿಯೋದ್ರವ್ವ! ಆ ನಾಗವ್ವನ ಮಗ ಮನೆಯಾಗೇ ಇದ್ದಲ್ಲವ್ವಾ
ಈಟುದಿನಾನೂ. ಆ ನಾಗೋವ್ವ ಮನೆಯಾಗಿರೋದ್ದೆಲ್ಲಾ ಎತ್ತುಕೊಟ
ಬುಡ್ಡಾಳೆ ಮಗನ್ನೆ ಅಂತ ಆಟುಬುಟ್ಟರು-ಅಸೇಗೆ. ಆ ಉಡುಗನ್ನ
ಈಗ ಅದೆಲ್ಲೂ ಅನ್ನಂಶೆ-ಅನಾತಾಲಯದಾಗೆ-ಮನೆಯಾಗಿರಬೇಡ್ತು
ಅಂತ ಎಜಮಾನರ ಮನದಾಗೆ. ಉಡುಗ ಓದೊಳ್ಳ-ಇಲ್ಲದೀರ ಓವ್ವೆ
ಕೆಟ್ಟು ಓಯ್ತಾನೆ ಅಂತ ಒರಗಡೆ ಆಯೊವ್ವನತಾವಾ ಏಳೋದು. ಈ
ನಾಗವ್ವನಿಗೂ ಮೋಸ ಮಾಡಬೇಕೊಂತ ಏರ್ಪಾಟು.

ಸು:—ಹಾಗೇನು?

ಸು:--ಅಲ್ಲದೇನವ್ವಾ ? ಯಾವಾಗ ಅಯ್ಯೊವ್ವಕೇಳಿದ್ರೇನೂ ತಡಿ-ಈಗೇನವ ಸರ ? ಏನ್‌ಮಾಡ್ತೀಯಾ ಅಣ ಇಕ್ಕೊಂದು ? ನಿನ್ನ ತಾವಿದ್ರೆ ಕರ್ಸಾ ಗೋತ್ಯೆತೆ. ನಿನ್ನ ಏನೂರು ಸಾವಿರ ಆಗ್‌ತ್ಯೆತೆ. ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಏಳ್ತಾರೆ.

ಸು:-- ಅವಳು ಪತ್ರ ಬರೆದುಕೊಡೂಂತ ಕೇಳಿದಳಂತಲ್ಲ.

ಮು:--ಓದು. ಅದಕ್ಕೊಂದು-ಪತ್ರಯಾಕೆ ? ನನ್ನ ಮಾತಿನಾಗೆ ನೆಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲಾ ? ನಾನೇನು ಓಡೋಯ್ತೀನಾ ? ನಿನ್ನ ತಾವ ಸಾಲ ತೆಕ್ಕೊಂಡೀವ್ವಾ ? ನಿನ್ನ ಅಣ ನಾನು ಬಡ್ಡಿಗೆ ಆಕೀವ್ವಿ-ಬೇಕಾದಾಗ ಬತ್ತೈತ್ತೆ-ಮನೆಯಾಗ ಇದ್ದಬದ್ದ ಸಾಕರೀ ಮಾಡ್ಕೊಂದು ತಿಂದ್ಕೊಂದು ಬುದ್ದಿರು-ಅಂತ. ಅವ್ವೋ ! ನೋಡಿದ್ರಾವ್ವಾ ?

ಸು:--ಮುದ್ದ ! ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಪ್ಪಾ “ ಮಾಡಿದೋರಪಾಪ ಅಡಿದೋರಬಾಯಲ್ಲಿ” ಅಂತ. ಈಗ ಸದ್ಯ ನನ್ನ ಮಗಳ ಮದುವೆ ಏರ್ಪಾಡಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಹಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡು ಅಂತ ಕೇಳಬೇಕು ನಿಮ್ಮ ಎಜಮಾನರನ್ನು. ಏನು ಹೇಳ್ತಾರೋಪ್ಪ.

ಮು:--ಅವ್ವೋ ! ಅವರ್‌ತಾವಾಸಿಗಾಕ್ಕೊಂಡ್ರೆ ಆಯ್ತು ಬಿಡಿ. ಆಮೇಕ್ಕೆ. ಅಣ ವಾಪಸ್ಸು ಬಂದಂಗಿ. ಎಂಗೋ ಒಸಿ ಗಾಡಗಾಡನೆ ತರದೂದ್ ಮಾಡೀವ್ವಾ. ಆಮೇಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿಗೇ ಮೋಸ ಬಂದುಬುಟ್ಟೇತು.

ಸು:-- ನನಗ್ಯಾಕೋ ಬಹಳ ಭಯವಾಗಿದೆಯಪ್ಪ. ಅವರಿವರು ಹೇಳೋದು ನೋಡಿದ್ರೆ. ಹೂಂ ! ಕೂಡ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಣ್ಣ ! ಅವನು ಬೇಕಾದ್ರೆ ನನ್ನ ಮೇಲೂ ದಾವಾ ಹಾಕಿಬಿಡ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಅವನು ಹೇಸೋದಿಲ್ಲ. ಅಂದ್ರೆ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹಣ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನಷ್ಟೆ. ಅವನಿಂದ ತರಲಿಲ್ಲ- ಬದುಕಿದೆ. ನೋಡು-ಬೋ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಕಾಣೋ ಮುದ್ದ ! ಬೋ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ !

ಮು:--ಅವ್ವೋ ! ನಾನಚ್ಚಾಪೀಸಿಗೆ ಓಗ ಬತ್ತೀನಿ. ಮನೆಕಡೆ ಓಯ್ತೀರೇ ನೋ ನಡೀರವ್ವು. ಮಾತುಕತೆ ಅಡಿ. ಅಣಾಬರೋದಾರಿ ನೋಡ್ರವ್ವೋ !

ದೃಶ್ಯ ೩]

[ಸ್ಥಾನ : ಗಂಗಾಧರನ ಮನೆ.

(ಪಾತ್ರಗಳು : ಗಂಗಾಧರ: ಮುದ್ದ : ಸುಬ್ಬಮ್ಮ : ಶ್ಯಾಮರಾಯ)

ಗಂಗಾ :—(ಸ್ವಗತ) ಹೌದು. ಈ ಸುಬ್ಬು ಹಣಕ್ಕೆ ಬಡ್ಡಿ ಬೆಳಿತಾ ಇದೆ. ನಿಜ. ಅದರೇನು? ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ ಅಂತಲೇ ಹೇಳತಾ ಇರಬೇಕು ಇವಳಿಗೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, “ಅಸಲೇ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು” ಅಂತ ಉಪದ್ರವ ಮಾಡ್ತಾಳೆ. ಇರಲಿ. ಏನಾದ್ರೂ ಮಾಡಿ ಇವಳ ಹಣಕ್ಕೆ ಚಕ್ವರ್ ಹಾಕಬೇಕು. ಏನೋ ಕೇಳಿದಾಗ ಒಂದಷ್ಟಿಷ್ಟು ಬಿಸಾಕಿದರೆ ಸಾಕು. ತೆಪ್ಪುಗಾಗತಾಳೆ. ಇವಳಿಗ್ಯಾಕಂತೆ ದುಡ್ಡು ?

(ಪ್ರವೇಶ : ಸುಬ್ಬಮ್ಮ)

(ಪ್ರಕಾಶ) ಬಾ ಸುಬ್ಬು! ಏನು ಇತ್ತಕಡೆ ಬರೋದೇ ಅಪರೂಪ ಆಯಿತಲ್ಲಾ ?

ಸು:—ಬರದೇನಣ್ಣಾ ? ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣು ಅದೊಂದಿದೆಯಲ್ಲವ್ವಾ ! ಆ ಪರದೇಶಿ ಮಗು ! ಅದರ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾಲಿ ಬಿದ್ದರೆ ಸಾಕೂಂತ ನಾನೂ ಒದ್ದಾಡತಾ ಇದೇನಪ್ಪ. ಕೊನೆಗೆ ಆ ವೆಂಕಟರಾಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಡೋದು ನಮ್ಮ ಸರಸೂನಾ ಅಂತ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೇಣ್ಣಾ !

ಗಂ:—ಯಾವ ವೆಂಕಟರಾಯನೇ ?

ಸು:—ಅದೇಣ್ಣ ! ಶಿವರಾಮಯ್ಯನವರ ಕಿರೀಮಗ. ಈಶ್ವರನ ಜೊತೇಲಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದ್ತಾ ಇದ್ದಾನಲ್ಲ. ಅವರೂ ಸಾಯೋದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಅಂತಾ ಇದ್ದು. ನಮ್ಮ ಸರಸೂನ ವೆಂಕಟರಾಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಡೋದಂತ. ಏನೋ ಅವರ ಇಷ್ಟವೂ ನೆರವೇರಿ ದಹಾಗೆ ಆಗಲೀಂತ.

ಗಂ:—ಏನಿದೆಯೇ ಶಿವರಾಮಯ್ಯನಿಗೆ ? ನೆಟ್ಟಗೆತಿನೋದಿಕ್ಕೇ ಗತಿ ಇಲ್ಲ ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಹಿರೀಮಗನ ಮದುವೆಗೆ ತಕ್ಕೊಂಡ ಸಾಲಾನೇ ಇನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೀ ಮದುವೆಗೆ ಜೇರೆ ಸಾಲ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಾದ್ರೆ ನನ್ನ ಹಣ ಬಂದಹಾಗೇ ಆಯಿತು. ನಾನೂ ಬಹಳ ಪರದಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೀನಿ.

ನೋಡು ಸುಬ್ಬು! ಕೊಡೋವು ಒಬ್ಬರಾದರು ಒಂದು ಬಿಡಿಕಾಸು ತಂದು ಕೊಡದಿದ್ರೆ ಹೇಗೆಂತ ?

ಸು: ಇರಲಿಣ್ಣಾ! ಏನೋ ಪಾಪ! ಅವರಿಗೂ ತಾಪತ್ರಯಗಳು. ಬಡವ ನಾದ್ರೂ ಹುಡುಗ ಜಾಣ. ಏನೋ ಬಿ. ಎ. ಅಂತ ಒಂದು ಓದ್ತಾ ಇದ್ದಾನಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇನಾದ್ರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ರೆ ಆಯಿತು. ಹುಡುಗ ಅದೊಂದು ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿನಂತಂದ್ರೆ-ತಾನೂ, ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ಏನೋ ಇದ್ದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಮಾಡಿಕೋತಾರೆ.

ಗಂ: ಸರೀನ್ನು.

ಸು: ಅಣ್ಣಾ! ಅವತ್ತು ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲಾ ಮದುವೆಗಾಗಿ ನನ್ನ ಹಣದಲ್ಲಿ ಒಂಪೈ ನೂರಾದ್ರೂ ಜೊತೆಮಾಡಿ ಕೊಡೂಂತ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ ನೋಡು. ಅಸಲು ಬಡ್ಡಿಯೆಲ್ಲಾ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕೋ ಬೇಕಾದ್ರೆ.

ಗಂ: ಹುಣಿಸೇಬೀಜವೇನೆ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕೇ ಈಗ? ಅದರಲ್ಲೂ ಅವಾ ಗಿಷ್ಟು, ಈವಾಗಿಷ್ಟು-ಅದೆಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ತಕ್ಕೊಂದಿದ್ದೀಯಲ್ಲಾ. ಇನ್ನೂ ನಾನು ನಿನಗೆ ಬಾಕಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತೇನು? ಅದೇನೋಮ್ಮ. ಈಗ ವಿರಾಮವಿಲ್ಲ. ಲೆಕ್ಕ ನೋಡಬೇಕು.

ಸು: ಇದೇನಣ್ಣಾ! ಹೀಗೆ ಹೇಳುವೆ? ಕಂಪೆನೀವರಿಂದ ಇನ್ನೂರನ್ನ ವಾರಸ್ಸು ಹಣ ೨,೨೯೮ ರೂ. ನೀನೇ ವಸೂಲು ಮಾಡಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬೇರೆ ಖರ್ಚುಮಾಡಿದೆ ಅಂತಂದೆ ಒಂದುಕಾಸೂ ಕರ್ಚುಮಾಡಬೇಕಿಲ್ಲಾಂದ್ರೂ ಆ ಕಂಪೆನಿ ಏಜೆಂಟು ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ. ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ೨,೨೯೮ ರೂಪಾಯಿಲ್ಲಿ ೧೦೦ ಹೋದ್ರೆ ೨,೧೯೮ ರೂ. ...ಆಯಿತು. ಇವತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಮೇಲೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಭೀಮು ಎಲ್ಲಾ ಲೆಕ್ಕಾ ಬರೆ ದಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಗಂ:—ಸರಿ. ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಆಮೇಲೆ ?

ಸು:—ಇದರಲ್ಲಿ ನೋಡು; ಕರ್ಮದ ಕರ್ಚು-ದಿವಸಗಳಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಎಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟು ಒಂದು ೩೮೭ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀಯೆ. ಈ ಮೂರು ವರ್ಷ

ದಲ್ಲಿ ೧೮೫ ರೂ. ಬೇರೆ ನಗದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀಯೆ. ನನ್ನ ಹಣಕ್ಕೂ ಬಡ್ಡಿ ಬೆಳದಿರಬೇಕಲ್ಲವೆ ?

ಗಂ: ಆಮೇಲೆ ಹೇಳು.

ಸು: ಅದೇಣ್ಣಾ ! ಈಗೇನಿಲ್ಲಾಂದ್ರೂ ನನ್ನ ಬಾಬತ್ತು ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ಇರಬೇಕೂಂತ ಆಗುತ್ತಲ್ಲವೆ ? ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದೈನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡೂಂದೆ. ಸಮಯಕ್ಕಿಲ್ಲದಿದ್ರೆ ! ಆಮೇಲೆ ಬೇಕಾದ್ರೆ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕೋ ನಿಧಾನವಾಗಿ-ನನ್ನ ಬಾಕಿ ಹಣಾನೆಲ್ಲಾ ಆ ಮೇಲೆ ಕೊಡು. ನಾನೆಲ್ಲಿಯಾದ್ರೂ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಡತೀನಿ. ನಿನಗ್ಯಾಕೆ ತೊಂದ್ರೆ ?

ಗಂ: ಇದೇ ನೋಡು. ಅಲ್ಲಾ ಕಾಣೆ ಸುಬ್ಬು ! ನಾನು ಮೊದಲೇ ಬೇಡಾಂದೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ನನಗ್ಯಾಕೆ ತಗಾದೆ ? ನೀನೇ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಭದ್ರವಾಗಿ ಟ್ಟುಕೋ ನಿನ್ನ ಹಣವನ್ನಾಂದೆ. ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. 'ನಾನು ಹೆಣ್ಣು ಹೆಂಗಸು. ಹಣದ ವ್ಯವಹಾರ ನನಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀನಾದರೂ ಬಡ್ಡಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡತಕ್ಕವನು- ಸರಿಯಾದ ಲೇವಾದೇವಿ ಮಾಡಿ ಬಡ್ಡಿ ಬೆಳಸಿ ಕೊಡೂಂದೆ.' ಆಗಲೇಂತದೆ. ಈಗ ನೀನು ಹೇಳೋದು ನೋಡಿದ್ರೆ !

ಸು: ಯಾಕಣ್ಣಾ, ಹಾಗಾದ್ರೆ ?

ಗಂ: ಅಲ್ಲವೆ, ಸುಬ್ಬು ! ಕಾಲ ಹೇಗಿದೇಂತ ಈಗ ? ಅಲ್ಲವೆ, ಬತ್ತಿದ ಹುಣಿಸೇ ಬೀಜವೆಲ್ಲಾ ಗಿಡವಾಗಿ ಮರವಾಗುತ್ತೇನೇ ? ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅವರವರ ಅದೃಷ್ಟ ನೋಡು !

ಸು: ಹಾಗೆಂದಮೇಲೆ ? ಏನೂ ಇಲ್ಲಾಂತಲೋ ?

ಗಂ: ಛೇ ! ಛೇ ! ನೋಡು ಇದೇ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವಳೂ ಅನ್ನೋದು !

ಸು: ಹೌದಣ್ಣಾ ! ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಸಾವಿರಸಲಹೇಳು. ಒಪ್ಪುಕೊಡತೀನಿ.

ಗಂ: ಅಲ್ಲವೆ, ನೀನು ಹಣ ಕೊಟ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಡ್ಡಿದರ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ತೇಕಡ ಹನ್ನೆರಡರಂತೆ ಗಿಟುತಾ ಇತ್ತು. ಈಗ ಹ್ಯಾಗಾಗೋಗಿ

ಬಿಟ್ಟಿದೆ ಕಾಲಾಂತ ! ಒರಬರತಾ ಬಡ್ಡಿದರವೆಲ್ಲಾ ಬಹಳ ಇಳಿದು ಹೋಗಿದೆ ನೋಡು. ಮೊನ್ನೆ ಒಬ್ಬ ಟೊಪ್ಪಿ ಹೆಂಗಸು ೫,೦೦೦ ರೂಪಾಯನ್ನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಡಿಸಾ ಸಿಟ್ ಇಟ್ಟೊಳ್ಳೀಂತ ಕೇಳಿದ್ದಂತೆ. ಬ್ಯಾಂಕಿನವರಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಶೇಕಡ ಎರಡರಂತೆ ಬಡ್ಡಿ ಕೂಡ್ತೀವಿ-ಇಷ್ಟವಿದ್ರೆ ಇಡು ಅಂದ್ರಂತೆ ಅವಳಿದ್ದು ಕೊಂಡು 'ನಾನು ಹೆಣ್ ಬೇಗಸು-ಇಷ್ಟು ಹಣ ಮನೇಲಿ ಯಾರು ಕಾವಲು ಕಾಯೋರು ? ನೀವು ಬಡ್ಡಿ ಕೊಟ್ಟ ಕೂಡಿ-ಬಿಟ್ಟಿಬಿಡಿ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹಣ ಭವ್ಯವಾಗಿ ಇಟ್ಟಿರಿ' ಅಂದ್ಲಂತೆ! ಹೀಗಿರೋವಾಗ ನೀನು ಹೇಳೋಮಾತು ನೋಡು ಹೇಗಿದೆ ? ನಿನ್ನ ಹಣ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟಿದೀನೆ.

ಸು:--ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳು.

ಗಂ:--ಯಾರಿಗಾದರೆ ನಿನಗೇನೇ ಸುಬ್ಬು !

ಸು:--ಹಾಗಾದ್ರೆ ಇಂತಹವರಿಗೇಂತ ಹೇಳಬಾರದೇನಣ್ಣಾ ?

ಗಂ:--ಹೌದು. ಆಮೇಲೆ ನೀನು ಹೋಗಿ ಅವನ ಹತ್ತರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡೋದು. ಹೆಂಗಸಿನ ಹಣ ಅಂತ ಅವನು ಚಕ್ರೂ ಸುತ್ತಿಬಿಡಲಿ-ನೆಟ್ಟಿಗಾಗುತ್ತೆ ಆಗ ನಿನ್ನ ವಿದ್ಯಮಾನ !

ಸು:--ಸರಿಯಾಗಿದೆ

ಗಂ:--ನಿನ್ನ ಹಣ ಸಾಲ ತಕ್ಕೊಂಡಿದ್ದಾನಲ್ಲ-ಅವನಿಗೆ ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಗ್ಗಟ್ಟು ಬಂದಿದೆ. ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ನಷ್ಟ. ತಕ್ಷಣ ನಿನ್ನ ಹಣ ಹುಟ್ಟೋಹಾಗಿಲ್ಲ.

ಸು:--ಅಣ್ಣಾ ! ಹಾಗಾದರೆ ಹಣವು ...ಹೋಯಿತೋನ್ನು !

ಗಂ:--ಯಾತಕ್ಕೇ ಸುಬ್ಬು ಹೀಗೆ ಘಾಬಾ ! ನೋಡೋಣ ತಡಿ.

ಸು:--ನನಗೇನೋ ಸಂದೇಹ....ನೀನು ಹೇಳೋದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದರೆ....

ಗಂ:--ಸಂದೇಹ ! ನಿನ್ನ ತಲೆ !

ಸು:--ಹೌದು, ನನ್ನ ತಲೆಮೇಲೆ ಕಲ್ಲು ಬೀಳುವುದಕ್ಕೇ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಗಂ:—ಆತುರಪಡಬೇಡವೇ ಸುಬ್ಬ. ನಿನ್ನ ಹಣವು ವಸೂಲಾದೊಡನೆಯೇ....

ಫು:—ಅದುವರೆಗೂ....

ಗಂ:—ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡು.

ಫು:—ಏನದು ?

ಗಂ:—ನೋಡು. ನಮ್ಮ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಈಗ ಹೇಗೂ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಿ. ವಿಶಿಷ್ಟ ಕರ್ತೂ ಪರ್ತೂ ಎಲ್ಲಾ ನನ್ನದೇ. ಆ ಮದುವೆಯಲ್ಲೇ ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಮದುವೆಯನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಮಾಡಿಬಿಡು. ಕರ್ಚಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ...ತೆಗೆದುಕೋ. ಒಟ್ಟು ಕರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ೨೫೦ ರೂಪಾಯಿ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು.

ಫು:—ಅಣ್ಣಾ ! ಅದೆಲ್ಲಾ ಯಾತರ ರಗಳೆಯ ಕೆಲಸ ? ಮದುವೆಯೆಂದರೆ ಒಂದು ಮದುವೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ಗಂಡಿನಕಡೆಯವರು ಕಲಿತರೇನೇ ಎಷ್ಟೋ ರಾಧಾಂತ ! ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮದುವೆ ಸೇರಿದರೆ ತಲೆ ತಲೆ ಒಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿ ಅಷ್ಟೆ. ಬೇಡಣ್ಣಾ. ನನಗೆ ಈಗ ಏನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡು. ಆನೇಲೆ....

ಗಂ:—ಯಾವುದೂ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ—ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹಣವೂ ಬರುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ.

ಫು:—ಹಾಗೆಂದರೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲಣ್ಣಾ. ನೀನೇ ಯಾವುದಾದರೂ ಕೊಡು. ನನ್ನ ಹಣ ಬಂದಾಗ ಭರ್ತಿ ಹಾಕಿಕೋ...ನಾನು ಬೇಕಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬಡ್ಡಿ ಯಾದ್ರೂ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನಣ್ಣಾ !

ಗಂ:—ಬಡ್ಡೀ ! ಎಷ್ಟು ಬಡ್ಡಿ ಕೊಡುತ್ತೀಯೆ ?

ಫು:—ಶೇಕಡ ಒಂದಾರೂಂತ ಇಟ್ಟುಕೋ.

ಗಂ:—ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಸುಬ್ಬ. ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

ಫು:—ಇದೇನಣ್ಣಾ ಹೀಗೆ ಹೇಳುವೆ ? ನೀನೇ ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲಣ್ಣಾ. ಈಗ ಬಡ್ಡಿ ದರ ಇಳಿದುಹೋಗಿದೇಂತ.

ಂ:—ಹೌದು. ಅದರೆ ಯಾರಿಗೆ? ಹಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವವರಿಗೆ. ನಾವು ಹಣವನ್ನು ಬಡ್ಡಿಗಾಗಿ ಹಾಕುತ್ತೇವೆಂದರೆ ಬಡ್ಡಿ ಬಹಳ ಕಮ್ಮಿ. ಹಣವನ್ನು ಬಡ್ಡಿಗಾಗಿ ಕೇಳಿದರೆ ದರ ಜಾಸ್ತಿ.

ಏ:—ಹಾಗಾದ್ರೆ?

ಗಂ:—ಅಥವಾ ಪಕ್ಷ ಶೇಕಡ ೧೨ ಬಡ್ಡಿ ಯಾದರೂ ಕೊಟ್ಟರೆ...

ಸು:—ಅಣ್ಣಾ!.... ಹೇಗೂ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲಕ್ಕೆ ತಾನೆ-ಹೋದರೆ ಹೋಗಲಿ. ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲ. ನನಗೈನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಸರಿಮಾಡಿಕೊಡಣ್ಣಾ.

ಗಂ:—ಸುಮ್ಮನೆ ಹೇಗೇ ಸುಬ್ಬು ಸರಿಮಾಡಿ ಕೊಡುವುದು?

ಸು:—ಮತ್ತೆಯೇನಣ್ಣಾ-ನೀನು ಹೇಳುವುದಾದರೂ?

ಗಂ:—ಪತ್ರ ಬರೆದುಕೊಡಬೇಕೆ ಹುಚ್ಚಿ!

ಸು:—ಯಾರಿಗೆ?

ಗಂ:—ನನಗೆ.

ಸುಬ್ಬು:—ಏತಕ್ಕೆ? ನನ್ನ ಹಣಕ್ಕೆ ನೀನು ಪತ್ರ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿರುವೆಯಾ? ಅಣ್ಣಾ...

ಗಂ:—ಸುಮ್ಮನೆತೀಳಿಯದೆ ಏನೇನೋ ಹರಟಾತಾಯಿದ್ದಿಯಾ ನೋಡು.

ಸು:—ತಿಳಿಯುವ ಹಾಗಾದರೂ ಹೇಳಣ್ಣಾ ಹೋಗಲಿ.

ಗಂ:—ನೋಡು ನಿನ್ನ ಹಣ ಕೊಟ್ಟಕಡೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಪತ್ರ ಬರೆಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದರ ಸಂಬಂಧ ಈಗ ತಕ್ಷಣ ಹಣಹುಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನದರದಿಗಾಗಿ ನಾನು ಈಗ ಬೇರೆ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲವೆ?

ಸು:—ಹೌದು.

ಗಂ:—ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ನನಗೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಡಬೇಕು.

ಸು:—ಅಮೇಲೆ?

ಗಂ:—ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಮತ್ತಾರಿಗಾದ್ರೂ ಹವಾಲ್ತೆಮಾಡಿ ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಈಗ ಹಣ ಇದೆ ಎತ್ತಿಕೊಟಾಬಿ ಡೋದಕ್ಕೆ ಅಂತ ತಿಳುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟೆಯೇನು! ನೋಡು, ಈಶ್ವರನ

ಮದುವೆಗಾಗಿ ಈಗ ದರಿದ್ರಸತ್ವ ೨,೦೦೦ ರೂಪಾಯನ್ನಾದರೂ ನಾನು
ಜೊತೆಮಾಡಬೇಕು. ಮದುವೆ ಇನ್ನೂ ಆರೇದಿವಸ ಇದೆ ನೋಡು,
ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೂ ತಗಾದೆ. ಏನುಮಾಡಲಿ ?

ಸು:--ಆಣ್ಣಾ ! ಅದೆಲ್ಲಾ ನಂಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡೂಂತಾ ಹೇಳ್ತೀಯೋ
ಅದನ್ನು ಮಾಡೋಕೆ ಸಿದ್ಧ. ಮುಖ್ಯ ನೋಡು ನನ್ನನ್ನು ಮೋಸಮಾಡ
ಬೇಡಾಪ್ಪಾ ! ಮಗಳ ಮದುವೆ ಹೇಗಾದರೂ ನಡೆಸಿಕೊಡುವ ಭಾರ
ನಿನ್ನದು. ಆಣ್ಣಾ ! ನಿನ್ನ ಮನೆಲಿ ಮದುವೆ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ
ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಹಣದ ಲೆಕ್ಕ ನೋಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಮೈಸಲ್ ಮಾಡಿಬಿಡು-
ಅಷ್ಟೆ. ಏನೂ ತಿಳಿದವಳು ನಾನು. ಗತಿಗೆಟ್ಟ ಹೆಂಗಸು. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ
ಹೇಳ್ತೀನೀಂತ ಕೋಪಿಸಬೇಡ. ನನಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಸಾಲದು. ನಾನು
ಹೊರಡಲೇನಣ್ಣಾ ?

ಗಂ:--ಹೊರಡಮ್ಮಾ, ಸುಬ್ಬು !

ಸು:--ಹಣಕ್ಕೆ ?

ಗಂ:--ಸಂಜೆಗೆ ಬಾ ಹೋಗೆ ಕೊಡ್ತೀನಿ. ಹಾಗೇ, ಸುಬ್ಬು ! ಸ್ವಲ್ಪ ಹುರೀ
ಹಿಟ್ಟು ಇದ್ರೆ ತಕ್ಕೊಂಡುಬಾರೆ. ಮರೀಬೇಡ.

(ಸುಬ್ಬು ಹೋಗುವಳು).

(ಸ್ವಗತ) ಅಬ್ಬಬ್ಬ ! ಒಂದುರಗಳೆ ಹರಿದಂತಾಯಿತು. ಇವಳ ಹಣ
ವೇನೋ ಒಟ್ಟು ೨,೬೦೦ ಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಗುಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿ ಆದಾಯ
ಹೋಯ್ತು. ಬಂದು ಹೊಡಕೊಂಡಾಗ ಒಂದಷ್ಟು ಅಶನ ಹಾಕಿದ್ರೆ
ಸರಿ. (ಪ್ರಕಾಶ) ಲೋ ಮುದ್ದ ! ಮುದ್ದ !

ಮುದ್ದ:--(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಬುದ್ಧಿ ! ಲಗ್ನಪತ್ರಿಕೆಗೋಳು ತಂದ್ ಮಡಗೀನ್ನಿ.
ಆ ಸಂಗಪ್ಪ ಮನೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾಮರಾಯರನ್ನು ಬರೇಳಿದ್ರಲ್ಲಾ
ಅವರು ನಾಬರ್ದೀನಿ ನಡಿಯೋ ನೀಮುಂದೆ ಅಂತಂದ್ರು. ಆ ಇಸುಹ
ನಾತಪ್ಪ ಬುದ್ಧಿ ! ಬಡ್ಡೀ ಅಣ್ಣಾ ಕೇಳೋಕೆ ಓದ್ರೆ "ಕಾಲು ಮುರಿದ
ಬುದ್ಧೀನಿ ಮನೆತಾಕ್ ಬಂವ್ರೆ-ಕತ್ತು ಇಡಿಮ ಆಸೀಗೆ ದರದಾಂತೆ
ತೆಳ್ಳಿನ್ ಬುಡ್ತೀನಿ. ಉಸಾರಾಗಿರು-ನಿಮ್ ಎಜಮಾನರಿಗೇನೋ

ಗಾಸಾರ ಒಕ್ಕರಸ್ಪಟ್ಟಿತ್ತೆ ಅಂತ ಓ ಗೇಳು” ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಗದರಿಸುಡುರು ಬುದ್ಧಿ! ಈ ಬಾಕೀ ವಸೂಲೂಸಾಕು-ಬೈಗೋಳೂ ಸಾಕು; ಬುಡಿ ಬುದ್ಧಿ! ನಿಮ್ ಸಾಕೋ ಸಾಕಾಗೋಗೈತೆ ಈ ಪಟ್ಟಿ. ಆವೊತ್ತು ಆ ಇರಣ್ಯವೈನೋರಂಗ್ರು-ದಾನಾ ಉಡುಬುಡ್ ತಾರಂತೆ ನಿಮ್ ಮೇಲೆ ಅಂದಿದ್ಕೇ “ಓಗಿ ಏಕೋ, ನಿನ್ನೂ ನಿಮ್ಮೆಜಮಾನ್‌ರನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಗಿದು ತೋರಣಾ ಕಟ್ಟಿಡ್ತೀನೀ” ಅಂತ. ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನೊಡೆಯಾ!

ಗಂಗಾ: -ಥೂ ಹುಚ್ಚುಮುಂಡೆ!

ಮುದ್ದ:--ಇದ್ಯಾಕಾ ಬುದ್ಧಿ! ನೀವೂ ಬೊಯ್‌ತ್ತಿದ್ದೀರಲ್ಲಾ? ಅವರೆಲ್ಲಾ ಬೋದದ್ದು ಸಾಲದಂತಲ್ಲಾ?

ಗಂ:—ಅಲ್ಲವೋ, ಮುಟ್ಟಾಳ! ಬಾಕೀ ವಸೂಲ್ಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾರೋಂದ್ರೆ ಬಂದದೇನೇನೋ ಪುರಾಣಾ ಒದರ್‌ತಾ ಇದ್ದೀಯಲ್ಲೋ? ಪುರಾಣಾ ನ್ನಾ! ಅವನೇಕೆ!

(ಪ್ರವೇಶ: ಶ್ಯಾಮರಾಯ)

ಮು:—ಅಗೋ! ಸಾಮರಾಯರು ಬಂದ್ರು ಬುದ್ಧಿ!

ಶ್ಯಾ:—ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀರ ಭಾವ?

ಗಂ:—ಬಾ ಶ್ಯಾಮು! ಏನಪ್ಪಾ ಉಪೇಕ್ಷೆ?

ಶ್ಯಾ:—ಉಪೇಕ್ಷೆ ಎಂತಾದ್ದು ಭಾವ? ನೀವು ಬೇಕಾದರೆ ಉಪೇಕ್ಷೆಮಾಡಿದಿರಿ. ಅಕ್ಕನಿರಬೇಕಾದರೆ ಕೊನೇಲಿ ಸಾಯೋವ್ವಾಗಲೂ ನಮ್ಮಕಮಲಾನ್ನೇ ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಬೇಕಂತ ಹೇಳದ್ದು. ಈಗ ನೋಡಿದ್ರೆ ಎಲ್ಲಾ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೋಯ್ತು. ಏನೋ ಹೀಗೆಯೇ, ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಪ್ತ!

ಗಂ:—ಹೂಂ! ನೀನು ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲಾ ಆ ಮಾತು ಪ್ರಾಪ್ತ ಅಂತ. ಅದು ಸರಿಯಾದ ಮಾತು! ಶಾಮಾ! ಯಾರು ಯಾಗಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಇದೆಯೋ? ಹಾಗೂ ಶಾರದೇನ್ನ ತಂದು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ನಾನು ಕೈಹಾಕಲೇ ಇಲ್ಲ. ನೋಡು,

ಏನೋ ವೇಳೆ ಬಂತು ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಿಸೋದಕ್ಕೆ ಆರಂಭ. ಹಾಗೆ ನೋಡ್ತೆ—ನಿಮ್ಮಕ್ಕನ ಅತ್ತೆಕ್ಕೆ ಯಾತಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಭಂಗಮಾಡು ದೂಂತ. ಕಮಲಾನನ್ನೆ ಕೊನೆಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಬಿಡೋಣವೆ ಈಶ್ವರಿಗೆಂತ ಅನ್ನಿಸ್ತು. ಆದರೆ ನೋಡು, ಶಾಮೂ ! ಕಮಲಾಗಿನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಒಂಬತ್ತು ವಯಸ್ಸು ತುಂಬಲಿಲ್ಲ. ಶಾರದೆಗೆ ಹದಿಮೂರೂ ಹದಿನಾಲ್ಕು ನೇದು ನಡೀತಾ ಇದೆ. ಜಾತಕ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೂತಪ್ಪು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು. ಧನರಾಶಿ ಬಹಳ ದಿವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದ ಮೇಲೆ ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಂತೂ ಬಹಳ ಯೋಗ್ಯರು. ಈಗಲೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಬಿಡಬೇಕೂಂತ ಗಂಡಹೆಂಡಿರ ಹಠ. ಅಲ್ಲದೆ ಈಶ್ವರನ ತಮ್ಮ ಅಳಿಯನಾಗಬೇಕೂಂತ ಅವರ ಇಚ್ಛೆ ! ಅವನ ಏದೈ ! ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚಾದರೂ ನಮಗಿರಲೀ ಅಂದು. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಇದೆ ನೋಡು. ಏನುಮಾಡುವುದು ಶಾಮೂ ? ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧ ತಪ್ಪಿ ಹೋಯಿತೂಂತ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಪ್ಪ ! ಇದ್ದದನ್ನು ಇದ್ದಹಾಗೆ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯ ಏನೆಂದರೆ—ನಿಮ್ಮ ಅಕ್ಕ ತೀರಿಕೊಂಡಮೇಲೆ ಈ ಮನೇಲಿ ಹೆಣ್ಣು ದಿಕ್ಕುಗತಿ ಇಲ್ಲ. ಏನೋ ವಯಸ್ಸಾದ ಹೆಣ್ಣು ಮನೇಗೆ ಬಂತೂ ಅಂತಂದ್ರೆ ಸಂಸಾರ ಅಷ್ಟು ನೆಟ್ಟಗಾಗುತ್ತೇಂತ. ಅಷ್ಟೇಪ್ಪ ! ನಮ್ಮ ಸುಂದರೂನಾದ್ರೂ ನಮ್ಮ ಮನೇಲಿ ಎಷ್ಟು ದಿವಸ ಇರುತ್ತೆ ಶಾಮೂ ? ಏನಿದ್ರೂ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಗಂಡನ ಮನೇಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾಳಬೇಕು. ಅರೀದಹುಡುಗಿ ಅದರಲ್ಲೂ.

ಶ್ಯಾ:—ಭಾವ ! ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲಾ ಎಲ್ಲಾ ಅವರವರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಂತೆ ಇನ್ನಾಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡೀ ಆಪ್ತಸ್ತಾಪಾನ್ನ. ದೈವೇಚ್ಛೆ ಇದ್ದಂತೆ ಆಗಲಿ. ಇನ್ನು ನಾನು ಹೊರಡಲೇ ?

ಗಂ:—ಏನಪ್ಪಾ ಅವಸರ ? ಅಂದಹಾಗೆ ಶಾಮೂ ! ಮದುವೆವೇಳೆಗೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಡೆದು ಬಿಟ್ಟೇಯಪ್ಪಾ. ಎಲ್ಲಾ ನಿಂದೂಂತ ತಿಳಕೊಂಡು ನಡಿಸಿಕೊಡಬೇಕಪ್ಪಾ ! ಈಶ್ವರನೇನು ನಿನಗೆ ಹೊರಗಿನವನೇ ? ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಕ್ಕನಮಗ !

ಶ್ಯಾ:—ಭಾವ! ನೀವಷ್ಟು ಉಪಚಾರಹೇಳಬೇಕೆ? ನನ್ನಿಂದವನಾಗ ಬೇಕಾ ದ್ರೂ ಸರಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಗಂ:—ನೋಡಿದೆಯಾ ನೀನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಅಂದತಕ್ಷಣ ಜ್ಞಾಪಕಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಈಗ ನೋಡು ಶಾಮೂ! ಮಗನ ಮದುವೆಯೇಂದ್ರೆ ಸುಮ್ಮನೇ ಆಗುತ್ತೇನಪ್ಪಾ? ಯಾವುದಾದ್ರೂ ಅನೀರಿಕ್ಷಿತ ಖರ್ಚುಗಳು ಬಂದೂ ದಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತೆ. ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಮುಂದೂ ನೋಡೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ನೋಡು ಶಾಮೂ! ನಿನ್ನದು ಆಬಾಕಿ! ಅದನ್ನು ಈಗ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಬಹಳ ಉತ್ತಮಕಾಣಿಸ್ಸಾ!

ಶ್ಯಾ:—ಯಾವಬಾಕಿ ?

ಗಂ:—ಇದೇನು ಶಾಮೂ ಹೀಗೆ ಕೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಿಯಾ ? ಅದೇಷ್ಟು ಹೋದ ಡಿಸೆಂಬರಿನಲ್ಲಿ ನಾನೆಲ್ಲಾ ತಿರುಪತಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೇ ? ಆಗ....ನಿನಕೇ

ಶ್ಯಾ:—ಇದೇನು ಭಾವನವರೇ ! ತಿರುಪತಿಯಾತ್ರೆ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಯಾರ ಹತ್ತಿ ರಲೂ ಒಂದುಕಾಲಾಣೆ ನಾನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸೋದಿಲ್ಲ. ಅಂದ್ರೀ ! ಈಗ ದರ ಬಾಕಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದೀರಲ್ಲಾ ? ನೀವೇ ಬಾಯೆಂದು ಬಲ ವಂತಮಾಡದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಬರುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯಾನ್ನ ನೀವು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೇ ?

ಗಂ:—ಯಾವಾಗ ಹೇಳಿದ್ದೇನು ಶ್ಯಾಮೂ !

ಶ್ಯಾ:—ಭಾವನವರೇ ! ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೆ. ತಪ್ಪುನಂದು. ನಾನು ಮೊದಲೇ ತಿಳು ಕೋಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಗಂ:—ಏನನ್ನು ?

ಶ್ಯಾ:—ನೀವು ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡುತ್ತೀರಿಂತ !

ಗಂ: ಈಗ ಆಗಿ ಹೋದ್ದೇನು ಶ್ಯಾಮೂ ? ನಿನಗಾಗಿ ಆಗಿರುವ ಕರ್ಚನ್ನು ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಇದೋ ನೋಡು ಲೆಖ್ಪು. ನಂದೊಬ್ಬಂದೇ ಅಲ್ಲ ಶ್ಯಾಮು ! ಇದೋ, ನನ್ನೊಡನೆ ಬಂದ ಎಲ್ಲರ ಲೆಖ್ಪುನ್ನೂ ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. (ಲೆಖ್ಪುವನ್ನು ತೋರಿಸುವನು.)

ಶ್ಯಾ: (ಲೆಕ್ಕವನ್ನು ನೋಡಿ) ಸರಿಸರಿ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಹಾಕಿದ್ದೀರಿ. ಕೆಲವುಕಡೆ ಮೂರೇ ಜನಕ್ಕೆ ಭಾಗಹಾಕಿದ್ದೀರಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ವಜಾಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಲ್ಲಾ ಕಾರಣ ?

ಗಂ: ಹೌದು ಶ್ಯಾಮು ! ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೆ ಹೋಟೆಲ್ ಖರ್ಚು ನನಗಿಲ್ಲ ದೇವರ ಪ್ರಸಾದತಂದು ಕಾಲಕಳೆಸೆ. ದೋಳಿಖರ್ಚಿಲ್ಲ. ಕಾಲುನಡೆಗೇ ಲ್ಲೇ ಹೋದೆ. ಕೂಲಿಖರ್ಚಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸಾಮಾನು ನಾನೇ ಹೋತ್ತು ಕೊಂಡುತಿರುಗಿದೆ. ಏನೋ ನಿಮಗೆ ಗಾಡಿಬೇಕುಂತ ನೀವು ಗಾಡಿ ಮಾಡಿದ್ದಿಂದ ನಾನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿದೆ ಅಷ್ಟೇ! ಸತ್ತದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೊರಗಡೆ ವರಾಂಡದಲ್ಲೇ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡೆ ಹಾಲುಗೀಲು ಕುಡೀಲಿಲ್ಲ. ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು ತಿನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರಬೇಕಾದ್ರೆ ಕರ್ಚಿನ ಭಾಗ ಇದರ ಲೆಲ್ಲಾ ನನಗೂ ಹೇಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತೆ ಶ್ಯಾಮು ?

ಶ್ಯಾ:—ಭಾವನವರೇ ! ಬಹಳ ಧನ್ಯನಾದೆ. ನಾನು ಮಾತ್ರ ನಿಮಗೆ ರೂ. 31-9-1 ಕೊಡಬೇಕಲ್ಲವೇ ? ಇದರಲ್ಲಿ 4 ತಿಂಗಳು 11 ದಿನಸ ಬಡ್ಡಿ ಶೇಕಡ 12ರಂತೆ ರೂ. 1-7-7 ಸೇರಿದೆಯಲ್ಲವೇ ? ಅಲ್ಲ, ಯಾತ್ರೆಮಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಲೆಕ್ಕ ಬರೆದಿದ್ದೋದಕ್ಕೆ ನಿಮಗೆ ದೊರೆತಕಾಲ ಯಾವಾಗ ಅಂತ ? ಅಂತೂ ತಿರುಪತಿಗೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಬಡ್ಡಿ ಲೆಕ್ಕ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿತುಕೊಂಡಿರಿ ವರವಾಇಲ್ಲಾ !

ಗಂ: ಹಾಗೆಂದರೆ ? ಶ್ಯಾಮು !

ಶ್ಯಾ: ಭಾವನವರೇ ! ಅದೇನೋಡಿ. ನಾನು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆ. ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಯಾತ್ರೆ ಬೇಡವೆಂದೆ. ಇರಲಿಬಾ, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಸಹಾಯವಾದ್ರೆ ನನ್ನ ಕೈಲಿಕಾಸಿಲ್ಲವೆಂದೆ. ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲವಾದ್ರೆ. ಈಗೇನೆಂದ್ರೆ-ಕರ್ಚು, ಬಾಕಿ, ಬಡ್ಡಿ ! ಭಾವನವರೇ ! ಧನ್ಯನಾದೆ ! ನಿಮಗೂ ಹೇರಳವಾದ ಪುಣ್ಯಬಂತು.

ಗಂ: ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಬಾಕಿ ಯಾವಾಗ ಕೊಡ್ತೀಯ ಶ್ಯಾಮು ? ಈಗ ಕೊಡದೆ ಇದ್ದೆ ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ ನೋಡು. ಮದುವೆಖರ್ಚಿಗೆ ಬೇಕು.

ಶ್ಯಾ:—ಭಾವ! ನಿಮ್ಮ ಯಾತ್ರೆ ಫಲ ನಿಮಗೇ ಇರಲಿ. ನಿಮ್ಮ ಬಡ್ಡೀ.
ಲೆಖ್ವ ಭದ್ರಮಾಡಿ (ಹೊರಡುವನು).

ಗಂ:—ಶ್ಯಾಮಾ! ಶ್ಯಾಮಾ! (ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಡುವನು).

ದೃಶ್ಯ ೪] [ಸ್ಥಾನ:- ಪಾರ್ಕು.
(ಪಾತ್ರಗಳು: ಈಶ್ವರ ಭಟ್ಟ-ಪುರುಷೋತ್ತಮ).

ಪುರು:—ಈಶ್ವರ್! ನಿನಗೊಂದು ಮಾತು.

ಈ:—ಎನದು ?

ಪುರು:—ನೀನು ಬಿನ್ನ ನಾಗಬಾರದು.

ಈ:—ಪುರುಷೋತ್ತಮ್! ಹೇಳುವುದು ಸುಖ. ಅನುಭವಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ.
ನೀನೇನೋ ನನ್ನ ಅಪ್ಪನ್ನೇಹಿತ. ನನ್ನ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುವೆ
ಅಹುದು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನೂ ಇಟ್ಟಿರುವೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ
ಹೃದಯಾಂತರ್ಗತ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟು. ಆದರೆ...

ಪುರು:—ಈಶ್ವರ್! ನಿನ್ನ ತಂದೆ ಹಣವಂತ! ನಿನಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುವ ಮಾನ್ಯ
ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೈಮೀರಿಸಿದವರು. ಹೀಗಿರಲು ನಿನ್ನ ಚಿಂತೆ! ನಿನ
ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಿದ್ದಿದ್ದರೆ.....

ಈ:— ಪುರುಷೋತ್ತಮ್! ಬೇಡ! ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿ! ಅದು ನನ್ನ ಶತ್ರುಗಳಿಗೂ
ಬೇಡ.

ಪುರು:—ಇದೇನು ? ಈಶ್ವರ್! ನಿನಗೇನು ಮತಿಭ್ರಮಣವೇ ?

ಈ:—ಅಹುದು, ಗೆಲೆಯಾ! ನಿಜ. ಮತಿಭ್ರಮಣ! ಸರಿಯಾಗಿ ನುಡಿದೆ.
ಅಷ್ಟಲ್ಲದೇನು ? ತಾಯಿಲ್ಲದಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾದರೇನು ? ತಾಯಿ
ಲ್ಲದಮೇಲೆ ಜೀವನವು! ಆಯೋ! ಪುರುಷೋತ್ತಮ್! ತಾಯಿಯು
ನನ್ನ ಬೆಂಬಲ! ಆಕೆ ಮಡಿದಳು. ನನ್ನನ್ನೂ-ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಮದಕಂದ!
ತಂಗಿ! ಅರಿಯದ ಸುಂದರಿ! ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ನಡೆದಳು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮಾ! ಎಂದು ಯಾರನ್ನು ಕರೆಯುವುದು ? ಮನೆಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಾಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಯಾರು ನನ್ನನ್ನು “ಬಾ, ಈಶ್ವರಾ!” ಎಂದು ಅದರದಿಂದ ಕರೆದು ಎರಡು ತುತ್ತು ಸವಿಯೂಟವನ್ನು ಬಡಿಸುವವರು?

ಪುರು:—ನಿನ್ನತಂದೆ! ಅವರಿರುವಾಗ?

ಈ:—ಪುರುಷೋತ್ತಮ! ತಂದೆ! ಅಹುದು. ತಂದೆ! ಪ್ರಯೋಜನ? ಲೋಭಿ! ಪರಮಲೋಭಿ! ದುಡ್ಡಿನಮುಂದೆ ಮಕ್ಕಳೆ? ದುಡ್ಡಿನಮುಂದೆ ಮಾನವೆ? ದುಡ್ಡಿನಮುಂದೆ ನಡತೆಯೆ? ದುಡ್ಡಿನಮುಂದೆ ಕನಿಕರವೆ? ಅಯ್ಯೋ! ಈಶ್ವರನೊಬ್ಬ ವಯಸ್ಸಾದವನು! ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದುವನು! ನಿಜ! ಅದರೆ, ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಶಾಂತಿಯೆಲ್ಲಿ? ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಲ್ಲಿ? ಮಾನವೆಲ್ಲಿ? ಮನಸ್ಸಿನ ನೆಮ್ಮದಿಯೆಲ್ಲಿ? ಅಪ್ಪ! ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಧನಪಿಶಾಚಿ! ಜಿಪುಣರಲ್ಲಿ ಆಗ್ರೇಸರ! ಜಿಪುಣತನದಮುಂದೆ ಅವನಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಕ್ಷೇಮ! ಅದೆಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು? ಪುರುಷೋತ್ತಮ! ನೋಡು. ಈ ವಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು! “ಕಾಪಿಕುಡೀಬೇಡಾ ಈಶ್ವರಾ” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. “ಕುಡಿದರೆ ಮೈಗೆ ಉಷ್ಣವಾಗುತ್ತೆ. ಅನ್ನದಗಂಜಿಗೆ ಉಪ್ಪು ಹಾಕಿ ಕುಡಿ, ತಂಪಾಗುತ್ತೆ” ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ. ದಿನಬೆಳಗಾದರೆ ಮೆಣಸಿನಸಾರು-ಅನ್ನ! ಅಷ್ಟೇ. ನಂಜಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೇಲೊಂದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನದು ತಿಂದರೆ “ಅಜೀರ್ಣ” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ತಿಂದರೆ “ಸಿವ್ವೇಲಿರೋದು ಹಾಳುಮಾಡಬೇಡವೋ-ಅದನ್ನೂ ತಿನ್ನು ಮೈಗೊಳ್ಳೋದು” ಅಂತಾನೆ. “ಬಟ್ಟೆ ಅಗಸನಿಗೆ ಹಾಕಬೇಡ, ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತೆ” ಅಂತಾನೆ. ಸಾಬೂನು ಅಂದರೆ “ಬಟ್ಟೆ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತೆ” ಅಂತಾನೆ. ಮಳೆ ಝೀ ಅಂತ ಸುರೀತಿರಬೇಕಾದ್ರೆ “ತಣ್ಣೀರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡೋ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದ್ರೆ ಮೈಗೆ ಉಷ್ಣ” ಅಂತಾನೆ. ಸರಿ, ರಾತ್ರಿ ವಿರಾಮವಾಗಿ ಕೂತುಕೊಂಡು ಕಾಲೇಜ್‌ವಾರ ಓದಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಅಂದ್ರೆ “ದೀಪ ಆರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳೋ ಈಶ್ವರ! ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತೂ ಓದಿದ್ದ್ರೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿಳಿವೆಲ್ಲ. ಬೆಳಗಿನ ಮೂವ ಎದ್ದು ಓದು” ಅಂತಾನೆ. “ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗ್ತಾ ಒಂದಷ್ಟು ಮೊಸರ

ನ್ನಾನ್ನ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗೋ ಈಶ್ವರ! ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತೆ. ಹೋಟೆಲ್ ಗೀಟಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋದು ಬೇಡ. ಕಾಲರಾ, ಪ್ಲೇಗೂ” ಅಂತಾನೆ. ಕಾಲಿಗೊಂದು ಮೇಜೋಡು ಬೇಡಾಂತಾನೆ. ಮಳೆಬಂದ್ರೆ ಒಂದು ಛತ್ರೀಪ್ಪಾ ಅಂದ್ರೆ “ಛತ್ರೀಯಾಕೋ ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತೆ” ಅಂತಾನೆ. ಒಂದು ಬೈಸಿಕಲ್ಲಾದ್ರೂ ತೆಕ್ಕೊಡಪ್ಪಾ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗೋದಕ್ಕೆ ಅಂದ್ರೆ “ಇದೇನೋ ಈಶ್ವರ! ಅಲ್ಲ ನಿನ್ನ ತಲೇಲಿ ದುಡ್ಡು ಮಗಿಸೋಯೋಜನೇನೇ ಹೊಳೆಯೋಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಯಾಕೇಂತ? ಹಾಂ! ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಮನೇಲ್ಲಿ ಮೋಟಾರು ಇದೆಯಲ್ಲಾ! ಅದ ರಲ್ಲೇ ಹೋಗೂ” ಅಂತಾನೆ. ಸರಿ. ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಸೋಬೇಕಪ್ಪಾ, ಎಲ್ಲಾ ಹರಿದುಪೋಗಿದೆ. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲರೂ ಪರಿಪಾಸ್ಯ ಮಾಡ್ತಾರೆ ಅಂತಂದ್ರೆ “ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸ ತಡೆಯೋ ಈಶ್ವರ! ಈಗೇನೋ ಅವಸರ? ಅದ್ಯಾವುದೋ ಜರ್ನಲ್ ಬಟ್ಟೆಬರುತ್ತಂತೆ. ಎಂಟುಗಜಕ್ಕೆ ಆರಾಣೆಯಂತೆ! ಆವಾಗ ತಕ್ಕೊಂಡು, ನಾನೂ ನೀನೂ ಹೊಲಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ” ಅಂತಾನೆ. ಈಗ ಸುತರಾಂ ಬಟ್ಟೆ ಇಲ್ಲಾಪ್ಪಾ! ಈ ಅವಮಾನ ಸಹಿಸೋಕಾಗೋಲ್ಲ ಅಂತಂದ್ರೆ, “ಹಾಗಾದರೆ ಗುಜ ಲೀಗೆ ಹೋಗಿನೋಡು. ಕೇಳೋವು ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬಟ್ಟೆ ಬಿದ್ದಿದೆ ಅಲ್ಲಿ. ಒಂದೈದಾರಾಣೆ ಕೊಟ್ಟು ಯಾವುದಾದರೂ ತಕ್ಕೊಳ್ಳೋ! ಹ್ಯಾಗಾದ್ರೂ ಸುದಾರಿಸೋ ಈಶ್ವರ! ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಚು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದು ಬಿಟ್ಟಿ-ನಾನ್ಲಿ ಹೋಗಿ ತಲೆ ಚಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣಬಿಡ ಲೋಪ್ಪ?” ಅಂತಾನೆ. ವುಸ್ತುಕ ತೆಗೀಬೇಕಪ್ಪಾ, ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ಸ್ ಪ್ಲೇಸ್ (Shakespeare's Plays) ಈ ಟರ್ಮ್ (Term) ನಲ್ಲಿ ಆರಂಭಸ್ತಾರೆ ಅಂದ್ರೆ “ನಾಲ್ಕು ದಿನಕ್ಕಾಗಿಯಾತಕ್ಕೋ ಹೊಸ ವುಸ್ತುಕ? ಈಶ್ವರಾ! ಯಾರಾದರೂ ಸ್ನೇಹಿತರ ಹತ್ತಿರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಓದಿ ಕಾಲಕಳೆದುಬಿಡೋ” ಅಂತಾನೆ. ಇಲ್ಲಾಪ್ಪಾ, ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆ “ಹಾಗಾದ್ರೆ ನನಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲಪ್ಪಾ, ಹಾಗೆಬೇಕಾದ್ರೆ ಓದುವಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡು. ಈಗ ಬಂದಿರೋದೇಸಾಕು” ಅಂತಾನೆ. ಅಪ್ಪಾ ನೋಟ್ ಬುಕ್ಸ್ (Note Books) ಅವರೆ “ಸು, ಸರಿ, ಕೊನೆ ಮೊದಲಿಲ್ಲ

ನೋಡು ನಿನ್ನ ಖರ್ಚಿಗೆ! ಅಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಹಳೇ ಕೊಂಟೆ ೯ ರಿಕಾಡುಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಿದ್ದಿದೆಯಲ್ಲಾ! ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದುಕಡೆ ಮಾತ್ರ ಬರೆದಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ್ದು ಬರಕೋ, ಕಾಲತಕ್ಕು! ಸುಮ್ಮನೆ ದುಂದು ಮಾಡಬೇಡ ” ಅಂತಾನೆ. ಸರಿ ಆಯ್ತು; ಕಾಲೇಜುಫೀಸು (College Fees) ಬೇಕಪ್ಪಂದ್ರೆ, “ಸರಿ, ಸರಿ, ಏನೋ ಇದು? ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳಿಗೂ ಕಾಲೇಜು ಫೀಸೇ? ಎಲ್ಲಿಂದ ತರೋದೋ? ಈ ಪ್ರೊಫೆಸರು (Professor) ಗಳು ಕಮ್ಮಿ ಸಂಬಳ ತಕ್ಕೋ ಬೇಕೂಂತ ಚಳುವಳಿ ನಡಿಸಬೇಕು ಇನ್ನಷ್ಟೆ. ಈಶ್ವರ! ಹೇಳೋ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲಿ (Principal) ಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರವೀಣಿ, ಗತೀ ಇಲ್ಲಾ, ತೀರ ಬಡ ವಾಂತ. ಫ್ರೀಶಿಪ್ (Freeship) ಬೇಕೂಂತ ನೀನು ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲವೆ? ಮರ್ಯಾದೆ ಬೇರೆ ಬಾಧಿಸುತ್ತೆ ನಿನಗೇ ” ಅಂತಾನೆ.

ಪುರುಷೋತ್ತಮ! ಯಾವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೀಗೇ ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ ಅಪ್ಪ. ಅದೇನು ಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾಪ್ಪ. ಅಮ್ಮನಿದ್ದಾಗ ಜಗಳಕಾಯ್ತಾ ಇದ್ದು ಅಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ. “ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗೋಳಾಡಿಸಬೇಡಿ. ಅವರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನೋಯಿಸಬೇಡಿ. ನಾಳೆ ಅವರೇ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಬಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆಯೇ? ಏನೋ ನಿಮ್ಮ ಧೀನ ದಲ್ಲಿರೋವರೆಗೂ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ ಅಷ್ಟೆ! ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಮಾಡದೆ ಇನ್ಯಾರಿಗೆ ಎತ್ತಿಡಬೇಕು ? ” ಅಂತ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಮ್ಮನು ಎಷ್ಟೋ ದೆಬ್ಬೆಗಳನ್ನು ಸಹ ತಿಂದಿದ್ದಾಳೆ ಅಪ್ಪನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಬಳ್ಳಿ ಪ್ರಾಣ! ಹಾಗೂ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ತಿಳಿದೇ ಎತ್ತಿಕೊಟ್ಟು ಎತ್ತಿಕೊಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು ಸುದಾರಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದು.

ಪು:- ಈಶ್ವರಾ! ತಿಳಿಯಿತು. ಈಗ ತಿಳಿಯಿತು. ಈ ವಿಸಯವೆಲ್ಲಾ ಇಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದವ್ವಾ ನನಗೆ. ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಕಾಣೋ ಈಶ್ವರಾ !

ಈ:- ಅಯ್ಯೋ ಪುರುಷೋತ್ತಮ! ಇನ್ನೂ ಏನು ಬಲ್ಲೆ? ನಾಲ್ಕನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮನು ಸತ್ತುಬಿದ್ದಿದ್ದಾಳೆ! ಶವ ಹೊರುವ ಕೂಲಿ ಎಂಟು ರೂಪಾಯಿ ಕೇಳಿದ್ದು. ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಿಡಿ

ದಮ್ಮಡಿ ಕೊಡೋದಿಲ್ಲಂತ ಜಗಳಾ ಅಪ್ಪಂದು. ಬಂದು ಸೇರಿದವ
 ರೆಲ್ಲಾ ಮೊಖ ಮೊಖ ನೋಡಿಕೊಂಡು. ಅಪ್ಪಾ “ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡ
 ಬಾರದೂ” ಅಂತ ಶ್ಯಾಮರಾಯ ಮಾನ ಹೇಳುತ್ತಾನೆಂತಂದೆ. “ದುಡ್ಡಿನ
 ಕಷ್ಟ ಅವನಿಗೇನು ಗೊತ್ತು? ಅವರಪ್ಪನಿಗೇನು ಗೊತ್ತು? ನೀನಡಿಯೋ
 ಆಚೇಗೇ ಇರಲಿ” ಅಂತಂದ. ಸರಿ. ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಹೋದುವು. ಶವ
 ಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೀಬೇಕಲ್ಲಾ! ಬೆರಣಿ ಲೆಕ್ಕ ಸರೀ ಇಲ್ಲ. ಕೊಸರು ಹಾಕ
 ಲಿಲ್ಲ. ಲೆಕ್ಕ ಐದುಕಾಸು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬರುತ್ತೇಂತ ಬೆರಣೀನ್ನೆಲ್ಲಾ
 ತಿರುಗಿಸೀ ತಿರುಗಿಸೀ ಎಣಿಸ್ತೆ. ಕೊನೆಗೆ-ಆ ಹೆಂಗಸನ್ನ ನೋಡಿ-
 “ಐದುಕಾಸು ನಿಮ್ಮಪ್ಪಂದಲ್ಲ. ದುಡ್ಡೂನ್ನೋದು ಬಿಟ್ಟೇ ಬಿದ್ದೋಗಿಲ್ಲ.
 ನಡೀ ಆಚೆಗೆ” ಅಂತಂದ. ಅಯ್ಯೋ ಕಾರ್ಪಣ್ಯವೇ! ಅಮ್ಮನೆಂದರೆ
 ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದಯೆಯ ಅವತಾರ! ಅವಳ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೊಂದು
 ಕಾರ್ಪಣ್ಯ! ಸರಿ ಆಮೇಲೆ ದಿವಸದ ಕರ್ಚು ಬೇರೆ ಬಂತಲ್ಲಾ ಅಂತ
 ಗೋಳಾಡಿದ. ಅತ್ತೂ ಅತ್ತೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಊಟ ಇಟ್ಟ.
 ಆಯಿತು. “ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳಿಗೂ ಇವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಮಾಸಿಕದ
 ಕರ್ಚು ಬೇರೆ ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟಿತಲ್ಲಾ ಪ್ಪಂತ” ಊರೆಲ್ಲಾ ಹೇಳೊಂಡು
 ತಿರುಗಿದ. “ತಿಥಿ ಕರ್ಚು ಬಂದೊದಗಿಬಿಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನ ಸಾಲಗಾರ
 ನಾಗಿ ಮಾಡ್ಬಿಟ್ಟೀಯಲ್ಲೋ ದೇವರೇ” ಅಂತ ಕೊರಗಿಟ್ಟ! ಅಂತೂ
 ಅಮ್ಮ ಇದ್ದು ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಲಿಲ್ಲ. ಸತ್ತಮೇಲೂ ಅಪ್ಪನ ಕಾಪ
 ಹರೀಲಿಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ. ಏನು ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಪಂಚಾನೋ ಇದು ಪುರುಷೋ
 ತ್ತಮ! !

ಪು:—ಕೇಳುವಾಗಲೇ ಹೇಗಾಗುತ್ತೆ ಗೊತ್ತೆ? ಹೋಗಿ ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ್ನ ಈಗಲೇ
 ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಬಿಡಲೇ ಅಂತ ರಕ್ತ ಕುದೀತಾ ಇವೆ ನೋಡು. ಈ
 ಮತಿಗೇಡಿ ಕಿರಾತಕರೂ-ದುಡ್ಡೇ ದೇವರೂ ಅಂತ ಭಾವಿಸುವ ಭಂಡಾ
 ಲರೂ, ಅಪ್ರಯೋಜಕರೂ-ಇದ್ದಾರೆ ನೋಡು! ಇವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ,
 ಮನೆಯಿಲ್ಲ, ಹೃದಯ ಇಲ್ಲ, ಬಂಧುಗಳೆಲ್ಲ, ಕಷ್ಟವಡೋವರನ್ನು ನೋಡಿ
 ದರೆ ಮೊದಲೇ ಬೇಡವಾಗಿದೆ. ಇವರೂ ಇದ್ದಾರೆ ಸೊಸೈಟಿ

(Society) ಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರೂಂತ! ಮೃಗಮುಂಡೇವು! ಇಂತಹ ವರಲ್ಲಿ ದಯೆ, ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ನೋಡಬಾರದು ಈಶ್ವರ !

ಈ:--ಒಂದು ದಿವಸ ನನಗೂ ಬಹಳ ಬೇಜಾರಾಯಿತು ನೋಡು. ಪುರುಷೋತ್ತಮ್ ! ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಕೋಪ ಅನ್ನೋದು ಉಕ್ಕಿ ಬಂತು. ಏನಷ್ಟು ಲ್ಲದೆ? ಯಾವುದನ್ನು ಕೇಳಲಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮ್ ! ಈಗೇನಂತಾನೆ ಅವ್ರೆ, “ನಿನಗೆ ನರಹೇತಾತ್ರಿಗಳ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಆಗಲಿ ತಡಿಯೋ ಈಶ್ವರ ! ಎಲ್ಲಾ ಅವರೇ ಕೊತ್ತಾರೆ. ಏನು ಬೇಕಾದರೆ ಅದು ! ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮಾತ್ತಾರೆಯೇ ? ಮಗನನ್ನು ಹೆತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷ ಸಾಕಿ, ಸಲಹಿ, ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದಿಸಿಕೊಡಲಿಲ್ಲವೇ ರತ್ನದಂತಾ ಮಗನ್ನು ? ಅಳಿಯಾದ್ರೆ ಬಿಟ್ಟು ಆಗಿಹೋಯಿತೇನೋ” ಅಂದ. ನಾನಂದೆ “ಅಪ್ಪಾ ! ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಮಾರಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ಸುಖ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಕು. ಇನ್ನು ಮಾವನ ಮನೇಲಿ ಬೇರೆ ದಾಸಾನುದಾಸನಾಗಿ ಇರಬೇಕೇನೋ ? ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷ ಪಾಠಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೀತು ಪಾಪಿ ಜೀವನ ! ಆಯುಷ್ಯಾಂತವೂ ಇನ್ನೂ ಒಬ್ಬರ ಕೈಕೆಳಗಿರೋದು ಬೇಡ. ಅವರ ಹಣಕ್ಕೆ ಕೈ ಒಡ್ಡಿ ಅವರ ಎಂಜಲನ್ನು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡುವುದು ಬೇಡ. ನೋಡು, ನಿನ್ನಿಷ್ಟವಿದ್ದು ಏನನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಬಹುದೂಂತ ನಿನಗೂ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ಹುಟ್ಟಿದ್ದೆ ಏನೋ ಕೊಡಬಹುದಾದ್ದನ್ನು ಕೊಡು. ನನಗೂ ಸಾಕಾಗಿಹೋಗಿದೆ. ನಾನೂ ವಯಸ್ಸಾದವನು. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತ ಇದ್ದೇನೆ. ಏನೋ ನಿನ್ನ ದಯದಿಂದ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ನಾಗರಿಕ ತಿಳುಕೊಂಡಿದೆನೆ. ನಾಲ್ಕು ಜನ ಗೌರವಸ್ಥರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯವಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೂಂತ ನನಗೂ ಸಹಜವಾದ ಇಚ್ಛೆ ಇದೆ” ಅಂತಂದ್ರೆ-“ಲೋ, ಈಶ್ವರ ! ನಿನ್ನ ತಲೇಲಿ ಪಿಶಾಚಿ ಬಡಿದಿದೆ ಈನತ್ತು ! ದುಷ್ಟ ದುಷ್ಟರ ಸರಸೆಬೇಡ ! ನಿನ್ನ ನಾಗರಿಕಕ್ಕೆ ಬಿಂಕಿ ಹಾಕಿವು ! ದುಡ್ಡು ದುಡ್ಡು ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟೂ ಇದೆ ನಾಗರಿಕ ನಿನಗೆ ! ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಏನೂ ಇಲ್ಲ.

ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ್ದು ಮಾಡಿಕೋ” ಅಂದ. ನಾನಂದೆ, ಅಪ್ಪಾ! ನೀನು ನನ್ನ ತಂದೆ! ಜನ್ಮದಾತ! ನನ್ನ ಪರಿವೋಷಣೆಯು ನಿನಗೆ ಸೇರಿದ ಅಪಶ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ! ಹಾಗಿರುವಾಗ ನಿನಗೇ ನನ್ನ ಕ್ಷೇಮವು ಬೇಡವಾಗಿ ದ್ದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಯಾರಿಗೆತಾನೇ ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತೆ? ಈ ಅಸಹ್ಯ ಬೇವನ ವನ್ನು ನಡೆಯಿಸೋದಕ್ಕೆ ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲಾಪ್ಪಾ! ಅಮ್ಮನು ಹೋದ ದಾರಿ ನಾನೂ ಹಿಡೀತೀನಿ ಅಂತ ಹೊರಟೆ. ಕರೆದ “ಲೋ ಈಶ್ವರಾ! ಇಲ್ಲಿ ಬಾರೋ” ಅಂತ. ಹೋದೆ. “ನೋಡು. ಈಗತಾನೆ ನಿಮ್ಮಮ್ಮ ಸತ್ತು ಮೂರು ವರ್ಷ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ತಿಥಿ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಸಾಲ ಇನ್ನೂ ತೀರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಪಿಂಡದ ಕರ್ತು ಬೇರೆ ನನ್ನ ತಲೆಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಬೇಕೂಂತಲೇನೋ? ನಾನೇ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದ್ರೂ ಕೆರೆ ಬಾವಿಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯ್ತೇನೆ. ನಾನಿರೋದೇ ನಿಮಗ್ಯಾರಿಗೂ ಸಹಿಸಲಿಲ್ಲ.” ಅಂತಂದ.

ಪುರು:—ಸರಿ, ಇದೀಗ ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆಮೇಲೆ?

ಈ:—ಆಮೇಲೆ ನಾನಿದ್ದವನು, ಈ ಜಿಪುಣನ ಹತ್ತಿರ ನನ್ನ ಬೆದರಿಕೆ ಏನೇನೂ ನಡೆಯೋಹಾಗಿಲ್ಲ. ಇನ್ಯಾಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ? ಇವನಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಗಿ ನೇಣು ಹಾಕೊಳ್ಳೋದು. ಆಮೇಲೆ ಸಿಪಾಳಿ ಗಿಶಾಚಿಯಾಗಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿ ಏನುಗತಿಯೋ ದೇವ್ರೇಂತ, “ಹೋಗ್ಲಿ ಬಿಡಪ್ಪ. ಹಣೇಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಂತೆ ಆಗಲಿ. ಹಣೇಲಿ ಬರೋದೇ ಇರೋದು ಹೊಡಕೊಂಡ್ರು ಬರೋದಿಲ್ಲಾ”ಂತ ಸುಮ್ಮನಾದೆ.

ಪುರು:—ಎಲ್ಲಾ ವಿಧಿ! ಆಪ್ಪಲ್ಲದೇನೋ ಈಶ್ವರ್?

ಈ:—ಇದೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಲಿ. ಹೋದವರುಷ ಫೈನಲ್ ಪರೀಕ್ಷೆ (Final Examination) ಆಯಿತಲ್ಲಾ-ಅದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಶಿವರಾಮಯ್ಯ ನವರ ಮನೇಲಿ ಅವರ ಮಗಳ ಮದುವೆ. ನಮ್ಮನ್ನೂ ಇದ್ದೊಂಡು, “ನಾಗೂ! ಈ ಐದು ದಿವಸವೂ ಮನೇಲಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡೋದು

ಬೇಡ. ಎಲ್ಲರೂ ಅವರ ಮನೇಗೇ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗೋಣ” ಅಂದ.
ಪರೀಕ್ಷೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಊಟಾ ಆಗುತ್ತೇನೋ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ?

ಪುರು:—ಎಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಪ್ಪಾ ?

ಈ:—ಸರಿ, ಅಪ್ಪನಿದ್ದವನು “ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮದುವೆ ಮನೇಲಿ ಇಡ್ಲಿ
ಎಲ್ಲಾ ತಿಂದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಸಂಜೆಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ
ಮದುವೆ ಮನೇಲ್ಲೇ ಊಟ ಮಾಡ್ತೀಯಂತೆ” ಅಂತಂದ. ಇದರ
ಮೇಲೆ ಮುಹೂರ್ತದ ದಿವಸ. ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆ.
ಒಂಭತ್ತನರೆಗಂಟೆ ಆಗಿದೆ. ಆಗ ಅಪ್ಪ ನನ್ನ ಕರೆದ. ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ
ಪಿಸುಪಿಸುಂತ “ಲೋ ಈಶ್ವರ ! ಮುಹೂರ್ತದ್ದು ಒಟ್ಟು ಐದು ತೆಂಗಿನ
ಕಾಯಿ ಒಂದಿದೇ. ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೇ ಊಟದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಾ
ದ್ರೂ ಹೊಡೆದು ಬಿಡ್ತಾರೆ. ಮುದ್ದನೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ
ತೆಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮನೇಲ್ಲಿ ಹಾಕ್ಪಿಟ್ಟು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗೂ” ಅಂದ
ನನಗ ಬಂದ ಕೋಪ ಅಷ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡು. ಸುಂತ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿನ್ನು
ಕೈನಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಂಡೆ. ಬೀದಿ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋದೆ. ಮೋರೀಲ್ ಹಾಕಿದೆ
ದಡುಂ ಅಂತ. ನಡೀತಾ ಇದ್ದೆ ಕಾಲೇಜಿಗೆ. ಅಷ್ಟನಿಗೆ ಸಂಶಯ.
ಬಂದ ಹಿಂದುಗಳೇಯಿವ. ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತೆಗೆದ ಪೋರಿಯಿಂದ;
ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮನೇಲಿ ಹಾಕಿದನಂತೆ. ಸರಿ ಸಾಯಂಕಾಲ
ಬಂದೆ ಮನೇಗೆ ಆಯಿತು ತಕ್ಕ ಶಾಂತಿ ! ಮಾರನೇದಿವಸ ಪರೀಕ್ಷೆ
ಬೇರೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು. ಕಣ್ಣೆಲ್ಲಾ ಮಂಜುಮಂಜು
ಯಿತು. ಸಾಕಪ್ಪಾ ಸಾಕು. ಸಾಕೋಪುರುಷೋತ್ತಮ !

ಪುರು:—ಈಶ್ವರ ! ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ಚಿಂತೆ ! ಅಹುದು ನಿನ್ನದು ಬಹು
ನಿಶ್ಯಷ್ಟ ಜೀವನ ! ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದೇ. ಇಷ್ಟು ದಿವಸವೂ
ನನಗಿದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಪ್ಪಾ ! ನೀನು.

ಈ:—ಏನುಹೇಳಿ ಹಾಳಾಗುವುದು ಪುರುಷೋತ್ತಮ ! ಒಂದೇ ಎರಡೇ ಆಪ
ತ್ತುಗಳು ? ಹೋದನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮಲೀರಿಯಾಚ್ಚರ !

ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಡಾಕ್ಟರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಪ್ಪಾ ಅಂದೆ. “ಡಾಕ್ಟರ್ (Doctor) ಯಾಕೋ ಈಶ್ವರ ? ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಮನೆ ಮನೆಗೂ ಡಾಕ್ಟರಿದ್ದರೇನೋ ?” ಅಂದ. ಇಲ್ಲಾಪ್ಪಾ ! ಜ್ವರ ಬಂದರೆ ತಡಿಯೋಕ್ಕಾಗೋಲ್ಲ. ಸ್ಟಡೀಸ್ (Studies) ಎಲ್ಲಾ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತೆ. ಇವತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ವರ (Temperature) ಇಳಿದಿದೆ, ಒಂದು ಕ್ವಿನೈನ್ ಇಂಜಕ್ಷನ್ (Quinine Injection) ತೆಗೆದುಕೊಳ್ತೀನಿ ಅಂದೆ. “ಕ್ವಿನೈನ್ (Quinine) ಯಾಕೋ ಈಶ್ವರ ! ಕ್ವಿನೈನ್ ಬೇಡವೋ, ಕಿವಿಮುಚ್ಚಿ ಹೋಗುತ್ತೆ ” ಅಂದ. ಕಿತ್ತಳೆ ಹಣ್ಣು ಅಂದೆ. “ಇದು ಕಾಲವಲ್ಲಾ ಕಾಣೋ, ಡಜ್ ಆರಾಣೆ ಹೇಳ್ತಾರೆ ” ಅಂದ. ಮತ್ತೆ ಡಾಕ್ಟರ್ (Doctor) ಅಂದೆ. “ಅವರು ಬಂದ್ರೆ ಬಹಳ ಫೀಸ್ (Fees) ಕೇಳ್ತಾರೆ ” ಅಂದ. ಏನು ಮಾಡಲೋ ಅಪ್ಪಾ ! ಈ ಬೇನೆ ತಾಳಲಾರನಲ್ಲೋ, ಆಮ್ಲನಿದ್ದೆ ಅವಳ ಮಡಲಿನಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬಿದ್ದುಸಾಯ್ತಾ ಇದ್ದೆಲ್ಲಾ ಅಂದೆ. “ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಹರಟೆ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡವೋ ಈಶ್ವರ ! ನಿನಗೆ ಪಿತ್ತ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ ” ಅಂದ. ಏನುಮಾಡಲಪ್ಪಾ ದೇವರೆ ! ಅಂತ ನರಳಿದೆ. “ನಾಗೂಗೆ ಹೇಳಿ ಶುಂಠಿ ಕಷಾಯಮಾಡಿಸಿ ಕುಡಿಯೋ ಎಲ್ಲಾ ಗುಣವಾಗುತ್ತೆ ” ಅಂದ. ಅಯ್ಯೋ, ಪುರುಷೋತ್ತಮ ! ನನ್ನ ಬಾಳೋ ! ನನ್ನ ಗೋಳೋ !

ಪುರು:—ಈಶ್ವರ ! ಜಿಪುಣರಿಗೆ ಮನೆ, ಮಠ, ಮಕ್ಕಳು, ದೇವರು, ಬಂಧು, ಬಳಗ, ಊಟ, ನಿದ್ರೆ, ಸಂತೋಷ, ಎಲ್ಲಾ ದುಡ್ಡಿನಲ್ಲಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಏನು ಹೇಳುವುದೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ. ಬಸವನ ಮುಂದೆ ಶಂಬ ಬಾರಿಸಿದ ಹಾಗೆಯೇ ನೋಡು. ಏಳಪ್ಪಾ ಈಶ್ವರ ? ಇಂದಿಗೆ ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಾಕೋ ಜಿಪುಣರ ಸ್ಮರಣೆ ! ಈ ಹೊತ್ತನ್ನು ದೇವರ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದಿದ್ದರೆ ಜನ್ಮವಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತಾ ಇತ್ತು.

ಈ:—ಅಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಏನು ಪುರುಷೋತ್ತಮ ? ನೀನು ಕೇಳಿದೆಯಲ್ಲಾ ಅಂತ ದೇವರೇ. ಹೆತ್ತ ತಂದೆಯನ್ನು ದೂಷಿಸಬೇಕು. ಏನು ಮಾಡುವುದು ? ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ.

ದೃಶ್ಯ ೫]

[ಸ್ಥಾನ: ಗಂಗಾಧರನ ಮನೆ.

[ಪಾತ್ರಗಳು:- ಗಂಗಾಧರ: ನಾಗು, ಮುದ್ದ, ಸಂಗಪ್ಪ (ಸಾಲಗಾರ)]

ಗಂ:--ನಾಗೂ ! ನಾಗೂ !

ನಾಗು:--(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಏನು ಕೂಗಿದ್ದಲ್ಲಾ ?

ಗಂ:--ಇವತ್ತು ಮನೆಲಿ ಅಡಿಗೆ ಇಲ್ಲಾ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೇವರದೇ ಎಲ್ಲಾ.
ಅಲ್ಲೇ ಹೋಗಬೇಕು ಎಲ್ಲರೂ.

ನಾಗು:--ಸರಿ ಹಾಗಾದರೆ. ಈಗತಾನೇ ಒಲೆ ಹೊತ್ತಿಸೋಣಾಂತಿದ್ದೆ.

ಗಂ:--ಭೇಡ ಬೇಡ. ಅಂದಹಾಗೆ ನಾಗೂ! ನೋಡಿದೆಯಾ ಮರಿತೇಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ !
ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಒಂದಂಗಿ, ಎರಡು ಷರಟು, ಎಲ್ಲಾ ಹೊಲಿಸೋ ಮದು
ವೇಗಿ, ಇಂದಾ (ಎಂದು ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ
ಹೋಗುವನು.)

ನಾಗು:--ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ ಯಾವ ಮೂಲೇಗೇಂದ್ರೆ ? ಅವತ್ತೇ ಹೋಗಿದ್ದೀಲ್ಲಾ
ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಾದರೂ ಬೇಕು ಈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತ !

ಗಂ:--ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ನಾಗೂ ! ಈ ಮದುವೆ ಕರ್ತು ನನಗಿ ಮಿತಿ ಮಿಂಚಿಹೋ
ಗಿದೆ ನಾನೂ ಸಾಲಗಾರನಾಗಿ ಹೋಗ್ತೀನೆ ನೋಡು.

ನಾಗು:--ಅಲ್ಲ ಭಟ್ಟರೆ ! ನನಗೆ ಉಪೋಕೆ ಒಂದು ಸೀರೆಯೂ ಇಲ್ಲ ನೆಟ್ಟಗೆ.
ಹೆಂಗಸೂ ಅಂತ ಹುಟ್ಟು ಬೆತ್ತಲೇ ಮೈಯಲ್ಲಿರೋಕಾಗುತ್ತೆಯೇ
ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ ?

ಗಂ:--ನಾಗೂ ! ಈಗ ಹೇಗಾದ್ರೂ ಸುದಾರಿಸಿಕೋ. ಮದುವೆ ಮುಗಿಲಿ.
ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು ಬೇಕಾದ್ರೆ ಕೊಡ್ತೀನೆ. ಎಲ್ಲಿ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತೆ ?

ನಾಗು:--ಸರಿ ಸರಿ. ಈ ವೇಳೆಗೆ ಮುನ್ನವತ್ತು ಸಲ ಹೇಳಿದಿರಿ ಹೀಗೇಂತ.
ಹೋಗಲಿ ನನ್ನ ಹಣಾಣಾದರೂ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿ. ನಾನು ಹಾಳಾಗಿ
ಹೋಗ್ತೀನೆ ಅತ್ತಲಾಗಿ ನಿಮಗ್ಯಾಕೆ ನನ್ನ ತೊಂದರೆ ? ಮದುವೆ
ವೈಭವ ನಿಮಗೆ. ಮೊಡ್ಡಮನುಷ್ಯರ ಹೆಣ್ಣು ಮನೆಗೆ ಬರ್ತಾಳೆ,
ಬೇಕಾದ್ದೆಲ್ಲಾ ತರ್ತಾಳೇಂತ. ನನ್ನ ದುಃಖ ನನಗಿ. ನಿಮ್ಮ ಸೊಸೆಯೇ

ಇಟ್ಟೊಂಡು ನಡೆಪ್ಪೊಳ್ಳಿ ನಿಮ್ ಸಂಸಾರಾನಾ. ನನ್ನ ತಗಾದೆಯೇ ಮುಗಿದುಹೋಗುತ್ತೆ.

ಗಂ:—ಇದೇನು ನಾಗೂ ? ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ತಾಯಿಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಾಗಿದ್ದೆ. ಸಂಸಾರಾನೆಲ್ಲಾ ನಡೆಯಿಸ್ತೆ. ಮದುವೆ ನಾಳೇಂದ್ರೆ ಇವತ್ತು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟುಹೋಗ್ತೀನೀಂತ ಅಂತಿಯಲ್ಲಾ. ಆ ಮಕ್ಕಳು ನೊಂದುಕೊಳ್ಳೋಲ್ಲೇ ? ಇದೇನು ನ್ಯಾಯ ನಾಗೂ ? ಜನಗಳಾದ್ರೂ ಒಪ್ಪತಾ ರೆಯೇ ? ಏನಂಥಾ ಕಷ್ಟ ಬಂದಿದ್ದು ಈ ಮನೇಲಿ ನಿನಗೇ ?

ನಾಗು:—ಹೌದೊಂದ್ರೆ ಒಪ್ಪೋದಿಲ್ಲ ! ಹರುಕುಸೀರೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮದುವೆ ಮನೆಗೆ ಹೋದ್ರೆ ಆಗ ನಗೋದಿಲ್ಲಾ !

ಗಂ:—ನಾಗೂ ! ನಿಂಗ್ಗುಚ್ಚು ! ಗಂಡಸತ್ತವಳು ನೀನು ಹೊಸಸೀರೆ ಉಟ್ಟಿ ಆಗ ಜನಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನಗತಾರೆ ನಿಜ !

ನಾಗು:—ಸಾಕು, ನಿಮ್ಮ ತರ್ಕ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಗಂಡಸತ್ತಾಗ-ಏನೂ ದಿಕ್ಕು ದಿವಾಳವಿಲ್ಲದ ಹೆಂಗಸು-ಇದ್ದ ಬದ್ದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾರಿ ಒಂದೈನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬೊತೆ ಮಾಡಿ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತರ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿ. ಮಾವನ ಮನೇವ್ರಾ ತಳ್ಳಿದ್ದು ಅರ್ಜಿಗೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದೆ. ದುಡಿಸಿದಿರಿ-ಮಿತಿ ಮೇರೆ ಇಲ್ಲದೆ. ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗು ಅದೊಂದು ಅಲೀತಾ ಇದೆ, ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಪರದೇಶಿ-ಬಿಕ್ಕಾನ್ನ ಬೇಡಿಕೊಂಡು. ನಿಮ್ಮನೇಲಿ ದುಡಿಯೋದೊಂದ್ರೆ ಹಗಲಿಲ್ಲ, ರಾತ್ರಿಯಿಲ್ಲ. ಇದರಮೇಲೆ ದೂಷಣೆ ಬೇರೆ ಮಾಡ್ತೀರಿ. ಇಷ್ಟು ಕರ್ಚಾಯಿತು. ಅಷ್ಟು ಕರ್ಚಾಯಿತಂತ. ಏನೋ ನೋಡಿ. ಮನೆ ಯಜಮಾನಿಯಾದ್ರೂ ಇದ್ರೆ ಕಷ್ಟ ಸುಖ ಹೇಳಿಕೊಂಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮಹಾತಾಯಿ ನಡೆದು ಬಿಟ್ಟು ನಾನೂ ಹಲ್ಲು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಇದ್ದೆ. ಇನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲಂದ್ರೆ ! ನನ್ನ ಐನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಅಸಲು, ಬಡ್ಡಿ, ಸಂಬಳ-ಎಲ್ಲಾ ಲೆಖ್ಪಾನೂ ಪರಿಷ್ಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರೈಸಲ್ ಮಾಡಿ ಬಿಡಿ. ನಾನು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗ್ತೇನೆ.

ಗಂ:—ನಾಗೂ ! ನೋಡು. ಇದು ಚರ್ಚೆಗೆ ಸಮಯವಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣಿನಕಡೆ

ಯವರು ಬೇರೆ ಕರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಂದುಬಿಡ್ತಾರೆ. ಅವರೆದುರಿಗೆ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ.....

ನಾಗು:—ಬಂದರೇ ಬರ್ತೀರಿ! ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಉರಿ ನನಗೆ. ನಿಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆ ನಿಮಗೆ!

ಗಂ:—ಸರಿ ನಾಗೂ! ಈಗೇನು ಮಾಡಬೇಕೂಂತ ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ?

ನಾಗು:—ಅದೇ ನನಗೆ ಬರಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಬಿಡಿ. ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕೋತೇನೆ.

ಗಂ:—ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ರೆ ಏನು ಬರುತ್ತೆ ನಾಗೂ? ನಿನ್ನ ಹಣ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿದೇಂತ ಯಾರಿಗಾದರೂ ತಿಳಿದ್ರೆ ತಕ್ಷಣ ವಾರಸ್ಸು ಹುಟ್ಟಿಬಿಡ್ತಾರೆ ನೋಡು. ಭದ್ರ!

ನಾಗು:—ಹುಟ್ಟಿಬಿಡ್ಲಿ. ನನ್ನ ಹಣೇಲ್ಬರದಿದ್ದಂತೆ ಆಗಿಹೋಗಲಿ. ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟ. ಇನ್ನು ನನಗೆ ಬೇಕಾದವಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಡತೀನಿ. ನಾಯಿ ಜನ್ಮ ನಂದು. ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ ಹೊಟ್ಟೆ ಕೂಳಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದ್ರೂ ದುಡಿದುಬಿಡ್ತೀನಿ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಚಾತೀ ಬೇಡ. ಕೊಟ್ಟಿ ಡೀಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲಾ ಲೆಕ್ಕಾ ಮಾಡಿ.

ಗಂ:—ಹಾಗೂ ಆಗಲಿ ನಾಗೂ! ನೋಡು, ನಿನ್ನಸುಲು, ಬಡ್ಡಿ ಎಲ್ಲಾ 680 ರೂಪಾಯಿ ಆಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನಗೊಂದು 97 ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ. ಜಾತಾ 583 ರೂಪಾಯಿ. ನಿನ್ನ ಸಂಬಳ (ಲೆಕ್ಕದ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಓದುತ್ತಾನೆ) ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿನಂತೆ.

ನಾಗು:—ಏನೆಂದಿರಿ? ತಿಂಗಳಿಗೆ ಐದು? ಎಂಟಕ್ಕೆ ಕಮ್ಮಿ ನನ್ನಿಂದ ಆಗೋದೇ ಇಲ್ಲಾಂತ ನಾನು ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವೆ ಆದ್ದೋ? ಇರಲಿ ನೋಡೋಣ ಅಂದಿದ್ದಿ.

ಗಂ:—ನೋಡು ನಾಗೂ! ನನಗೂ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಉಂಟು ದಿನಾ ಪೂಜಾಮಾಡೋದು ನೀನೇ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಾ ಇದ್ದೀಯೆ. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ನಾಗು:—ಆದರೆ ನೀವು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೋದ್ದೆಲ್ಲ ಬಹಳ ಸತ್ಯ ಅಂತಲೋ ?

ಗಂ:—ಅಷ್ಟಲ್ಲದೇನು? ಎಂಟು ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳ ಅಂತದೆ. ನಿಜ. ಆದರೆ ಊಟದ ಖರ್ಚು ಯಾರದೂಂತ? ಸಂಬಳಾನೂ ಕೊಟ್ಟು, ಊಟಾನೂ ಹಾಕಿ ನಾನು ಸಾಲ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೇನು? ಇಲ್ಲ ನಾಗೂ! ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿ ವಜಾ ಹಾಕಿದ್ದೇನೆ. ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ನೋಡಿದ್ದು ಐದು ರೂಪಾಯನ್ನೇ ವಜಾ ಹಾಕಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಏನೋ ಪಾಪ! ನನ್ನ ಹಾಗೇ ನೀನೂ ಬಡವಳಂತೆ.....

ನಾಗು:—ಭಟ್ಟರೆ! ಸು. ನನ್ನ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೇನೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಈಗ ತಿಳಿತು. ಹೋಗಲಿ ಲೆಕ್ಕಾ ಹೇಳಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ.

ಗಂ:—ನೋಡು ನಾಗೂ! ಎಲ್ಲ ಇಲ್ಲೇ ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ತಲೆ ಒಡೆದ್ದೂ, ನನ್ನಿಂದ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳೋದಕ್ಕೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ. ಮೋಸಗೀಸ್ಕ ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.....

ನಾಗು:—ಅದು ಹೋಗಲಿ-ಲೆಕ್ಕ ಹೇಳಿಂದೆ.

ಗಂ:—ನೋಡು. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಂಬಳ 240 ರೂಪಾಯಿಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ನೀನು ಹೊರಗಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದದ್ದು 144 ದಿವಸ. ಇತರರ ಮನೆಲ್ಲಿ ಮದುವೆ, ಮುಂಜಿ, ತಿಫಿ, ಕರ್ಮ, ಹುಟ್ಟಿದ ಹಬ್ಬ, ಗೃಹಪ್ರವೇಶ, ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನೆಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡದೇ ಇದ್ದದ್ದು ಒಟ್ಟು 113 ದಿವಸ. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ದೊಡ್ಡ ಏಕಾದಶಿ ಅಡಿಗೆ ಇಲ್ಲ ಹನ್ನೆರಡು ದಿವಸ ಒಂದು ಹೊತ್ತು ಅಡಿಗೆ ಆದಾಗಿ ಆರುದಿನ ರಜ. ತಿರುಪತಿಯಾತ್ರೆ ಹೋದಾಗ ಹತ್ತು ದಿನ ರಜ. ನೀನಾಗಿ ಕಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದದ್ದು, ಊರಿಗೆ ಹೋದದ್ದು, ಎಲ್ಲಾ 43 ದಿವಸ. ಒಟ್ಟು 300 ದಿವಸ ಮನೆಲ್ಲಿ ನೀನು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಐವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ವಜಾ. ಆದರೆ 190 ರೂಪಾಯಿ ಉಳಿತು ಸಂಬಳದ ಬಾಕಿ. ಇದರನೇಲೆ ಹಾಲು ಚೆಲ್ಲಿವ್ವಕ್ಕೆ 13 ಆನೆ 9 ಪೈ

ವಜ. ಚಿವ್ವಿ ಒಡೆದದ್ದು 3 ಆಣೆ 3 ಕಾಸು. ನಿನ್ನ ತಪ್ಪಿನಿಂದ ತಪ್ಪಲೆ ಕಳವಾದದ್ದು ರೂ. 3-6-0. ಒಟ್ಟು 4 ರೂ 6 ಆಣೆ. ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಸಿದ್ದು ರೂ. 6-7-4. ಅವನಿಗೆ ಸ್ಕೂಲು ಫೀಸು 17-8-0.

ನಾಗು:—ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೆ! ಭಟ್ಟರೆ! ಮುಗಿಯಿತೋ ಇನ್ನೂ ಇದೆಯೋ ಲೆಖ್ವು?

ಗಂ:—ಘಾಬರಿಪಡಬೇಡ ನಾಗು! ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಪಕ್ಷಪಾತವಿಲ್ಲ ನಾನೇನು ಸುಳ್ಳು, ಲೆಖ್ವು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆಯೇ? ನೋಡು, ಆ ದಿವಸ ಆ ಭಿಕ್ಷುಕನಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಸು ಕೊಟ್ಟೆನೆಲ್ಲಾ ಅದೂ ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ. ಅಂದಮೇಲೆ....

ನಾಗು:—ನನಗೆಷ್ಟು ಬರಬೇಕೋ ಅದನ್ನಾದರೂ ಒಂದು ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಗುರುತು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿ ಅಂದ್ರೆ. ಅದನ್ನಾದ್ರೂ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಬಿಡ್ತೇನೆ.

ಗಂ:—ಗುರುತುಹಾಕಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ, ನೋಡು. (ಎಂದು ಒಂದು ಚೀಟಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವನು).

ನಾಗು ಲೆಕ್ಕ :—

	ಜಮಾ.	ಖರ್ಚು
	ರೂ. ಆ. ಪೈ.	ರೂ. ಆ. ಪೈ.
ನಿನ್ನ ಅಸುಲು (ನಗದು ಬಂದದ್ದು)	೫೦೦ ೦ ೦	
ಬಡ್ಡಿ-(೪ ವರ್ಷಕ್ಕೆ)	೧೮೦ ೦ ೦	
ನಿನಗೆ ನಗದಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು.		೯೭ ೦ ೦
೪ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸಂಬಳ ತಿಂಗಳಿಗೆ		
೫ ರೂ. ನಂತೆ.	೨೪೦ ೦ ೦	
೩೦೦ ದಿನ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡದೇ ಇದ್ದದಕ್ಕೆ ವಜಾ		೫೦ ೦ ೦
ಹಾಲಿನ ಖರ್ಚು (ಚೆಲ್ಲಿ ಹೋದದ್ದು)		೦ ೧೩ ೯
ಚಿಮ್ಮಣಿ (ನೀನು ಒಡೆದದ್ದು)		೦ ೩ ೩
ತಪ್ಪಲೆ ಕಳವಾದದ್ದು (ನಿನ್ನ ತಪ್ಪಿನಿಂದ)		೩ ೬ ೦
ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಸಿದ್ದು		೬ ೭ ೪
,, ಸ್ಕೂಲು ಫೀಸು		೧೭ ೮ ೦
ಒಟ್ಟು ರೂ-	೯೨೦-೦-೦.	೧೭೫-೬-೪

ನಿನಗೆ ಬಾಕಿ ಸೇರಬೇಕಾದದ್ದು
ತಿಳೇತೇ ನಾಗೂ ?

ರೂ. ೭೫೪-೯-೮.

ನಾಗೂ:—ತಿಳಿತಂದ್ರೆ. ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿತು. ಹೋಗಲಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿ
ಅತ್ತಲಾಗಿ. ತೊಲಗಿ ಹೋಗ್ತಾನೆ. ಆಮೇಲೆ ನಿಮಗೆ ಲೆಕ್ಕ ಬರಿಯೋ
ರಗಲೇನೇ ಇರೋದಿಲ್ಲ.

ಗಂ:—ನಿನಗಾಗಿ ಒರೀತೀನೇನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಗಾದ್ರೆ? ನಾಳೆ ದೇವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸ
ಬೇಡವೆ ನಾಗು ಲೆಕ್ಕಾನ? ಗಂಗಾಧರ! ನಿನಗೆಷ್ಟು ಹಣ ಬಂತು.
ಹೇಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದೆ? ನಿನ್ನ ಲೆಕ್ಕ ತೋರಿಸು ಅಂತ ದೇವರ
ಅಪ್ಪಣೆಯಾದ್ರೆ ಏನು ತೋರಿಸಲಿ-ನಾನು? ಇಷ್ಟು ಕ್ಲಿಪ್ತವಾಗಿ ನಾನು
ಲೆಕ್ಕ ಬರೆದಿಟ್ಟಿರೋ ಹೊತ್ತಿಗೇ ಯಾರಿಗೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಮಾತನಾ
ಡೋಕೇ ಧೈರ್ಯ ಇಲ್ಲ, ನೋಡು.

ನಾಗೂ:—ಸರಿ, ಸರಿ, ಅದು ಹೋಗಲಿ. ಒಪ್ಪಬೇಕಾದ್ದೇ. ನನ್ನ ಹಣಕ್ಕೆ
ಏನು ಹೇಳ್ತೀರಿ ?

ಗಂ:—ಮದುವೆಯೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿಲಿ ನಾಗು. ನಿನ್ನ ಲೆಖ್ವ ಪೈಸಲ್ ಮಾಡ್ತೀನಿ.

ನಾಗೂ:—ಹಾಗಾದ್ರೂ ಮಾಡೀಂದ್ರೆ. ಜೀಜಾರುಪಟ್ಟುಕೋಬೇಡಿ. ನಾನೂ
ಬಡವಳು. ಗತಿ ಇಲ್ಲದವಳು. ನನ್ನನ್ನು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೋಸವಾಡಬೇಡಿ.
(ಹೋಗುವಳು).

ಮುದ್ದ:—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಗಂಗಾಧರನನ್ನು ನೋಡಿ) ಸಂಗಾಪ್ಪಾವ್ರ ಬಂದವ್ರೆ
ಬುದ್ಧಿ !

ಗಂ:—ಬರಹೇಳು.

ಮುದ್ದ:—(ಸಂಗಪ್ಪನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು) ಇಗ್ಗೊಳ್ಳಿ ಬುದ್ಧಿ !
ನಾನೇನೋ ಏಳೋದ್ದೆಲ್ಲಾ ಏಳ್ಕೆ. ಇನ್ನೂ ವಾಯ್ವ ಮಡಗ್ತಾ ಅವ್ರೆ.
ನಿಮ್ಮತಾಕೆ ಬಂದು ಮಾತಾಡಕೊಳ್ಳಿ ಅಂತ ಕರತಂದೀವ್ವಿ. ಅದೇನು
ಕೇಳಿ ಬುದ್ಧಿ !

ಗಂ:—ಸಂಗಪ್ಪ ! ಏನಯ್ಯಾ ಇದು? ಅಲ್ಲ, ಅದರೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮಾನದ
ಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನ ಇರಬೇಕು. ದುಡ್ಡು ನಿಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮನೇದೇ?
ನನಗೇನು ಬಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತೀಯೆ? ಅಲ್ಲ, ಮಗನ ಮದುವೆ ಬೇರೆ ಬೇಕಾಗಿ

ದರೆ ! ಎರಡುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕರ್ಚಿಗೆ ದಾರಿ ಬಂದ್ಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಬಡಿ ಹಣಾನೂ ಕಳೆದಿದ್ದು ಇದೇನೂಂತ ಅರ್ಥ ? ಅಳಬಂದು ಕೇಳಿದ್ದೆ ಮನೆಲ್ಲಿದ್ದೊಂಡೂ ಇಲ್ಲಾಂತೀಯಂತೆ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಏನು ಅಕ್ರಮಾಂತ ? ಸಂಗಪ್ಪ :— ಭಟ್ಟರೇ, ಕೋಪ ಮಾಡಬೇಡಿ. ಏನೋ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಗಂ :— ಕೋಪ ಏನಾಯ್ತು ? ಯಾರವಳೆ ಕೋಪ ಸಂಗಪ್ಪ ? ನನ್ನ ಅಸಲು ಬಡ್ಡಿ ಎಲ್ಲಾ ಬಿಸಾಕು. ನಿನೊಂದಿಗೆ ಯಾವ ಮುಟ್ಟುಳ ಮಾತಾಡ್ತಾನೆ ಆಮೇಲೆ ? ಕೋಪವಂತೆ ಕೋಪ !

ಸಂ :— ಹಾಗೂ ಆಗಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೀರಿ ಸ್ವಾಮಿ ! ಮನೆಲಿ ಕಷ್ಟ. ಅಂಗಡೀ ಬಾಕೀ ವಸೂಲಾಗಲಿಲ್ಲ

ಗಂ :— ಸಾಕು ಸಂಗಪ್ಪ ! ನಿನ್ನ ಕಷ್ಟ ಸಾವಿರ ಇರಬಹುದು. ಅದ್ದೆಲ್ಲಾ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಾನು ಸಾಯಲೇ ? ನನ್ನ ಹಣ ನನಗೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾತು ಅನಾವಶ್ಯ.

ಸಂ :— ಮನೆಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಯಿಲೆಸ್ವಾಮಿ ! ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಕದಲೋಕ ಆಗಲಿಲ್ಲ

ಗಂ :— ನಿನ್ನ ಸಬೂಬು ನೀನ್ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇರು. ನಾನೂ ಕೇಳೊಂಡು ತೂಕ ಡಿಸ್ತಾ ಇರ್ತೇನೆ.

ಸಂ :— ಸಬೂಬಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿ ! ಹೆಂಡತಿ ಸಾಯೋಹಾಗಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ನೀವೇ ಬಂದು ನೋಡಿ ಬೇಕಾದ್ರೆ.

ಗಂ :— ಸತ್ತೆಸಾಯಲಿ ಸಂಗಪ್ಪ ! ದಿನಾ ಸಾಯೋವರಿಗೆ ಅಳೋರು ಯಾರು ?

ಸಂ :— ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಿಸಿ ಸ್ವಾಮಿ ! ಶಾಂತದಿಂದ ಮಾತಾಡಿಸ್ವಾಮಿ ! ಹೇಗೂ ಸಿಗದಾಕೊಂಡೆ ಸಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಿಂಗಳುಕಾಲ ಸುಧಾರಿಸಿ ಸ್ವಾಮಿ ! ಯಾವುದಾದ್ರೂ, ಜೊತೆಮಾಡಿ ಕೊಡ್ತೇನೆ.

ಗಂ :— ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಸಂಗಪ್ಪ ! ಉಹುಂ ! ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದ ದುಡ್ಡೆಲ್ಲಾ ನಾವೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದವರ ಹತ್ತರ ಚಿಲ್ಲಿಬಿಟ್ಟು ಸಮ ಯಕ್ಕೆ ಒದಗದೆ ನಾನೂ ಸಾಯ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಸು

ಬಂದ ಮಗ ಬೇರೆ. “ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟಿ ಸಾಲಗಳು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಕೊನೆಲಿ ಕೊಡೋದು ಕರಟಾನೇ” ಅಂತ ಹೀಯ್ಯಾಳಸ್ತಾ ಇದ್ದಾನೆ. ನೋಡು, ಮೊಸರಿನವಳು, ಹಾಲಿನವನು, ಕಟ್ಟಿಗೆವು, ಬಂದಬಂದ್ ಅರಚ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ ಮನೆಗೆ ಬಾಗಿಲ್ಲ. ದಿನ ಬೆಳಗಾವ್ರೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕರ್ಚು ನನಿಗೆ. ಬಿಲ್ಕುಲ ಆಗೋದಿಲ್ಲ ಸಂಗಪ್ಪ. ನನ್ನ ಹಣ ಇಟ್ಟು ಮಾತಾಡು.

ಸಂ:—ಹೀಗಾದ್ರೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಸ್ವಾಮಿ ?

ಗಂ:—ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಹೋಗಿ ಕಡೇಕೇಳಯ್ಯಾ! ಹೆಂಡತಿ ನಗನೆಟ್ಟು ಮಾರ ತಂದು ಬಿಸಾಕು.

ಸಂ:—ಏನಾದ್ರೂ ಆಗ್ಲಿ. ಇನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳು ಸುಧಾರಿಸಿ ಸ್ವಾಮಿ ! ನಿಮ್ಮ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳ್ತೀನಿ.

ಗಂ:—ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ದಾನಾ ಹೂಡ್ತೀನಿ. ಡಿಕ್ರೆ ಪಡೀತೀನಿ. ಜಫಿ ವಾರಂಟು ತರ್ತೀನಿ. ಆಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು ನಿಷ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಡ. ನಾನೂ ತಡೆಯೋವರೆಗೂ ತಡೆವೆ. ಇನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಹುಡುಗಾಟವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ ಹಣಾದ್ರೆ !

ಸಂ:—ಇದೇನುಸ್ವಾಮಿ ಹಾಗಾದ್ರೆ ?

ಗಂ:—ಸರಿ ಹೊರಡು ಸಂಗಪ್ಪ-ನನಗೆ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. ಮದುವೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು (ಹೊರಡುವನು).

ಸಂ:—ಸ್ವಾಮಿ ! ಭಟ್ಟರೆ ! ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೀರೀಂದ್ರೆ. (ಸ್ವಗತ) ಹೂಂ ! ಆಯ್ತು ನನ್ನ ಬಾಳು !

ದೃಶ್ಯ ೬]

(ಪಾತ್ರ ಸಂಗಪ್ಪ)

[ಸ್ಥಾನ: ಬೀದಿ.

ಸಂಗಪ್ಪ:—(ಸ್ವಗತ) ಗಂಗಾಧರಭಟ್ಟ ! ಇರಲಿ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ಸಾಯ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ ಅಂದ್ರೆ “ಸಾಯಲಿ, ಸತ್ತೆ ಅಳೋವರು ಯಾರೂ?”

ಅಂದೆ. ಜಿಪುಣ ಗಂಗಾಧರ ! ನಿನ್ನಿಂದ ನಾನು ಸಾಲ ಪಡೆದೆ. ಅಹುದು.

ಆದರೆ ನಾನು ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಿದೆನೇ ? ಈಗ ಆಸಂದರ್ಭ ; ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಸುದಾರಿಸೊಂದೆ. “ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ! ” ಈ ಮುದುಕನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ನೋಡ್ಲಿ ಅದೇ ಮಾತು. ಬಹು ಕಠಿಣ ! ಬಹು ಕ್ರೂರ ! ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹುರಿದುಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕೋತಿನಿ ಅಂತಾನೆ. ದಾವಾಂತೆ ! ಡಿಕ್ರಿಯಂತೆ ! ಜಫಿಯಂತೆ ವಾರಂಟಂತೆ ! ಅವಮಾನವಂತೆ ! ಆಗಬಹುದು: ಅಧಮ ಗಂಗಾಧರ ! ದುಡ್ಡು ! ದುಡ್ಡು !! ದುಡ್ಡು !!! ದುಡ್ಡಿನಮೇಲಿಗೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಾಣ ವೆಲ್ಲಾ ! ಎಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಬಂದ್ರೂ ಸಾಲ್ಪು ನಿನ್ನಗೆ, ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ, ಅಂತಾನೇ ಬಡಕೋತಾ ಇರ್ತೀಯ ಯಾವಾಗ ನೋಡಿದ್ರೂ, ನಿನ್ನ ಕಾಟ ನೋಡಿದ್ರೆ ಅಪ್ಪಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಸಂಗಪ್ಪನಿಗೆ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟೆ. ಸೆಟೆಯಿಲ್ಲ ! ಆದರೆ ಸಂಗಪ್ಪನ ಮನೆಯವರನ್ನ, ಸಂಗಪ್ಪನ ಅಂಗಡೀನ್ನ, ಸಂಗಪ್ಪನ ತೋಟಾ ತುಡಿಕೇನ್ನ, ಸಂಗಪ್ಪನಮಾನಾನ್ನ, ಎಲ್ಲಾನ್ನೂವೆ ನೀನುಕೊಂಡುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯ ಅಲ್ಲವೆ ? ನೀವೇಳೋದುನೋಡಿದ್ರೆ ಹಾಗೇ ಇದೆ. ನಿನ್ನವರಾತು ಬಹಳ ಮಿಂಚಿ ಹೋಯಿತೋ ! ಜಿಪುಣಮುಂಡೇಡೇ ! ಹೊಂ ! ಇವನ್ನ ನಂಬಕೂಡ್ತು. ಹಣವೆಂದರೆ ವಿಸುಮಾಡೋದಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧ ! ಕಿರಾತಕ ! ಕಟುಕ ! ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿಹಾಕಿದ್ದು. ಹೊಂ ! ಏನೋ ಒದರಿದಾಂತ ಸುಮ್ಮನೆ ಅಸಡ್ಡೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಇವನ ಜತ್ತರದಾಸಾಂದ್ರೆದಾಸಾನೆ ! ಜಫೀಂದ್ರೆ ಜಫೀನೇ ! ಮರು ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ. ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ! ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೋರಗಳೆ. ಮಾನಕತೀನಿ ಅಂದ. ಹೊಂ ! ಕಳೆಯೋವನೇ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹೇಸೋದಿಲ್ಲ. ಆ ಮೇಲೆ ಮನೇಲಿರೋ ತಪ್ಪಲೆ, ಚೊಂಬು, ಎಲ್ಲಾ ಎಳೆದು ಬೀದೀಲಿ ಹಾಕಿಸಿಬಿಡ್ತಾನೆ-ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಇವನು ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳೇನು ?

ಮಾರನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಇವನ ಸ್ವಂತ ಬಂಧು, ಆಗುಂಡೂರಾಯ ! ಅವನಿಗೆ ಸಾಲಾತಕ್ಕೊಂತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಮಾಡಿ, ಅವನ ಜಮೀನು

ಗಮನೇಲಾ, ಅಧಾರಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಅವನಮನೇಲಿ ಮದುವೇಮುಂಜಿ ಎಲ್ಲಾ ನಡೆನು ಸ್ವಲ್ಪಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ ಹಾಕೊಂಡಿರೋವೇಳೆಲ್ಲಿ ತಗಾಸೆ ಮಾಡ್ ಗುಂಡೂರಾಯನ್ನ. ಯಥಾಪ್ರಕಾರವಾಯಿದೆ ಕೇಳಿದ ಗುಂಡೂರಾಯ. ನನಗೆ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಲ್ ಕುಲ್ ಆಗೋ ಲ್ಲಾಂದ ಮುದುಕ ದಾನಾ ಹೂಡಿದ. ಡಿಕ್ರಿ ಆಯಿತು. ಜಫಿಯಾ ಆಯಿತು. ಗುಂಡೂರಾಯನಿಗೆ ಮಾನವೂ ಹೋಯಿತು. ಅವನ್ನೊಂದು ಕಾಡಿದ, ಕಾಡಿದ, ಹಾಗೆಕಾಡಿದ. ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗ ಪಾಪ! ಆಗುಂಡೂರಾಯ! ಗೌರವಸ್ಥ! ಅಂಥಾವನಿಗೆ ಬರಬಾರದಗತಿ ಬಂತು ಈ ಮುದುಕನ ದೆಸೆಯಿಂದ. ಸರಿ, ಗುಂಡೂರಾಯ ಹೋಗಿ ಮರಕ್ಕೆ ನೇಣು ಹಾಕೊಂಡು ಸತ್ತು ಅವನ ಸಂಸಾರದ ಗೋಳುಕಿವೀಲ್ ಕೇಳೋಕ್ಕಾ ಗೋಲ್ಲ. ಆದರೇನು? ಇವನಿಗೇನಾದರೂ ಕನಿಕರ ಹುಟ್ಟಿತೇನು? ಉಹುಂ!

ಅಲ್ಲ, ಸ್ವಂತ ಬಂಧುವಿಗೆ ಒಗೆ ಮಾಡಿದ ಈ ಪಿಶಾಚಿ ಮುಂಡೇದು ಇನ್ನು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡ್ತಾನೆಯೇ? ನಾನು ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡತಾ ಇರಬಾರದು. ಇವನಿಗೊಂದು ಸರಿಯಾದಗತಿ ಕಾಣಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇವನು ಇರೋರ ಕೊರಳೆಲ್ಲಾ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿಬಿಡ್ತಾನೆ ಎನುಮಾಡಲಿ? ಹಾಂ! ಎನುಮಾಡಲಿ? ಹಣವಂತೂ ತಕ್ಷಣ ದೊರೆ ಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇಸಾಲ್ ವೆನ್ನಿ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿಬಿಡಲಿ? ಛೇ! ಆಮೇಲೆ ಇವನಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಶಿಕ್ಷೆಯೇನು? ಉಹುಂ! ಹಾಂ! ತಿಳಿತು ದಾನಾ ಮಾಡ್ಲಿ, ಡಿಕ್ರಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿ, ವಾರಂಟು ತರಲಿ, ಗಂಗಾಧರ! ಈಗ ಬಂತು-ಸರಿಯಾದದ್ದು ಒಂದು ಯೋಚನೆ ಬಂತು. ಗಂಗಾಧರ! ನೀನು ನೆಗೆದು ಬಿದ್ದೆ!

ದೃಶ್ಯ ೭]

[ಸ್ಥಾನ: ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಮನೆ

(ಪಾತ್ರಗಳು: ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಗಂಗಾಧರಭಟ್ಟ, ವಘೂವರರು, ಪುರೋಹಿತರು, ಇತ್ಯಾದಿ)

[ವಿನಾಹ ಮಂಟಪ-ಮದುವೆಯ ಕೋಲಾಹಲ-ಧಾರಾಮಹೋತ್ಸವ ಸಮಯ]

ಗಂ:—ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ! ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ!

ನರ:—ಕರೆದರಾ ಸ್ವಾಮಿ? ಬಂದೆ, ಬಂದೆ, ತಾಲಿಕಟ್ಟುವ ಸಮಯ ನೋಡಿ.

ಗಂ:—ಕೌಡೊಂದ್ರೆ ! ಅದಕ್ಕೇ ಕರೆದೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಬನ್ನೀಂದೆ.

ನರ:—(ಬಂದು) ಏನುಸ್ವಾಮಿ ?

ಗಂ:—ಅಲ್ಲಾಂದ್ರೆ ! ತಾಲೀ ಕಟ್ಟೋದು ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವಾದ್ರೆ ಆಗಲಿ. ಅದಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ.

ನರ:—ಏನುಸ್ವಾಮಿ ! ಆಮಂಗಳ ಇದು ? ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ನೋಡಿ ದವರು ನಗ್ತಾರೆ ನೋಡಿ. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾತನಾಡಿದರೆ !

ಗಂ:—ಅಲ್ಲ, ನರಹರಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೆ ! ಇದೇನು ನಿಮ್ಮ ಅಕ್ಕತ್ಯ ? ಏನು ನಿಮ್ಮ ನಡೆವಳಿಕೆ ? ಏನು ನಿಮ್ಮ ಧೋರಣೆ ? ಅಲ್ಲಾಂದ್ರೆ, ಹುಡುಗನ ಹೆತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷ ಸಾಕಿ ಸಲಹೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆನೆ ಹಾಗಾದರೆ ? ಇದೇನಕ್ರಮಾಂತ ?

ನರ:—ಸ್ವಾಮೀ ! ನೀವಾಡೋ ಮಾತೊಂದೂ ನನಗರ್ಥವಾಗೋದಿಲ್ಲ ನೋಡಿ.

ಗಂ:—ಹೇಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತೇ ಸ್ವಾಮಿ ? ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಬಾರದೊಂತ ನಿರ್ಧರ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ?

ನರ:—ಅದೇನು ಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿಯೋಹಾಗಾದ್ರೆ ಹೇಳಿ ಸ್ವಾಮಿ ! ಮುಹೂರ್ತಕ್ಕೆ ಕಾಲ ಮಿಂಚಿಹೋಗುತ್ತೆ.

ಗಂ:—ಮಿಂಚಿಹೋದ್ರೆ ಹೋಗಲಿಸ್ವಾಮಿ ! ಕೊನೇಗೆ ಮದುವೇನೇ ಬೇಡ ನೋಡಿ.

ನರ:—ಸ್ವಾಮಿ ! ಗಂಗಾಧರಭಟ್ಟರೆ ! ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣೊಂತ ಹೆತ್ತು—ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟು ಬಿಡೋಣಾಂತ ನಾವು ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರು ಕುತೂಹಲರಾಗಿದ್ದೆವು. ಈಗಲ್ಲಾ ತಣ್ಣಗಾಯಿತು ನೋಡಿ. ಇಂಥ ಅಶುಭ ಮಾತಾಡ್ತೀರಿಂತ ನಾನು ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ನೋಡಿ.

ಂ:—ಅಶುಭ ಎಂಥಾದ್ದು ಸ್ವಾಮಿ ? ಅಲ್ಲ. ಏನೋ ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು
ಗೌರವಸ್ಥರು, ಒಳ್ಳೆಯವರು, ಅಡಿದನಾತಿಗೆ ತವ್ವೊದಿಲ್ಲ, ಅಂತೆಲ್ಲಾ
ನಾನು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ....

ನರ:—ಸ್ವಾಮಿ ! ಭಟ್ಟರೇ ! ದಯವಿಟ್ಟು ಮನ್ನಿಸಿ. ಏನಾದರೂ ತಿಳಿಯದೆ
ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಕ್ಷಮಿಸಿ. ಎಷ್ಟಾದರೂ ನಾವು ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತವರು ;
ತಗ್ಗಿ ಬಾಳಬೇಕು. ಅದಿರಲಿ. ನಿಮ್ಮ ಮಗನಿಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟು
ಮದುವೆ ಮಾಡಿದಾಕ್ಷಣಕ್ಕೆ, ನಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆ, ಅಂತಸ್ತು, ಒಳ್ಳೆ
ಯತನ, ಎಲ್ಲಾ ಕಳೆದುಹೋದುವೆ? ಅಲ್ಲದೆ, ಅಡಿದನಾತು ಯಾವುದು.
ಸ್ವಾಮಿ ! ನಾನು ತಪ್ಪಿದ್ದು ? ಅಲ್ಲ, ಇಷ್ಟು ಜನರೆದುರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟಿ
ಮಾತನಾಡಿ, ಮಾನಾ ಕಳೀಬಾರದು ಸ್ವಾಮಿ ! ಇದು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಚೆನ್ನಾ
ಗಿಲ್ಲ ನೋಡಿ. ನೀವೂ ಹೆಣ್ಣು ಹೆತ್ತವರು ಸ್ವಾಮಿ !

ಗಂ:—ಸಾಕು, ಸ್ವಾಮಿ ! ಸಾಕು. ಅಲ್ಲ, ನೀವು ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡ್ತೀರಂತೆ
ನಾನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ. ತಪ್ಪು ನಂದು
ಮೊದಲೇ ತಕ್ಕ ಬಂದೋಬಸ್ತು ಮಾಡಿಕೋಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹೂಂ !
ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೂ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿದೆ ಏನೋ ಕೇಡುಗಾಲ ! (ಕೋಪದಿಂದ)
ಲೋ, ಈಶ್ವರ ! ಎದ್ದುಬಾರೋ ಹಸೇಮಣೆಯಿಂದ ! ಇವರ ಮದುವೆ
ನೋಡು ! ಮುಖನೋಡು ! ಎಷ್ಟು ದಿವ್ಯವಾಗಿದೆ ? ನಾವೂ ಏನೋ
ಭಿಕಾರಿಗಳು ಅಂತ ಇವರ ಭಾವನೆ. ಹೇಗೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ
ದಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಾಡಿಸ್ಕೋತಾರೇಂತ. ಅಷ್ಟಲ್ಲದೇನು ?
(ಗಂಗಾಧರನು ಹೊರಡುವನಂತೆ ನಟಿಸುವನು).

(ವಿನಾಹ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಕಲಕಲ ಪಿಸಪಿಸ ಮಾತುಗಳು)

ನರ:—ಸ್ವಾಮಿ ! ಇದೀಗ ಚೆನ್ನಾಯಿತು. ಈ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡಬಾರದಾ
ಗಿತ್ತು ನೋಡಿ. ಏನೋ ಬಂದೊದಗಿಬಿಡ್ತು. ಹೋದರೆ ಹೋಗ್ಲಿ.
ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತ ತಂದೊಳ್ಳು ಸ್ವಾಮಿ ! ಗಂಗಾಧರ ಭಟ್ಟರೇ ! ನಾನು
ಅಡಿದ್ದು ಯಾವ ಮಾತು ಸ್ವಾಮಿ ! ತಪ್ಪಿದ್ದು ? ಯಾವುದು ಸ್ವಾಮಿ !

ಗಂ:—ಒಂದೇ, ಎರಡೇ? ಸ್ವಾಮಿ! ಗಂಡಿನ ಕಡೇವರಿಗೆ ಭೋತ್ರ, ಸೀರೆ, ಎಲ್ಲಾ ತೆಕ್ಕೊಡ್ತೀನೀಂದ್ರಿ. ಅಥವಾ ಅವಕ್ಕೆ ಬದಲು ಹಣವಾದರೂ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡ್ತೀನಿ ಅಂದ್ರಿ. ಎರಡು ಖರ್ಚೂ ನಮ್ಮದೇ ಇರಲೀಂದ್ರಿ! ಅವಕ್ಕೆನು ಅರ್ಥ ಸ್ವಾಮಿ?

ನರ:—ಮದುವೆ ಅರಂಭವಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿದುಹೋಯಿತೇ ಭಟ್ಟರೇ? ಮುಂದೆ ಹೋಗತಾ, ಹೋಗತಾ ಗೊತ್ತಾಗಲಾರದೆ?

ಗಂ:—ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಚಿನ್ನದ ಡಾಬು ಹಾಕ್ತೀನಿ ಅಂದ್ರಿ?

ನರ:—ಅಯ್ಯೋ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೇ! ಇದಕ್ಕೇನೇ ಇಷ್ಟು ಕೂಗಾಟ? ಡಾಬಿಗೇ ಸ್ವಾಮಿ! ಡಾಬಿದೆ. ಕೂಗಾಡಬೇಡಿ. ಘಾಬರಿ ಪಟ್ಟುಕೇಬೇಡಿ. ಹುಡುಗಿ ಧಾರೆ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಏನೋ ಸುತ್ತಳತೆ ಸಾಲದು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸೊಂಟ ಹಿಡುತ್ತೀಂತ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ. ಲೇ! ಆ ಡಾಬು ತೋರಿಸೇ ಇವರಿಗೆ. (ಡಾಬನ್ನು ತೋರಿಸುವರು)

ಗಂ:—ಕೈಗೆ ಐದು ಬಳೆ ತೊಡಿಸ್ತೀನಿ ಅಂದ್ರಿ. ಮೂರೇ ಇದೆಯಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿ?

ನರ:—ಒಟ್ಟು ಐದೇಕೆ? ಆರೇ ಮಾಡಿಸಿದೆ ಸ್ವಾಮಿ! ಮದುವೆ ಅವಸರವಾಗಿ ನಡೀಬೇಕಾಗಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ.

ಗಂ:—ಈ ವರ್ಷ ಹುಡುಗನ ಓದಿನ ಕರ್ಚಿಗೆ 800 ಕ್ಕೆ ಕಮ್ಮೀ ಅಗೋಲ್ಲ ಅಂದೆ. ಆಗಲಿ ಅಂದ್ರಿ. ಕೊಟ್ಟರೋದು ನೋಡಿದ್ದೆ ಐನೂರೇ! ಬಾಕಿಗೆ ಏನು ಹೇಳ್ತೀರಿ ಸ್ವಾಮಿ?

ನರ:—ಸ್ವಾಮಿ! ಭಟ್ಟರೆ! ಕ್ಷಮಿಸಿ. ಇದ್ಯಾಕೋ ಎಲ್ಲಾ ಮಿತಿ ಮಿಂಚಿ ಹೋಯಿತು. ಇದು ಬಾಕಿ ವಸೂಲಿಕಾಲವೂ ಅಲ್ಲ; ನಾನು ನಿಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದದ್ದು ಬಾಕಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಬಹಳ ಲಕ್ಷಣವಾಯಿತು ಸ್ವಾಮಿ! ಏನೋ ಕೊಡ್ತೀನಿ ಅಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿ. ಹಾಗಾದರೆ ಈ ವರ್ಷ ಆಗಲೇ ಮುಗಿದುಹೋಯಿತೆ? ಅಥವಾ ಕೊಟ್ಟು ಐನೂರು

ಆಗಲೇ ಬರ್ಚಾಗಿ ಹೋಯಿತೇ? ನಡೀಲಿ ಸ್ವಾಮಿ! ಇನ್ನೂ ಮುನ್ನೂರು
ತಾನೇ ಸ್ವಾಮಿ ! ಆ ಚಿಂತೆ ನಿಮಗ್ಯಾತಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ? ಹಾಗೂ ಹುಡುಗ
ನಿಗೆ ಬೇಕಂದ್ರೆ ಮುನ್ನೂರೇ ಕೊಡಬೇಕೇನು ? ಐನೂರು ಕೊಟ್ಟಾಗದೆ?
ಸಾವಿರ ಕೊಟ್ಟಾಗದೆ? ನಮ್ಮ ಪ್ರಿಯ, ವಿಶ್ವಾಸ, ನೋಡಿ. ಒಳ್ಳೆ ಮುಹೂ
ರ್ತದಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದೆಲ್ಲಾ ಏನು ಚರ್ಚೆ ? ಸ್ವಾಮಿ ! ಆಭಾಸ ನೋಡಿ !

(ನೆರೆದಿದ್ದವರು)

ಸಾಕು ! ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ ! ನಿಮಗೂ ಬುದ್ಧಿ ಲೋಪವಾಗಿಹೋ
ಗಿದೆ ನೋಡಿ. ಜನಗಳ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಬೇಕು
ಸ್ವಾಮಿ ! ಉಪ್ಪಿಲ್ಲ, ಹುಳಿಯಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ತರ್ಕ.
ಬಿಡಿ ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವವನ್ನು. ಇದು ಬೇಗತಾ ಇದ್ದರೆ ಮುಂದೆ ಗತಿ ಕಾಣೋ
ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಹೂಂ ! ಪುರೋಹಿತರೆ ! ಜರುಗಲಿ, ಧಾರಾಮುಹೂರ್ತ !
ಕಾಲಾತೀತನಾದೀತು.

(ಗಂಗಾಧರಭಟ್ಟನನ್ನು ನೋಡಿ) ಸ್ವಾಮಿ ! ಗಂಗಾಧರಭಟ್ಟರೆ !
ನಿಮಗೂ ವಯಸ್ಸಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು ! ಅಲ್ಲ, ಇದೆಲ್ಲಾ
ಏನು ತರ್ಕ ಅಂತ ? ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಿಸ್ವಾಮಿ ! ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ.
ನಗತಾರೆ ನೋಡಿದವರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಡಯವಿಟ್ಟು ಕೂತುಕೊಳ್ಳಿ ಸ್ವಾಮಿ!
ಶಾಂತವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಜರುಗಲಿ !

ಪುರೋಹಿತ:—ತದೇವ ಬಲಂ, ತಾರಾ ಬಲಂ, ಚಂದ್ರ ಬಲಂ !

ದೃಶ್ಯಂ]

[ಪಾತ್ರಗಳು : ಮುದ್ದ, ಪುರುಷೋತ್ತಮ]

[ಸ್ಥಾನ : ಬೀದಿ

ಪುರು:—ಮುದ್ದ ! ಇದೇನೋ ಹೊಸ ಧೋತ್ರ ! ಇನಾಂ ಕೊಪ್ರೇನೋ
ನಿಮ್ಮೆಜಮಾನ್ಯ ?

ಮು:—ಬುದ್ಧಿ ! ಪುರುಷೋತ್ತಮಪೋರಾ ! ಇದೇನಾ ಬುದ್ಧಿ ! ನೀವೂ ಸುರು
ಮಾಡ್ ಬುಟ್ಟಿಂಗದಲ್ಲಾ ಲೇವಡಿ ಮಾಡೋಕೆ ?

ಪುರು:—ಯಾಕೋ ಮುದ್ದ ? ಹಾಗಾದ್ರೆ ಕೊಡಲಿವ್ವೆ ಯಜಮಾನ್ಯ
ಧೋತ್ರಾನಾ ?

ಮು:—ಅದೇ ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ ! ನೀವಾ ಕಾಣ್ಕೊನೋ ಪಾಪ ! ಯಜಮಾನರ
 ದಾರಾಳಾವಾ ! ದೋತ್ರ ಕೊಡ್ತಾರೆ ದೋತ್ರಾವಾ ! ನನ್ನೊಪ್ಪ !
 ಈಸ್ವರಪ್ಪ, ಇಂದಾರೋ ಮುದ್ದ ಅಂತ ಕರದುಕೊಟ್ಟು. ಅದನೊದ್ದು
 ಕೊಂಡು ಓಡೆ ನಿನ್ನೆ. ಯಜಮಾನರು ನೋಡು ಬುಟ್ಟಿದ್ದೇ ತಡ
 “ಎಲ್ಲೋ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಿದೆ ಮುದ್ದ ?” ಅಂತಂದ್ರು. ನಂಗ್
 ಕೋಪ ಬತ್ತುನೋಡಿ. ಅಲ್ಲ ಬುದ್ಧಿ ! ಇದೇನು ಬುದ್ಧಿ ! ಎಂದೂ
 ಇಲ್ಲದೆ ಇವತ್ತಿಂಗನಿದ್ದೀರಾ ? ಕಳ್ಳತನಾಂತ ! ಅಂತೇ ಚಾಳೀ
 ಗೋಳು ನನ್ನಾವ ಕೇಳಬೇಡಿ ಬುದ್ಧಿ ! ಬೇಕಾದ್ರೆ ಕೇಳಿ ಈಸ್ವರ
 ತೀನಿ. ನಿಮ್ಮದ ! ಈಗ ಅನುಬೇವೋ ಬಡತನಾನೇ ಸಾಲ್ತಾ ?
 ಇದರಾಗ್ ಕಳ್ಳತನಾ ಬೇರೇ ಮಾಡಬೇಕಾ ? ಬರೋವಾಗ್ತರ್ನಿಲ್ಲಾ
 ಓಗೋವಾಗ ಕೊಂಡೋಗೋದಿಲ್ಲಾ ಅಂತಂದೆ. ಅಂಗಾದ್ರೆ ಎಲ್ಲಿದೋ
 ನೀನೊದ್ದುಕೊಂಡಿರೋ ದೋತ್ರ ? ಅಂತಂದ್ರು. ಅದಕಿದ್ದೊಂದು
 ನಿಮ್ ಮಗಾವು ಕೊಟ್ಟು ಬುದ್ಧಿ ! ಮದುವೆ ಇನಾಮಂತ ! ಅಂತಂದೆ.
 ಅದ್ದಂದ್ರು “ಈ ಮುಂಡೇದು ಈಸ್ವರಪ್ಪ ಸುಮ್ಮೆ ಕಾಲೇಜಾಗೋದೋ
 ದಷ್ಟೆ. ಬುದ್ಧಿ ಅನ್ನೋದು ಒಸೀನಾರ ಇಲ್ಲ. ಏನೋ ಬೋ ಸಂಪಾ
 ರಿಸಿ ಗುಡ್ಡೆ ಆಕ್ಬುಟ್ಟಂಗ ! ಇದ್ಬದ್ದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎತ್ಕೊಟ್
 ಬುಡ್ತಾನೆ ಸಿಕ್ ಸಿಕ್ವಿದವರ್ಗೇ. ಕಟ್ಟ ಸುಕಾ ಅನ್ನೋದು ಏನಾರಾ
 ತಿಳಿತ್ತೈತಾ ಅವನಿಗೇ ?” ಅಂದ್ರು.

ಈಸ್ವರಪ್ಪನೋರು ಬಂದು ಅಟ್ರಾಗೇ. “ಸುಮ್ಕಿರು ಅಪ್ಪಾ !
 ಬೋಕಾಲದಿಂದ ಅನ್ನೆ ಮುದ್ದ ನಮ್ ಮನೆಯಾಗೆ ! ಮದುವೇಲಿ
 ಬಂದದ್ದು-ಒಂದು ಜರೀದೋತ್ರ ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೀವ್ವ. ಏನೋ ಪಾಪ !
 ಕಾಲದಿಂದ ನನ್ನೂ ಎಗಲಮೇಲೆ ಒತ್ತು ಸಾಕನ್ನೆ. ಅವನಿಗೊಂದು
 ದೋತ್ರ ಕೂಡಾ ಕೊಡೋಕಾಗ್ತಾ ? ಇದಿಕ್ಯಾಕಿಟ್ಟು ಕೂಗಾಟ !
 ನೋಡಿದೋವು ನಗ್ತಾರೆ.” ಅಂದ್ರು. ಎಜಮಾನ್ರು “ಲೋ ಈಸ್ವರ ?
 ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಏಳೋವು ಕೇಳೋವು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಾ ಕಾಣೋ !

ಇಂಗೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿದ್ರೆ ಮನೆ ಸೊಕ್ಕಟ ಆಗೋಗ್ತೈತೆ” ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಕೂಗಾಡಿಬುಟ್ಟು. ಬುದ್ಧಿ! ಪುರುಸೋತ್ತಮವೋರಾ! ನನಗಂಕಾ ಓಟೊಂದು ಬೇಜಾರು ಬಂದುಬುಟ್ಟೈತೆ ನೋಡಿ. ಒಂದೊಂದುಸಲ ಅನ್ನಿಸ್ತೈತೆ. ಅಳು ಮುದುಕನ ಕತ್ತು ಕಿವಿಸಿ ಒಳೇಲ್ ಆಕಬುಡ್ಲಾಂತ!

ಪುರು:— ಮುದ್ದ! ಈಶ್ವರನ ಮದುವೇಲಿ ಧಾರೆ ಸಮಾಧದಲ್ಲಿ “ಎದ್ದು ಬಾರೋ ಈಶ್ವರ! ಮದುವೆ ಬೇಡ! ಹಣಾನೆಲ್ಲಾ ಮಾತಿನಂತೆ ಕೊಟ್ಟಿ ಕೊಡ್ಲಿ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರ ಹೆಣ್ಣು ಅವರ ಮನೇಲೇ ಇರಲಿ ನಡಿಯೋ” ಅಂದ. ಬಂದಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ಬಹು ಬೇಜಾರುಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ನೋಡು. ಹಾಗೂ ಹೆಣ್ಣಿನಕಡೆಯವರನ್ನ ಒಂದು ಗೋಳಾಡಿಸಿದ-ಹಾಗೆ ಗೋಳಾಡಿಸಿದ ನೋಡು. ನಾಗವಲ್ಲಿ ದಿವಸ ಅಂತೂ ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು “ಹೋಗಿ ಹೋಗಿ ಈ ಸಂಬಂಧ ಬಳಸಿಕೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೋ ದೇವರೆ! ಸಾಕಪ್ಪಾ ಸಾಕು. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲಿಯಾದ್ರೂ, ಬಾವೀಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಬಿಡಲೇ?” ಅಂತ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟು ಪಾವ.

ಮು:— ಬೋ ದುರಾಸೆ! ಬೋ ದುರಾಸೆ! ಬುದ್ಧಿ! ಬಾಗಿನ ತಂದು ಮಡಗಿದ್ದೆ ಸರಿ. ಬೀಗರು ಇಟ್ಟುಬುಟ್ಟು ಅವರನ್ನೂ ಎದ್ದೋಗೋಕೆಲ್ಲ. ಆಗಲೇ “ಎತ್ತಿ ಮಡಗೋ ಮುದ್ದ! ಎಲ್ಲಾ ನನ್ನ ರೂಮಾಗೆ” ಅನ್ನೋದು. ತಿಂಡಿ ಪಂಡಿ ತಂದು ಮಡಗಿದ್ದೆ ಸರಿ “ನಾಗೂ! ಎಲ್ಲಾ ಭದ್ರವಾಗಿ ಎತ್ತಿ ಮಡಗು. ಈಗ ಯಾರಿಗೂ ಕೊಡೋದು ಬೇಡ. ಅಂಗೂ ಬೇಕಾದ್ರೆ ಓಗಿ ಮದುವೇ ಮನೇಲೆ ತಿಂದ್ಕೊಳ್ಳಿ. ಮದುವೇಲ್ಲಾ ಮುಗಿದವೇಕ್ಕೆ ತಿನ್ನಾನಾ ಇದೆಲ್ಲಾ” ಅಂತ. “ನಾವು ಎಚ್ಚುವರಿ ಜನಗೋಳಿಗೆ ಕಾಪಿ ಇಲ್ಲೇ ಕಾಯಿಸ್ಕೋತೀವಿ, ಪುಡಿ, ಸಕ್ಕರೆ, ಎಲ್ಲಾ ಕಳಿಸಿ,” ಅನ್ನೋದು. ಬೀಗರಕಡೇವು ಪುಡಿ, ಸಕ್ಕರೆ, ಎಲ್ಲಾ ತಂದು ಮಡಗಿದ್ದೆ “ಎಲ್ಲಾ ಕೊಂಡೋಗಿ ಭದ್ರವಾಗಿ ಮನೆಯಾಗಿ ಮಡಗುಟ್ಟು ಬಾರೋ ಮುದ್ದ” ಅಂತನ್ನೋದು. ಅಂತೂ ಒಂದಾರು ತಿಂಗಳು ವರ್ಷಕ್ಕಾಗೋಟ್ಟು ಸೇರುಸುಬುಟ್ಟಪ್ರ ಸಾಮಾನ! ಬುದ್ಧಿ!

ಇಂತೇನಿಗೆ ಬೇಡಾಬೇಡಾಂತದೂ, ಬಂದ್‌ಸೇರಾತ್ಯಂತೆ ನೋಡಿ.
ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಅಂದು ಬೀಗರಿಗೆ “ ನೀವು ಸಾಮಾನ್ಯಗೀಮಾನ್
ತಂದು ಮಡಗೋದು ಬೇಡ. ಅದಕ್ಕಾಬದುಲು ಅಣಾನೇ ಕೊಟ್ಟುಡಿ ”
ಅಂತ. ಅಣ! ಅಣ! ಅಣ! ಈ ಮಾರಾಯ ಎನಾದ್ರೂ ಅಣ!
ಅಣ!! ಅಣ!! ಅಂತೇ ಬಾಯ್ಬಿಡ್ತಾನೆ ನೋಡಿ

ಪುರು:—ಸಾಕೋ, ಮುದ್ದ! ಸಾಕು: ಇನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವದನ್ನಾದರೂ
ಮಾತನಾಡಪ್ಪ. ಈ ಜಿಪುಣನ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಜನ್ಮ
ಯಾತಕ್ಕೋಪ್ಪ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದು? ಈಶ್ವರಪೂರು ಮನೆಲಿದ್ದಾ
ರೇನೋ?

ಮು:—ಇದ್ದಾರೆ ಬುದ್ಧಿ! ಅವರೂ ಬೋ ಸೋತೋಗವೆ ಪಾಪ! ಈ ಅಳು
ಅರುವಯ್ಯನ ಇಂಸೆ ತಾಳನಾರದೆ!

ಪುರು:—ಸುಬ್ಬಮ್ಮನೋರು ಹೇಗಿದ್ದಾರೆ ಪಾಪ? ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟರು
ಅಕೆ. ಮಗಳ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಸೋದಕ್ಕೆ. ಅವರ ಹಣಾನೆಲ್ಲ
ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಎಜಮಾನ್ಯ?

ಮು:—ಅಯ್ಯೋವನಿಗೂ ಒಂದೇಡುಸಾವಿರದ ಗಂಟೆ ಕೊಡಬೇಕಿತ್ತು. ಅವೇ
ಅ ಇನ್ನೂರು ಅಣ!

ಪುರು:—ಗೊತ್ತ.

ಮು:—ಅದರಾಗ್ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯ್ಗೆ ಚಕ್ರ ಅಕ್ಕುಟ್ಟ ನಮ್ಮಯ್ಯ.
ನೋಡಿದ್ದೆ ಗಂಡ ಸತ್ತೋದ್ದು! ಗತಿ ಇಲ್ಲ ಎಂಗ್ಲರ ದುಷ್ಟ!
ನೀವೇಳ್ವೇಡಾ ಅಂತೀರಿ ಬುದ್ಧಿ! ಆ ನಾಗೋಪ್ಪನ ದುಡ್ಡಿಗೂ ಚಕ್ರ
ಅಕ್ಕುಡಬೇಕೊಂತ ತೆಗೆದವ್ವೆ ಚಾಣಕ್ಕನ ಇದ್ದೇಯ! ಓದೋ ವರುಸ
ಅ ಗುಂಡೂರಾಯರು, ಪಾಪ! ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗ್ತು. ಬೋ ಒಳ್ಳೆ
ಮನುಸು! ಅವರೋಗಿ ನೇಣು ಅಕ್ಕೊಂಡ್ರಲ್ಲಾ. ಅವರ ಸಾಯೋದ್ದೆ
ಯಾರು ಕಾರಣಾ ಬುದ್ಧಿ! ಅವರಂತೇ ಒಳ್ಳೇಪ್ಪ ನೋಡಿ. ಕೆರೆ
ಕಟ್ಟಿ ಅಲದ ಮರದ ತಾವಾ ಒಂದು ಜನ ಸೇರುತೂ ನೋಡಿ. ಅಂಗ್

ಸೇರಿತ್ತು. ಒಂದು ಜಾತ್ರೆ ಜನ ಬುಡಿ ಬುದ್ಧಿ! ಅಯ್ಯೋ ಬುಡಿ
ಪುರುಸೋತ್ತಮವೋರಾ! ಬೆಕ್ಕು ಆಲು ಕುಡೀತ್ಯೆತೆ ಯಾರಿಗೂ
ತಿಳೀಬೇಡ್ತಂತ.

ಪುರು.—ಮುದ್ದ! ಎಲ್ಲಿಯಾದ್ರೂ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗ್ಲಿ ಬಿಡು. ನೀನು ಮನೆಗೆ
ಹೋದ್ರೆ ಈಶ್ವರವೋರಿಗೆ ಹೇಳು. ನಾನು ಸಂಜೆಗೆ ಬರ್ತೀನೀ ಅಂತ.

ಮು:—ಆಗಲಿ ಬುದ್ಧಿ!

ದೃಶ್ಯ]

[ಸ್ಥಾನ:- ಒಂದು ಅರಣ್ಯ.

[ಪಾತ್ರಗಳು:- ಸಂಗಪ್ಪ, ಐದಾರು ಜನ ಡಕಾಯಿತಿಗಳು]

ಸಂ:- (ಸ್ವಗತ) ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೆ! ಏನು ಕರ್ಮವಪ್ಪಾ ನಂದು? ಹಾಳು
ಜಿಪುಣನ ಸವವಾಸ ಮಾಡಿದೆ. ಮಾನ ಕಳೀತೀನಿ, ಹಾಗೆ ಮಾಡ್ತೀನಿ,
ಪೀಗೆ ಮಾಡ್ತೀನಿ, ಅಂದ. ಏನೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಈ ಕಟುಕ
ಗಂಗಾಧರನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಿಬಿಡಲೇ ಅನ್ನಿಸುತ್ತೆ. ಬೇಡ, ತಾಳೂ
ಅಂತ ಅಡ್ಡ ಹಾಕುತ್ತೆ ಹಾಳು ಮನಸ್ಸು! ಇವನನ್ನು ಕೊಲೆಮಾಡಿ
ಬಿಟ್ಟೆ ಒಂದೇಸಲ ನೆಗೆದು ಬಿದ್ದುಹೋಗ್ತಾನೆ; ಭೂಲೋಕದಿಂದ!
ಛೇ! ಛೇ! ಗಂಗಾಧರ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಸತ್ತುಹೋದರೆ ಅವನ ಪುಂಡು
ತನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಹಾಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಸರಿ, ಅವನ
ಕೊಲೆಮಾಡಿದ್ರೆ ತಕ್ಷಣ ನನ್ನ ಎರಿಸ್ತಾರೆ ಗಲ್ಲಿಗೆ! ಧೂ! ಮಾನ
ಹೋಗುತ್ತೇಂತ ಲೆಂಪತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತವರುಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಈಗ
ವನವಾಸ ಬೇರೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಈ ಪಾಪಿ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ! ಇನ್ನು ಇವನ್ನು
ಕೊಲೆಮಾಡೋದು! ನಾನು ಗಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋದು! ಹೂಂ! ಅಂಥಾ
ಗ್ರಹಚಾರ ನನಗೇನು ಬಂದಿದ್ದು! ಇವನ ಪಾಪಕ್ಕೆ ನಾನು ಪ್ರಾಣ
ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿ? ಛೇ! ಛೇ! ಈ ಸರಮಚಂಡಾಲ! ಜನಗಳ
ಚರ್ಮ ಸುಲಿದೂ, ಸುಲಿದೂ, ಇನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇವನು
ಎಂದೆಂದೂ ಸತ್ತಿ ಬಂದ ಪ್ರಯೋಜನ? ಇನ್ನೇನೋಂದು ಸರಿಯಾದ
ಹೊಡೆತ ಬೀಳಬೇಕು. ಅದಂದ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದದಾಗಾಗಬೇಕು.

ನರಳಬೇಕು. ನರಳೋದೂಂದ್ರೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ! ಹುಟ್ಟಿದಾರಭ್ಯ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಜನರನ್ನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಳಾಡಿಸಿದನೋ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದಕ್ಕೆ ನೂರರಂತೆ ನರಳುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇವನ್ನು ನೋಡಿ ಇನ್ನೀ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿರುವ ಜಿಪುಣರಿಗೆಲ್ಲಾ ಎದೆ ಒಡೆದು ತುಂಡುತುಂಡಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕು. “ಜಿಪುಣತನ ಸಾಕಪ್ಪಾ ಇನ್ನು” ಅಂತ ಅನ್ನಿಸಬೇಕು “ಕೇಳೋಕೆ ಮುಂಚೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಪ್ಪಾ” ಅಂತ ಹೇಳೋ ಬುದ್ಧಿ ಬರಬೇಕು ಜಿಪುಣರಿಗೆಲ್ಲಾ. ಹೂಂ! ಇರಲಿ. ಈ ದ್ರೋಹಿ! ಚಂಡಾಲ! ಕಿರಾತಕ! ಪಾತಕಿ! ಪೀಡೆ! ಗಂಗಾಧರ! ಜಿಪುಣ ಗಂಗಾಧರ! ನಿನ್ನ ಪಾಪಿ ರಕ್ತವನ್ನು ನೀನೇ ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಗಂಗಾಧರ! ಅಧಮ! ನೀಚ! ಮನೆಹಾಳು ಕೊಲೆ ಪಾತಕ! ಧರ್ಮವು ನನ್ನ ಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನೋಡು! ನಾನು ನಿನಗೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರತೀಕಾರ! ಹೂಂ!

[ಐದಾರು ಜನ ಡಕಾಯಿತಿಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ]

ಹಿಡಿಯಿರಿ! ಹಿಡಿಯಿರಿ! (ಎಂದು ಅಭಟಿಸುತ್ತಾ ನುಡಿದರು)

ಸಂ:—ಅಪ್ಪಾ ತಡೆಯಿರಿ! ನೀವ್ ಯಾರು?

ಡ 1 :—ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿದ್ರೆ ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲೇನೋ ಪಾಪ!

ಡ 2 :—ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ! ಹಾಲುಕುಡಿಯೋ ಮಗು!

ಡ 3 :—ತಡವೇತಕ್ಕೇ?

ಡ 4 :—ಅವನನ್ನು ಶೋಧಿಸಿರಿ!

ಸಂ:—ನೀವು ಮನುಷ್ಯರೇನೋ ಅಹುದು. ಆದರೆ.....

ಡ 1 :—ಏನದು? ಬೇಗ ಒದರು! ನಿನ್ನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ತೆಗೆದಿಡು ಬೇಗ.

ಹೂಂ! (ಎಂದು ಹೇಗೆ ರಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಎದೆಗೆ ತೋರುವರು.)

ಸಂ:—ಅಪ್ಪಾ! ನೀವು ಡಕಾಯಿತಿಗಳು!

3:—ಅಹುದು, ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಡಕಾಯಿತಿಗಳು !

3:—ನನ್ನಿಂದ ನಿಮಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲ.

3:—ಏನೂ ಇಲ್ಲ !

3:—ಉಹುಂ ! ನೀವೇ ಶೋಧಿಸಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ.

3:—(ಶೋಧಿಸಿನೋಡಿ ನಿರಾಶರಾಗಿ) ಏಯ್ ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಯಾತಕ್ಕೆ ಬಂದೆ ? ನಮ್ಮಮೇಲೆ ಹೊಂಚೋ ! ಇದೋ ! (ಎಂದು ತಿವಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು.)

3:—ತಾಳಿ ! ನೀವು ಡಕಾಯಿತಿಗಳಾದರೂ ನಿಮಗೆ ಕನಿಕರವುಂಟು. ಡಕಾಯಿತಿಗಳ ಕಥೆಯನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿಬಲ್ಲೆ.

3:—ಏನೆಂದೆ ? ಕನಿಕರವೆ ?

3:—ಅಹುದು. ಡಕಾಯಿತಿಗಳು ಬರಿಯ ಕೊಳ್ಳಿಗಾರರಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಕೊಲೆ ಪಾತಕರಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಘಾತುಕರೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ.

3:—(ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ) ಹಾಗಾದರೆ ?

3:—ಡಕಾಯಿತಿಗಳು ಕೊಳ್ಳಿಗಾರರನ್ನು ಕೊಳ್ಳಿ ಹೊಡೆಯುವರು. ಕೊಲೆ ಪಾತಕರನ್ನು, ನೀತಿ ನಡತೆಗಳಿಲ್ಲದ ಮತಿಗೇಡಿ ಚಂಡಾಲರನ್ನು, ಅವರು ಕೊಲೆಮಾಡುವರು.

3:—(ಮತ್ತೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ) ಹೊಂ ! ಹೇಳು ! ಬಹಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿದೆ.

3:—ಡಕಾಯಿತಿಗಳಿಗೂ ಹೃದಯವುಂಟು ! ಆತ್ಮವುಂಟು ! ಕನಿಕರವುಂಟು ! ಅವರು ಬಡವರನ್ನೂ, ಗತಿಯಿಲ್ಲದವರನ್ನೂ, ಎಳೆಮಕ್ಕಳನ್ನೂ, ಕೈಲಾಗದ ಹೆಂಗಸರನ್ನೂ, ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ ! ಡಕಾಯಿತಿಗಳಿಗೂ ನ್ಯಾಯವುಂಟು ! ನಡತೆಯುಂಟು !

3:—ಭೇಷ್ ! ನೀನರಿತವನು ! ಅಮೇಲೆ ?

3:—ಬಡವರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಬಹುಗರ್ವದಿಂದ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿ, ಕೈಕಾಲು ತಿಳಿಯದೆ, ಮದಿಸಿ, ಕುಣಿಯುವ ಧನಿಕರನ್ನು ಡಕಾಯಿತಿಗಳು

ಕೊಳ್ಳಿ ಹೊಡೆಯುವರು. ಆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ತಾವೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಸತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಇಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಬಡವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಬಹಳ ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ.

ಡ:— ಭೇಷ್ ! ಭೇಷ್ ! ನೀನು ಯಾರು ? ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದೆ ?

ಸ:— ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ, ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕೇಳಿ. (ಡಕಾಯಿತಿ ಗೆಲ್ಲರೂ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು) ನಾನೊಬ್ಬ ಸಾಧಾರಣವಾದ ವ್ಯಾಪಾರಿ. ಸಂಸಾರಸ್ಥ. ನನ್ನ ಹೆಸರು ಸಂಗಪ್ಪ. ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸಾಹುಕಾರ.....

ಡ:— ಸಾಹುಕಾರ !

ಸ:— ಅಹುದು, ಸಾಹುಕಾರ ! ಗಂಗಾಧರಭಟ್ಟ ಅಂತ ಅವನ ಹೆಸರು. ಅವನು ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ವಾಪಸ್ಸು ಕೊಡುತ್ತ ಕೇಳಿದ. ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ ಈಗ ಅಂತಂದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಧಾರಿಸಿ ಅಂತ ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡೆ. ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಸರಿ, ದಾಸಾ ಹೊಡ್ದ. ಡಿಕ್ರಿ ಪಡೆದ. ಜಪ್ತಿ ಎರಂಟು ತಂದ. ನಾನು ನೋಡಿದೆ. ಈ ಅವಮಾನಾ ಸಹಿಸೋಕ್ಕಾಗೋಲ್ಲಂತ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತವರು ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಈ ಚಂಡಾಲ ಗಂಗಾಧರನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರತೀಕಾರ ಮಾಡಬೇಕಂತ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರ ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ. ದಾರಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಬಂದುಬಿದ್ದೆ; ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೀವೂ ಬಂದಿರಿ. ನನ್ನ ಪುಣ್ಯವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ದೇವರು ನನ್ನ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಡ:— ಸರಿ, ಹಾಗೆಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಸ:— ಈಗ ನಿಮ್ಮೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವುದಾದರೆ ನಿಮಗೂ ಬೇಕಾದ ಆಯಾಸವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ನೆರವೇರಿದಂತೆಗುತ್ತದೆ.

ಡ:— ಏನದು ? ಬೇಗ ಹೇಳು. ಹೆವರಕೋಬೇಡ.

೧:--ಈ ಗಂಗಾಧರ! ಜಿಪುಣ ಅಂದರೆ ಬೋ ಜಿಪುಣ! ದುಡ್ಡಿಗಾಗಿ ಒಡ
ಹುಟ್ಟಿ ನರನನ್ನೂ, ಹೆತ್ತ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಸಹ ಮಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.
ಬಡವರನ್ನೂ ಕಾಡಿ, ಅವರ ಹಾವನ್ನೂ ದೋಚಿಕೊಂಡು, ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ
ದಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾಟವನ್ನು
ತಡೀಲಾರದೆ ಕೆಲವರು ನೇಣುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಸತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಇವ
ನೊಬ್ಬ ಕಿರಾತಕ! ಎಂಬರು ತಿನ್ನುವ ಹಂದಿ! ಇವನ ಹತ್ತಿರ ಈಗ
ದರಿವ್ರಪಕ್ಷ ನಗದು ಗಿಗದು ಎಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟು ಎರಡು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ
ಇದೆ ಎಲ್ಲಾ ಮನೆಲೇ ಇದೆ. ಒಂದು ನೆಲರೂಳಿಗೆ ಮಾಡಿ ಅದರ
ಮೇಲೆ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಿ ಮಲಕ್ಕೊಡತಾನೆ “ತಾ ಕಷ್ಟ ಪರನನ್ನ
ನಂಬ”. ಇವನ ಹಾವಳಿ ಬಹಳ ಹೆಚ್ಚಿಹೋಗಿದೆ. ಇವನ ಸಾಲ ಪತ್ರ
ಗಳೆಲ್ಲಾ ಮನೆಲ್ಲೇ ಇದೆ ನೀವು ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ಇವನ ಪಾಸ
ಪ್ಪಳಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅವನ ನಗದು,
ನಗೆ ನಟ್ಟು, ನಾಣ್ಯ, ಎಲ್ಲಾ ನೀವು ಕೊಳ್ಳಿಸಿಕೊಡುವುದು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
ಅದರಲ್ಲಿ ನನಗೊಂದು ಬಿಡಿಕಾಸಾ ಬೇಕು. ಅದರ ಅವನನ್ನೂ ಹಿಡಿದು,
ಬಂಧಿಸಿ-ಅವನು ಬಾಯಿ ಬಿಡದ, ಬಡಿಸೂ, ಸಂಪಾದಿಸಿ ಕೂಡಿ
ಹಾಕಿದ, ಬೊಂತೆ ಬೊಂತೆಗಳಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿರುವ, ಬಿಡಿಕಾಸುಗಳನ್ನೂ,
ಅಣೆ, ಪಾವಲಿ, ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ, ಬಿಡವ ಕೊಳ್ಳಿ ಹೊಡೆದು, ಅವನ
ವಿಶಿಷ್ಟ ಪತ್ರಗಳನ್ನೂ, ಕೋರ್ಟ್ ರಿಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನೂ, ಅವನದರಿ
ನಲ್ಲಿಯೇ ತುಂಡು ತುಂಡಾಗಿ ಹರಿದುಹಾಕಿ, ಅವಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ, ಭಿಸ್ತು
ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಬಡ ಸಂಸಾರಿಗಳು
ನಿಮ್ಮಿಂದ ಉದ್ಧಾರವಾದಂತೆ ಆಗುತ್ತೆ ಕೆಲವೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತೆ. ಆಗ
ಗಂಗಾಧರನ ಕಟಕತನಕ್ಕೂ, ಕಾರ್ಪ್ಪಣ್ಯಕ್ಕೂ, ಕಷ್ಟ ಪ್ರತೀಕಾರವನ್ನೂ
ಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದು ಇಷ್ಟು ಕೆಲವಕ್ಕೆ ನಿವೃತ್ತ ನೆರವಾಗುವುದಾದರೆ
ನಾನು ನಿಮ್ಮ ನಂಬುಗೆಯ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನು
ನೆರವೇರಿಸಿ ಕೊಡುವೆನು. ನನ್ನ ಕೃಪೆಯದ ಸೇವೂ ತೀರದಂತಾಗು
ವುದು. ನಿಮ್ಮ ಅಂತರ್ಮವನ್ನು ನಾನು ಹೊರಗೆಡಹುವುದಿಲ್ಲ
ನನ್ನನ್ನೂ ನೀವು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬಾರದು.

ಡ:—ಒಪ್ಪಿದೆವು ಸಂಗಪ್ಪ! ಇದೋ! (ಎಂದು ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡುವರು. ಅಲ್ಲದೆ) ಜೈ! ಭವಾನಿ ಮಾತಾಕೆ! (ಎಂದು ಜೈಕಾರ ಮಾಡುವರು).

ದೃಶ್ಯ ೧೦]

[ಸ್ಥಾನ:- ಬೀದಿ.

[ಪಾತ್ರ:- ನಾಗು]

(ಸ್ವಗತ) ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೇ! ನನ್ನ ಗಂಡನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕೊಂಡೆ. ತಾಳಲಾರದಷ್ಟು ಕಷ್ಟವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅನುಭವಿಸಿದೆ. ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಅನ್ನಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವನ್ನು ಕಾಡುಪಾಲು ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಜಿಪುಣ! ಈ ಮನೆಹಾಳು ಮುಗುಕನ ಮನೆಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೋಬೇಕಾಗಿ ಬಂತಲ್ಲಾ! ಅಯ್ಯೋ ಅದೃಷ್ಟವೇ! ದುಡಿದೂ, ದುಡಿದೂ, ಸೋತುಹೋದೆ. ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡೋಹಾಗಿಲ್ಲ ತಿಂದ ಬೈಗಳು! ಅದೆಷ್ಟು ಛೀಮಾರಿ! ಅದೆಷ್ಟು ದೂಷಣೆ! ಅದೆಷ್ಟು ಶಾಪ! ಮನಸ್ಸೆಲ್ಲಾ ಕೆಟ್ಟು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಅಯ್ಯೋ! ಲೋಭಿ ಮುಂಡೇದೇ! ನನ್ನ ಹಣ ನುಂಗಿಕೊಂಡೆಯಲ್ಲೋ ಪಾಪಿ! ಹೆಂಗಸಿನ ಹಣಾ ನುಂಗಿಕೊಂಡೆಯಲ್ಲೋ? ಹಣ ಕೊಡ್ತೀನಿ ಕೊಡ್ತೀ ನೀಂತ ಕೊನೆಗೂ ಮೋಸ ಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲೋ? ಪತ್ರವಾದರೂ ಬರ ಕೊಡೂಂತಂದ್ರೆ “ನಿನ್ನ ಮೋಸಾ ಮಾಡ್ತೀನಾ ನಾನಾ?” ಅಂತ ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಬೊಗಳೆದೆಯಲ್ಲೋ? ಮಗನ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕಣ್ತುಂಬಾ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕಂತಿದ್ದೆಯಲ್ಲೋ? ನನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಆಸೆಮೇಲೂ ಕಲ್ಲೆಳೆದೆಯಲ್ಲೋ? ಪಾಪಿ! ಅಯ್ಯೋ! ಬುಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲದ ನಾಗೂ! ಹೀಗೆ ಹಣವೆಲ್ಲಾ ಹೋಗಿ ತೀರ ಕೆಟ್ಟುಹೋದ ಮೇಲೆ ಬುದ್ಧಿ ಬಂತೇನೇ ನಿಗೆ? ಅಯ್ಯೋ! ಕಿರಾತಕ! ಪಾತಕಿ! “ಸೊಸೆಗೂ ಅನ್ನಾ ಹಾಕಿ ನಿನಗೂ ಅನ್ನ ಹಾಕಿದ್ರೆ ನನ್ನ ಮನೆ ಹಾಳಾಗಿ ನಾನು ಸಾಲಗಾರನಾಗಿ ಹೋಗ್ತೇನೆ. ನೀನು ನಡಿ ಅಚ್ಚೇಗೆ” ಅಂದೆಯಲ್ಲೋ! ನಿನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದಾಗೇ ಆಗಿಕೋಗ್ಲಿ. ನಿನ್ನ ಮನೆ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗ್ಲಿ! ಪಾಪಿಷ್ಠ ಮುಂಡೇದೆ!

ಎಲ್ಲರ ಹಣಾನೂ ಬಳಿದೂ ಬಳಿದೂ ನಿನ್ನ ಬಕಾಸುರ ಹೊಟ್ಟೆ
ತುಂಬಿಕೊಂಡೆಯೆಲ್ಲೋ! ಅಘನು! ಚಂಡಾಲ! ನಿನಗೂ ಒಬ್ಬ
ಭೇನು ಎಲ್ಲಿಯಾದ್ರೂ ಹುಟ್ಟಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ! ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯೆಲ್ಲೋದ
ನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಕ್ಕಿಸಿಬಿಡ್ತಾನೆ ಇರು. ಆಗ ನೀನೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಪರವೇತಿ
ಯಾಗಿ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದು ಹಾಕಾಗಿ ಹೋಗ್ತೀಯಾ! ನೋಡುಕೋ!
ನಾಗೂ ನೊಂದು ನುಡಿಯೋ ಮಾತು! ಬಕಾಸುರ ಮುಂಡೇದೇ
ಕರ್ಮಿಷ್ಠ ಮುಂಡೇದೇ! ನಿನ್ನ ಹಾಳಾದ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಕ್ಕೂ ನಿನಗೂ
ಒಂದೇ ಸಲ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದುಹೋಗುತ್ತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರು! ಭಂಡಾಲ
ಮುಂಡೇದೇ!

ವೃಶ್ಯ ೧೧]

[ಸ್ಥಾನ : ಗಂಗಾಧರನ ಮನೆ.

[ಪಾತ್ರಗಳು : ಗಂಗಾಧರ, ಸುಂದರಿ, ಮುಪ್ಪ, ಈಶ್ವರ, ಶಾಂವ]

ಗಂ:—ಸುಂದರಿ! ಸುಂದರಿ!

ಸುಂದರಿ:—ಬಂದೇಪ್ಪಾ! (ಬಂದು) ಏನಪ್ಪಾ?

ಗಂ:—ಸುಂದರು! ನಿನ್ನೂ ಸೋದರಮಾವ ಶ್ರಾಮೂ ಮನೆಲಿ ಹೇಗೆ ಕಾಲ
ವಂತೆ. “ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಹೇಗೂ ಅವರಿಗೆ ಸ್ಥಳಿಗೆ
ರಜಾ ಆಯಿತಲ್ಲಾ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕಳಿಸಿ ಕೊಡ್ತೀರಾ?” ಅಂತ ಕೇಳಿ ನಿನ್ನೂ
ಮಾವ. ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ದಿನವ ಹೊಗಿದ್ದು ಬರ್ತೀಯೇನೆ?

ಸು:—ಹೌದಪ್ಪಾ! ಅವರ ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕೈಲಾದ ಸಹಾಯ
ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗಲೇಪ್ಪಾ! ಹೋಗಿ ಒರುತ್ತೇನೆ.

ಗಂ:—ಮುದ್ದನ್ನೂ ಬೊತ್ತಲಿ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಒಬ್ಬಳೇ ಹೋಗ
ಬೇಡ. ಎಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅಭರಣಾನೆಲ್ಲಾ ತೆಕ್ಕೊಡು.

ಸು:—ಅಭರಣ ಯಾಕಪ್ಪಾ?

ಗಂ:—ಅಲ್ಲಾ ಕಾಣೆ ಹುಚ್ಚಿ! ಇತರರ ಮನೆಗೇ ಹೋಗೋದು. ಅಲ್ಲೆ
ಲ್ಲಾದ್ರೂ ಕಳೆದುಹೋಗೂದು. ಅವೆಲ್ಲಾ ಯಾಕಕ್ಕೆ? ನೀಡದ

ಗ್ರಹಚಾರ ! ಎಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಿ ಇರಲಿ. ನೀನು ಬಂದವೇಲೆ ಹಾಕ್ಕೋಡೀ
ಯಂತೆ !

ಸುಂ:—ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯಪ್ಪಾ ನೀನು ಹೇಳೋದು. ಅಲ್ಲಾ, ಹಾಗಾದ್ರೆ
ಮಾವನ ಮನೇಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಸುಕೊಂಡುಬಿಡ್ತಾರೆಯೇ ? ಮಾವನಿಗೆ
ನನ್ನ ಕಂಡರೆ ಪ್ರಾಣ. “ಸುಂದರೂ ! ಸುಂದರೂ ?” ಅಂತ ಯಾವಾಗ
ನೋಡ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರುಬಿಡ್ತಾನೆ. ನೀನು ಹೇಳೋದು ನೋಡಿದ್ರೆ...

ಗಂ:—ನೀವೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ ಮಾದ್ರಿ ಕಾಣ್ ! ನನ್ನ ಮಾತೇ ನಿಮಗ್ಯಾರಿಗೂ
ಸರಿಬೀಳೋಲ್ಲವಲ್ಲಾ ಯಾಕೇಂತ ? ಅದೇನು ಹಾಗಾದ್ರೇಂದೆ ?
ಕತ್ತಿಗೆ ಆದ ಹಾಗಾಗಿದೆ ನನಗೆ ವಯಸ್ಸು. ನನಗೇನು ಬುದ್ಧಿ
ಯಿಲ್ಲಾಂತ್ಲೆ ? ಯೋಚನೆಯಿಲ್ಲಾಂತ್ಲೆ ?

ಸುಂ:—ಹೌದಪ್ಪ ! ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಯಾವುದು ಸಂಬಂಧವೋ ? ಮಾವ ನನ್ನನ್ನು
ಪ್ರೀತಿಯಾಗಿ ನೋಡ್ತಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅದು ನಿಂಗ್ನಹಿಸೋದಿಲ್ಲ.
ನಿನ್ನ ಹಾಗಿಪ್ಪೆಟ್ರಿ ಸರಿ, ಯಾವುದಕ್ಕೇನೂ ಕೊರತೇನೇ ಇಲ್ಲ !

ಗಂ:—ಏನೇ ಸುಂದರು ಹಾಗಂದರೆ ?

ಸುಂ:—ನೀನು ಯಾರನ್ನೂ ನಂಬೋದಿಲ್ಲ. ಶಾರದೇ ಅತ್ತಿಗೆ ಮನೇಲಿ
ಯಾವುದಕ್ಕೇನು ಕಮ್ಮಿ? ಹಾಗಿರಬೇಕಾದ್ರೆ ಅವತ್ತಂದೆ. ‘ಲೇ ಸುಂದರೂ!
ಆಡಿಗಮನೇಕಡೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ನೋಡ್ಕೊಳ್ಳೆ. ಶಾರದೇ
ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟೆ ಕಾಫಿ ಗೀಫಿ ಮಾಡಿ ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟಳು. ಸದಾರ್ಥ ಹಾಳ್
ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಳು’ ಅಂತೆಲ್ಲಾ. ಹಾಗೂ ನೋಡಿದ್ರೆ ಮದುವೇಮನೇ
ಕಾಫೀಪುಡಿ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಡಬ್ಬ ಹಾಗೇ ಹಳಸಿ ನಾರತಾ ಇದೆ.
ಅತ್ತಿಗೆ, ಪಾಸ ! ಬಹಳ ನೊಂದುಕೊಂಡು. ಏನೋಪ್ಪ ! ನೆರೆಹೊರೆ
ಯವರಲ್ಲಾ ಅವತ್ತು “ಏನೆ ಸುಂದರೂ ! ನಿಮ್ಮ ಮನೇಲಿ ಯಾವಾಗ
ನೋಡಿದರೂ ರಾವ್ತಾಂತಾನೇನೇ ? ನಿನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲವೆ ?
ಯಾಕ್ ಹಾಗಾಡ್ತಾರೆ ? ಏನೋ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗೋ
ಹಾಗೇ” ಅಂತಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದ್ರೆ. ಇದೇನಪ್ಪಾ ಹಾಳು ಅವಮಾನ ?
ಯಾರು ನೋಡಲಿ ನಿನ್ನ ಕಂಡ್ರೆ ನಟಕೇಮುರೀತಾರೆ.

ಗಂ:—ಲೇ ಸುಂದರೂ! ಈಶ್ವರ ಆರಂಭಿಸಿದ ನನ್ನ ಆಡೋದಕ್ಕೆ, ಅವನ ಹಂಕಾರ ಮಿತಿಸೇರೆ ಇಲ್ಲವೆ ಹೋಯಿತು. ಇನ್ನು ನೀನು ಬೇರೆ ತೆಗೆದೆಯೇನೇ ಪ್ರಕಾಶಾನಾ? ಹೇಳೋಸ್ತೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಮನೇಲಿ ತಂದು ಹಾಕ್ತಾರೆಯೇ ರಾಶೀನಾ? ಅಲ್ಲಾ ಇದೆಲ್ಲಾ ಏನೇ ಇದು?

ಸುಂ:—ಅಂತೂ ನಿನ್ನ ಮಾತೇ ನಿನಗೆ. ಅಲ್ಲಾಪ್ಪಾ! ಕಂಡ ಕಂಡವು ಕಂಡ ಕಂಡ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನಂತಾ ಇಸ್ರೆ ಅದ್ವೈತಿಗೆ ಸಹಿಸೋಕಾಗುತ್ತೆ? ನೀನೇ ಹೇಳಪ್ಪಾ. ಅವತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ಈಶ್ವರನ ಮಾವನ ಮನೇಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದೆಯಲ್ಲಾ ಶಾರದೇ ಅತ್ತಿಗೆನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಬರೋದಕ್ಕೆ. ಅವತ್ತು ಕೇಳಿದ್ದೂ ಅವರ ಮನೇಲಿ “ಏನಮ್ಮಾ ಸುಂದರೂ! ಇದ್ಯಾಕೆ ನಮ್ಮ ಶ್ಯಾರದೇ ಇಷ್ಟು ಬಡವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ ಪಾಪ? ನೀನಾದ್ರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೋಪಾನವಾಗಿ ನೋಡುಕೋಮ್ಮಾ. ನೆಟ್ಟಿಗೆ ಊಟಾಕೂಡಾ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಾಕೋದಿಲ್ಲ ಶಾರದೇಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೇಲಿಂತ ಎಲ್ಲರೂ ಹೇಳ್ತಾರಲ್ಲಮ್ಮಾ! ನಿಮ್ಮ ತಂದೆವರಿಗಾದ್ರೂ ಹೇಳಮ್ಮಾ ಊರ ಬಾಯಿಗೆ ಭಯಪಡಬೇಕಂತ. “ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಮನೇಯಿಂದ ಹಣ ತಂದೆಯಾ? ಹಣ ತಂದೆಯಾ? ಅಂತ ಅರಿದ ಹುಡುಗೀನ್ನ ಪಿಡಿಸ್ತಾರಂತಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ತಂದೆವು”! ಅಂತ ಅದೇನೇನೋ ಹೇಳಿದ್ದು ನೋಡಪ್ಪಾ.

ಗಂ:—ನೋಡೇ ಸುಂದರೂ! ನಾನೆಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನಾಯಲೇ? ನಾನು ಸತ್ತು ಹೋದರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂತೋಷವಾಗಿರುತ್ತೆ ನೋಡು. ಅಲ್ಲ ಸುಮ್ಮನೆ ದುಂದು ಕರ್ತು ನಾಡಬೇಡಿ ಅಂತ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಿಕೊಡದೇ? ಬರ ಬೇಕಾದ ಬಾಕಿಕೊಡೀಂತ ಕೇಳೂದೂ ತಪ್ಪೇ? ಹೂಂ! ನನಗೂ ಬಂದ್ವಿ ಟ್ಟಿದೆ ಏನೋ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಹಚಾರ! ತಲೇಮೇಲೆ ಬಡಿದಿದೆ ಸಿಡಿಲು!

ಸುಂ:—ಸರಿ, ಬಿಡಪ್ಪಾ ಹೋಗಲಿ. ಶಾರದೇ ಅತ್ತಿಗೆ ಕಾಯಲೇಲಿ ಬಹಳ ನರಳತಾ ಇದ್ದಾಳೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಔಷಧೀನಾದ್ರೂ ತರಿಸಿಕೊಡಪ್ಪಾ. ನಾನು ಹೊರಡಲೇನಪ್ಪಾ ಹಾಗಾದ್ರೆ?

ಗಂ:—ಊಟಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲೇ ಹೋಗ್ತೀಯೇನೆ?

ಸುಂ:--ಹೌಸವ್ವ !

ಗಂ:--ಸರಿ ಹೂಂಡು ಸುಂದರು. ಒಡನೆ ಜೋಪಾನ ! ಜೋಪಾನ ! ಭದ್ರ
ವಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೆ. (ಸುಂದರು ಹೊರಡುವಳು)

(ಸ್ವಗತ) ಹೋಗಲಿ. ಮನೆಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನ ಕಮ್ಮಿಯಾದರೆ ಅಷ್ಟು
ಕರ್ಚು ಕೆಮ್ಮು. ಆ ಶ್ಯಾಮರಾಯ ತಿರ. ಪತಿಬಾಕಿ ಕೇಳುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ ಅವತ್ತು
ಹಾಗೆಯೇ ಹೊರಟುಹೋದ. ರಣಕ್ಕೆ ಚಕ್ಕರ್ ಹಾಕಿದ. ಹೂಂ !
ಸುಂದರೀಗೆ ಅನ್ನಾಹಾಕಿಯಾದ್ರೂ ಆ ಬಾಕಿ ತೀರಿಸಲಿ. ಅಹಹ !
(ನಗುವನು).

(ವೃಕಾಶ) ಲೋ ಈಶ್ವರ ! ಈಶ್ವರ !

ಈ:--(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಏನಪ್ಪಾ !

ಗಂ:--ಅಲ್ಲವೋ, ಈಶ್ವರ ! ಬಿ. ಎ., ಪಾಸಾದರೂ ಆಯಿತು. ನಿನಗಿನ್ನೂ
ಬುದ್ಧಿ ಬರಲಿಲ್ಲ ನೋಡು. ಅಲ್ಲವೋ, ಎಂಟುನೂರು ರೂಪಾಯಿ
ಕೊಟ್ಟೀನೀ ಅಂದ್ರ ಸಿಮ್ಮ ಮಾಪಾವ್ತು. ಏನೂರೇ ಕೊಟ್ಟು. ಇನ್ನು
ಮುನ್ನೂರು ಯಾವಾಗ ಕೊಡ್ತಾರಂತೋ ? ನಿನಗೋ ಕೇಳೋದಿಕ್ಕೇ
ಬೇಡವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಮಾನ ನೋಡು. ಬರಬೇಕಾದ ಬಾಕಿ
ಕೇಳೋದಿಕ್ಕೂ ದೈರ್ಯ ಸಾಲದು. ಹೀಗಾದ್ರೆ ಹೇಗೋ ಪ್ರಪಂಚ
ದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಒಂಕ ಹಸರು ಹೇಳೋದು ?

ಈ:--ಆಪ್ಪಾ ! ನನ್ನ ಬಿ. ಎ., ಕರ್ಚಿಗೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟರೋ ಏನೂರೇ
ಯತ್ತೇಚ್ಚು ! ಹಾಗೂ ನೋಡಿದರೆ ಮುನ್ನೂರೇ ಕರ್ಚಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ
ಮುನ್ನೂರು ಕೇಳೋದು ಯಾವ ಧರ್ಮವೋ ನನಗೆ ಬೇರೆ ತಿಳಿದು.
ಅದು ಹೋಗಲಿ. ಅಮ್ಮನು ಸಾಯೋವಾಗ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ. “ಮಗು,
ಈಶ್ವರ ! ನೀನು ಸಾಲ ಮಾಡಬೇಡ. ಸಾಲಾ ಕೊಡಲೂ ಬೇಡ.
ಹಾಗೂ ಯಾರಿಗಾದ್ರೂ ಕೊಡಬೇಕಂತ ನಿನಗೆ ತೋರಿದ್ರೆ, ಏನೋ
ನಿನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾದದ್ದನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು. ಮತ್ತೆ ಕೇಳ
ಬೇಡ. ಬಾಕಿಸಾಕಿ ವಸೂಲ್ ಮಾಡೋ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೀನು ಹೋಗ
ಬೇಡ. ಹಾಗೇಂತ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡು. ಹಾಗೂ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು
ನಿರಾಕರಿಸಿ, ನಿನಗೆ ತಂದೇವ್ರ ಸಾಲ ವಸೂಲ್ ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ ಹೋದ್ರೆ

ನನ್ನ ಕುಲವೇ ಅಳಿಸಿದೋಗುತ್ತೆ. ಬೇಡ" ಅಂತಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಅಮ್ಮ ನಾಣೇಗೂ ಈ ಬಾಕಿ ವಸೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮುಟ್ಟಿಗೆ ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮನ ಮಾತು ಪರಿಪಾಲಿಸಬೇಕು.

ಗಂ: - ಈವರು! ಮದುವೆ ಆದ್ರೂ ಆಯ್ತು! ನೀನು ಬಹಳ ಕೊಬ್ಬಿಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟೆ ನೋಡು.

ಈ:--ಹೌದು ನೀನು ಬಡಿಸಿದೆಯಲ್ಲ. ಇಷ್ಟತ್ತೆರಡು ವರ್ಷ ಪಂಚಭಕ್ಷ ವರಮಾನ್ನಾನಾ! ಅದನ್ನ ತಿಂದೂ ತಿಂದೂ ಕೊಬ್ಬಿದೆ! ನಿಜ. ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ್ದೆ. ಮೊನ್ನೆ ಅತ್ತೀವರಂದ್ರಾ "ಅಳಿಯಂದಿರು ಬಹಳ ಇಳಿದುಮೋಗಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪಾಪ! ಪುಷ್ಟಿಯಾದ ಹಣ್ಣುಹಂಪಲು ತಂದು ಕೊಡಬೇಕು" ಅಂತ ಹೆತ್ತ ತಂದೆ! ಎಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವಸ ಅಂಥ ಮಾತು ಬಂತೆ? ಸುಮ್ಮನೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಸುಖವೇನು? ನನ್ನ ಕರ್ಮ! ನಾನೂ ಹುಟ್ಟಿದೆ ನಿನ್ನ ಮಗನಾಗಿ. ದೇವರು ಕಾಪಾಡ ಬೇಕು ಅಷ್ಟೆ!

ಗಂ:--ಈವರು! ಮುಟ್ಟುಳ! ಮಾವನ ಮನೇ ಕಡೀ ಸೇರಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿ ಯೇನೋ? ಆಗಲೋ, ಅಲ್ಲ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನ ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದೆ. ನನ್ನೇ ಜೀವಂತಿಯಲ್ಲೇ?

ಈ: - ಅಪ್ಪಾ! ತಡಿಯೋವರೆಗೂ ತಡೆಯಬಹುದು. ಇನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಹೆದರಿ ಹೆದರೀ ನಾನೂ ಕೆಟ್ಟೆ. ನನಗೇನು ವಯಸ್ಸಾಗಲಿಲ್ಲ? ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೆ ಮಾನ ನಿಲ್ಲೋಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅವತ್ತು ಧಾರೆ ಮುಟೆಪದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕುಣಿದಾಟವೋ? ಕೂಗಾಟವೋ? ಬಂದವರೆಲ್ಲ ಗೊಕ್ಕಂತ ನಕ್ಕರು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಬೇಜಾರುಪಟ್ಟು ಕೊಂಡರು. ಅಯ್ಯೋ ಸಾಕಪ್ಪಾ ಸಾಕು.

ಗಂ:-- ಲೋ ಈವರು! ನಾನು ನಿನ್ನ ತಂದೆ! ಸ್ವಲ್ಪ ಭಯ ಭಕ್ತಿ ಎಲ್ಲಾ ಇರಲೋ ಮಾತಿನಲ್ಲ.

ಈ:-- ಸಾಕು ಸುಮ್ಮನಿರಪ್ಪಾ! ಭಯವಂತೆ! ಭಕ್ತಿಯಂತೆ! ಭಯ, ಪಾಪಕ್ಕೆ! ಭಕ್ತಿ, ದೇವರಲ್ಲಿ! ನಿನ್ನ ಕಾಟ ವಿಪರೀತವಾಗಿಹೋಯ್ತು. ಬಾಯಿ

ನಲ್ಲೇ ವೇದಾಂತ ನಿಂದು. ಆಚರಣೆ ನೋಡಿದ್ರೆ ಯಾರಿಗಾದ್ರೂ ಎದೆ ಡಬ್ ಅಂತ ಒಡೆದುಹೋಗುತ್ತೆ. ಅಮ್ಮನ್ನ ಹುಡು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕೋಂಡೆ. ನಾಗೂ ಕೈಲಿ ದುಡಿಸಿದೇ ದುಡಿಸಿದೇ ಹಾಗೆ ದುಡಿಸಿದೆ. ಅವಳ ಹಣ ಅಡ್ಡಡ್ಡಲಾಗಿ ನುಂಗಿದೆ. ಮೂರುಹೊತ್ತೂ ಮುದ್ದನ್ನ ಗೋಳು ಹುಯ್ಯೋತೀಯೆ. ಒಡಮಟ್ಟಿದವಳು-ಸುಬ್ಬು ಅತ್ತೆ-ಹೆಣ್ ಹೆಂಗಸು-ಗತಿಯಿಲ್ಲದವಳು-ಗಂಡಸತ್ತವಳು-“ನಿನ್ನ ಹಣಾ ಎಲ್ಲಾ ಹಾಳಾಯಿತು” ಅಂತ ಹೇಳಿ ಅವಳಿಗೆ ಮೋಸಮಾಡಿದೆ. ಸ್ವಂತ ಬಂಧು-ಗುಂಡೂರಾಯ-ಅತನಿಗೆ ಸಾಲಾಕೊಟ್ಟು-ದಾವಾ ಮಾಡಿ-ಅವ ಮಾನ ಪಡಿಸಿ ಗೋಳಾಡಿಸಿದೆ. ಅತ ಹೋಗಿ ನೇಣು ಹಾಕೊಂಡು ಸತ್ತ ಪಾಪ! ಅತನ ಹೆಂಡತಿ ವಿಧವೆಯಾದಳು. ಅತನ ಸಂಸಾರ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಶಿಥಿಲವಾಯಿತು. ಅತನ ಹೆಂಡತಿ ಬಂದು ಬೇಡಿ ಕೊಂಡಳು ನಿನ್ನ. ನೀ ಹೇಳಿದೆ “ಕೊಟ್ಟುಸಾಲ ವಾಪಸ್ಸು ಕೊಡ ಲಾರದೆ ಹೋದರೆ ನೇಣುಹಾಕೊಂಡು ಸಾಯೀಂತ ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೇ” ಅಂತ. ಅಂತೂ ಅಕೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತಣ್ಣಗಾಯಿತು. ಅವರ ಜಮೀನು ನಿನಗೆ ಸೇರಿಹೋಯಿತು! ಅಪ್ಪ! ನಿನ್ನ ಆಸ್ತಿಯೆಲ್ಲಾ ರಕ್ತಮಯ ನೋಡು. ಧರ್ಮವಿರುದ್ಧ! ಅನಾಗರಿಕ ಸಂಪಾದನೆ! ಅತ್ಯ ವಿಘಾತಕ! ಕುಲನಾಶಕ!

ಗಂ:—ಅಲ್ಲವೋ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗಿ! ಅವಿವೇಕಿ! ದುರಹಂಕಾರಿ! ಏನೋ ನಿನ್ನ ಮದ? ಏನೋ ನಿನ್ನ ಪೊಗುರೊಂದೆ? ಅಲ್ಲ, ಇದೆಲ್ಲಾ ಏನೋ ಧೂರ್ತತನಾಂದೆ? ಹಾಂ! ಸಾಕೊಂದೆ!

ಈ:—ಅಯ್ಯೋ, ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಪ್ಪಾ! ನಿನ್ನ ಕೂಗಾಟಕ್ಕೆ ಕೊನೆಮೊದಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಯಾರು ಹೆದರ್ತಾರೆ? ಅಲ್ಲ, ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಕಂದ! ತಾಯಿ ಸತ್ತ ತಬ್ಬಲಿ! ಆ ಸುಂದರು! ಎಲ್ಲಿ? ಒಂದು ದಿವಸ ಹತ್ತರ ಕರೆದು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಂದು ಮಾತು-ಅವ ಳೊಂದಿಗೆ ನೀನಾಡಿದ್ದೀಯಾ? ಶ್ಯಾಮೂ ಮಾವನ್ನ ಸಿಕ್ಕಾಪಟ್ಟಿ ಅಂದೆ. ಸಂಗಪ್ಪನ ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಸಾವಿರಸಲ ಶಾಪಕೊಟ್ಟೆ. ಸಿಕ್ಕಿ ಸಿಕ್ಕಿದವ ರನ್ನ ಸಿಕ್ ಸಿಕ್ ಹಾಗೆಲ್ಲಾ ಅಂದೆ. ಮನಬಂದಂತೆ ನೋಯಿಸಿದೆ.

ಇತರರು ಹೇಗಾದರೂ ಕೆಟ್ಟ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗ್ಲಿ. ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದೆಳ್ಳಷ್ಟು ಯಾತನೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ದುಡ್ಡು ಹೆಚ್ಚಾಯಿದೆ ಸರಿ. ದುಡ್ಡು ಒಂದರಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ !

೦:—ಅಲ್ಲವೋ, ಬೇಡಾ ಬೇಡಾಂದಷ್ಟೂ-ಹಾಂ ! ಮಿತಿಮಂಚಿಹೋಯಿ ತಲೋ ನಿನ್ನ ತಲೇಹರಟೇ ?

೫:—ತಲೇಹರಟೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಗಿಲೇಹರಟೇನೂ ಇಲ್ಲ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದೆ ಅಷ್ಟೆ. ಹಿತ ಹೇಳಿದರೆ ತಲೆಹರಟೆಯಾಯಿತೋ ನಿನಗೆ? ತನ್ನನ್ನು ಸೇರಿದವರು, ಇಲ್ಲವವರು, ಅನ್ನೋ ಅಭಿಮಾನವೇ ನಿನಗಿಲ್ಲವೋ? ಸುಮ್ಮನೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ? ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಹೊತ್ತು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ. ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಈ ಮನೇಲಿರೋವು-ನಾನೊಬ್ಬ-ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ತಿನ್ನೋದಕ್ಕೂ ಗತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಇರೋವಳು-ಶಾರದೆ ಒಬ್ಬಳು. ನಿನ್ನ ಕಾಟ ತಡೀಲಾರದೆ ಇನ್ನು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿರೆ-ಅಥವಾ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದೇ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ದೇಶಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹಾಳಾದ್ರೆ-ಆಗ ನೀನುಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಮನೇಲಿ ಕೂತುಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ನಿನ್ನ ಬೊಂತೆ ಬೊಂತೇ ಲಿರೋ ಪುಡಿ ಕಾಸು, ಮೂರು ಕಾಸು, ಆಣೆ, ದೊಡ್ಡಾಣೆ, ಪಾವಲಿ, ರೂಪಾಯಿ-ಎಲ್ಲಾ ದನ್ನೂ ಏಕಾಂತವಾಗಿ ರಾಶಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು-ಬೆಳಗಿ ನಿಂದ-ಸಂಜೆವರೆಗೂ-ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲದೆ ಎಣಿಸ್ತಾ ಕೂತಿರಬಹುದು. ಆಗಲೇ ನಿನ್ನ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ದೋವೇಬೇಕಾದ್ರೆ.

ಗಂ:—ಇದೇನು ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗಾಂದೆ ! ಏನೋ ಇದೂಂದೆ ! ಅಯ್ಯೋ ! ದುರ ಹಂಕಾರಿ ! ದುಷ್ಟ ಮುಂಡೇದೆ ! ಒಬ್ಬನೇ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೀಯೇ ನೋಡಿದರೆ ! ಹೀಗೆ ನೆಗೆದುಬಿದ್ದು ಕೋಗೋಂಥಾಬುದ್ಧಿ ಏನು ಹುಟ್ಟಿತೋ ನಿನಗೆ ? ಒಂದು ಸಮಯ ನಾನು ಸತ್ತರೆ, ನನಗೆ ನಿಜ ವಾಗಿಯೂ ತಿಥಿ, ಕರ್ಮ, ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡ್ತೀಯೇನೋ ನೀನು ?

೫:—ಕೈ ನೀಡಿ ದುಡ್ಡು ಈಗಲೇ ಕೊಟ್ಟಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ನಾನಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಯಾರಾ ದರೂ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಯಾಕಂತೆ ಪೇಚಾಟ ?

ಗಂ:—ನೋಡಿದೆಯಾ ಮತ್ತೆ. ಇವೇನೋ ವಿಪರೀತ ಇದು? ಹಾಂ!

ಈ:—ಅಸ್ವಾ! ಪರವೀಡೆಯ ಪ್ರಬಲವಾದ ಪ್ರಸಾವ! ಅಂದೆ. ಸಾಕು!
ಸಾಕು! ನಿನ್ನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ! ನಾನೂ ಶಾರವೆಯೂ ಹೊರಬಿನ್ನ
ಇಲ್ಲಿಂದಾದೆ

ಗಂ:—ಅಲ್ಲವೋ, ಈಶ್ವರ! ತಡಿ. ಒಬ್ಬ ಮಗ! ಅಂತೂ ನನ್ನಾಡೋಕ್ಕೆ
ನೀನೂ ಅರಂಭಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ.

ಈ:—ಸಾಕು. ಒಬ್ಬ ಮಗನ್ನ ಚನ್ನಾಗಿ ಬಾಳಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲ, ಶಾರವೇ ಎಂಟು
ದಿನಸದಿಂದ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಏಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅನ್ನಾಹಾರಗಳೆಲ್ಲ. ಔಷಧಿ
ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಸಾಯ್ತಾಬಿದ್ದಿರೋವಾಗ್ಲೂ “ಪೇಗಿದ್ದೋ
ಈಶ್ವರ?” ಅಂತ ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಿದೆಯಾ? ಕನಿಕರ ಅಲ್ಲೋದು
ಒಂದು ತೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ನಿನಗೆ. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಬೇರೆ ಅಂದೆ “ಶಾರವೆ
ಸತ್ತರೆ ನಾಯಿ ಬಿಡೋ, ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಣ ಇಲ್ಲ-ಕರ್ಚು
ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ-ಬೇಕಾದ್ರೆ ಅವರಪ್ಪನ ಮನೇವ್ರೇ ಕರೆಯಿಸಲಿ ಡಾಕ್ಟರ್
ರನ್ನ-ಮಹಾರಾಯರಾಗಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸಿಲಿ-ನನ್ನ ಅಭ್ಯಂತರ ಏನೂ
ಇಲ್ಲ” ಅಂದೆ. ಹೂಂ! ಹಣ! ಹಣ! ಹಣ! ಹಣ! ನಾಪಲ್ಲ ಸತ್ತು
ಹೋದಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಹಣ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅರಿಸಿನ ಕುಂಕುಮ ಹಾಕಿ
ದಿನಾ ಹತ್ತುಸಲ ಪೂಜೆಮಾಡು.

ಗಂ:—ಈಶ್ವರಾ! ಅಲ್ಲಾ ಏನೋ ಇದು ತಲೇಹರಟೇ? ಏನು ಅಧಿಕ
ಪ್ರಸಂಗಾಂತ? ಮಿತಿ ಮೀರಿಹೋಯಿತಲ್ಲಾ! ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವ
ಮನೇವ್ರ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು! ಬಿ. ಎ., ಪಾಸಾಯಿತು. ಬೇಸಗೆ ರಜ
ಬೇರೆ. ಬರುವ ವರ್ಷತಾನೇನೋ ಬಿ. ಎಲ್., ಗೆ ಓದಬೇಕಾದ್ರೆ.
ಎಲ್ಲಾದ್ರೂ ಹೋಗಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರುಕ್ಕೊಳ್ಳೋ.
ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕುಕಾಸು ಸಂಪಾದಿಸಿದರೆ ನಿನಗೆ ಪಾಪ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೆ.
ಯೇನೋ? ನನಗೆ ಕೊಡಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಕಾಯಿಲೆ ವಾ.
ಮಾಡಿಕೋ ಯಾರು ಬೇಡ ಅಂದವು. ಶುಂಠಿಯ ಕಷಾಯ ಕುಡಿ
ಯಮ್ಮಾ ಶಾರದಾ! ಅಂದೆ ಅನತ್ತು. “ಉಹಂ! ಒಳ್ಳೆ ಅಂದ್ಲು”.
ಅವಳ ಹೆಡ ನೋಡು ನಿಂದಕ್ಕೆ ಹತ್ತರಪ್ಪಿದೆ. ಸಾಸುವೆ ಪಟ್ಟಾದರೂ

ಹಾಕೂಂದೆ. ಕೇಳುತ್ತೇಯೇ ಅವಳು ? ಅಜೀರ್ಣ ಅಗಿರ ಬಹುದು. ಸೆರೆಗೆ ಕೂಗುವೆ. ಕೇಳಿದೆಯಾ ನಿನು ? “ಬೇಡಾ ಅಂದೆ” ನೀನು ಬದುಕಿ ಬಾಕೋ ಮಕ್ಕಳೇನೋ? ನಿನ್ನಿಷ್ಟು ಕಾಣೋ ಈಶ್ವರ ! ಅವನು ಕೂಗಾಡು ಹೋಗು ಅವರಪ್ಪನಮನೇಗೆ. ಕಾಯಿಲೆ ನಾಸಿನಾಡಿಕೊಂಡು ಬೇಕಾದಹಾಗೆ ಬಂದಿರಲಿ ಅಲ್ಲೇಲಿ ಇಲ್ಲೇ ! ಯಾರು ಬೇಡಾಯೋರು ? ನಂಗೂ ಸಾಕಾಗಿಪೋಗಿದೆ ನೋಡು. ನೀನೂ ಪೋಗಿ ಅಲ್ಲೇ ಇರು. ಒಂದೆರಡು ದಿನಾನಾದ್ರೂ ಈತೊಂದ್ರೆ ತಾಪತ್ರಯಗಳಲ್ಲಿದೆ-ನಾನೂ ವಿರಾಮವಾಗಿ ದೇವರಪೂಜೆ ಮಾಡೋತೀನಿ ನಿನ್ನ ಸಹಸ್ರನಾಮ ಓದುಕೋತೀನಿ. ರಾಮಾ ಯಣ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿಕೋತೀನಿ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿ.

ಅಯಿತು. ನಿನಗೆ ಇದು ಬೇರೆ ಕೇಡು ! ದೇವರಪೂಜೆ ! ಸಹಸ್ರನಾಮ ! ರಾಮಾಯಣ ! ಎಲ್ಲಾ ಬರಿ ಬೂಟಾಟಿಕೆ ! ಅಷ್ಟಲ್ಲವೇನು ? ತನ್ನ ಸಂಸಾರ ! ತನಗೆ ಸೇರಿದವರು ! ಕರುಳಿನ ಸಂಬಂಧ ! ಕರುಣೆ ! ಉಹಂ ! ನಿನಗೆಲ್ಲೆಂದ ಬರಬೇಕು ? ಅವಳಿಗೆ ಮೈಗಾಗೋಲ್ಲ ತಣ್ಣೀರು ಸ್ನಾನಾಪ್ತರ ಬಂದವಳೆಂದೇ ಅದೆ. “ಉಪ್ಪು ಇಲ್ಲ, ತಣ್ಣೀರಿ ನಲ್ಲ” ಸ್ನಾನಮಾರಲೇ. ಸ್ನಾನಮಾಡದೆ ಅಡಿಗೆ ಮನೇಗೆ ಹೋಗೋದು ಬೇಡಾ”ಂತ ಕೂಗಾಡಿದೆವು, ಸರಿ, ನಿನ್ನ ಬಲಸಂತ. ಸನ್ನಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತು. ತಾರಂಗೊಂದು ತಲೆ. ಅವಳ ಪಾಡು-ಹೀಗಾಯಿತಲ್ಲಂತ ಪೆತ್ತರಗೋಳು ಕಿವಿಲ್ಲಿ ಕೇಳೊಂದಿಕ್ಕಾಗೋ ದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ನೋಡಿದ್ರೆ, “ಹೋಗೋ ಈಶ್ವರ ! ಬಾಕಿ ಹಣ ಕೇಳು ನಿನ್ನ ಮಾವನ್ನ ! ಬಾಕಿ ಹಣ !” ಅಂತೀಯೆ. ಹೆಂಡತಿ ಸಾಯ್ತಾ ಬಿದ್ದಿರೋದು ಮನೇಲಿ. “ಈಗ ನೀನು ಹೋಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾ, ಹೆಂಡತಿ ಕಾಯಿಲೆನ್ನ ನೀನೇ ಸಂಪಾದಿಸಿ ವಾಸಿನಾಡಿಕೋ” ಅಂತಿದ್ದೀಯೆ ! ಈಗ ಅವನು ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ! ಹೂಂ ! ಅದು ಕೆಳಬಾರದ ಪುಣ್ಯ ! ಅಯ್ಯೋ, ಅಪ್ಪ ! ಅಪ್ಪ ! ನಿನ್ನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟೋ ಗ್ರಹ ಚಾರ ! ಪಾಪಕರ್ಮ ! ನನಗೆಲ್ಲ ಬಂದು ಬಡಿತೋ ? ಅಪ್ಪ ! ದೇವರೇ !

ದೃಶ್ಯ ೧೨]

[ಸ್ಥಾನ : ಬೀದಿ
(ಪಾತ್ರಗಳು : ಈಶ್ವರ್, ಪುರುಷೋತ್ತಮ)]

ಈ:—ಪುರುಷೋತ್ತಮ! ಕ್ಷಮಿಸಯ್ಯಾ. ಈ ಹಾಳು ಮುದುಕನನ್ನ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ನಾನು ಕೆಟ್ಟು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋದೆನಲ್ಲೋ ಪುರುಷೋತ್ತಮ! ಬಡಿಕಾಸು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಕರ್ಚುಮಾಡೋದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಣಹೋದರೂ ಸರಿ. ಶಾರದೇ ಬಹಳ ಸೀರಿಯಸ್ (Serious) ಕಾಣೋ ಅಪ್ಪ! ನನಗೂ ತಡೆಲಿಲ್ಲ ನೋಡು. ಇನ್ನು ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ಅಂದುಬಿಟ್ಟೆ ಅಪ್ಪನ್ನ-ಸಿಕ್ಕಾವಟ್ಟೆ. ಈಗ ನೆನೆಸಿಕೊಂಡರೆ ಯಾತ ಕ್ಯಾದರೂ ಅಂದನೋಂತ ವ್ಯಸನವಾಗತಾ ಇದೆ.

ಪುರು:—ಅದು ಹೋಗಲಿ, ಈಶ್ವರ್! ಈಗ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುವುದು ಬೇಡ. (Be quick) ಜಾಗ್ರತೆ ಮಾಡು. ನನ್ನಿಂದ ಏನಾಗಬೇಕು? ಹೇಳು.

ಈ:—ಸರಿ, ಅಪ್ಪ ಅಂದ “ಶಾರದೇನ್ನ ಅವರಪ್ಪನ ಮನೇಗೆ ಕರೆಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಔಷಧಿ ಕೊಡಿಸು. ಗುಣಮಾಡಿಸು. ನೀನೂ ಅಲ್ಲೇ ಹೋಗಿದ್ದುಕೋ-ನನ್ನ ಅಭ್ಯಂತರ ಏನೂ ಇಲ್ಲ” ಅಂತ. ಇನ್ಯಾ ಕಷ್ಟ ತಡ?

ಪುರು:—ಹಾಗಾದರೆ, ಈಶ್ವರ್! ನೀನು ಹೋಗಿ ಶಾರದೆಬಳಿ ಇರು, ಇದೋ, ಹಿಡಿ. ಈ ಹಣ್ಣು ಆಕೆಗೆ ಕೊಡು. ಡಾಕ್ಟರ್ ಒಂದು ಮಿಕ್ಚರ್ (Mixture) ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ-ಇದನ್ನು ಕುಡಿಸು. (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೆಲವು ಕಿತ್ತಲೇ ಹಣ್ಣು, ಸೇಬು, ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು. ಔಷಧಿಯನ್ನು ಈಶ್ವರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ) ನಾನು ಸೈಕಲ್ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಡಾಕ್ಟರ್ ಭಟ್ಟರನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾವನ ಮನೇಹತ್ತಿರವೇ ಬರಹೇಳಿ-ಹಾಗೆಯೇ ನಿಮ್ಮ ಮಾವನವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಒಂದು ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ (Taxi) ಮಾಡಿ ಶಾರದೆಯನ್ನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡುತ್ತೇಣ್ಣೆ. ನಾನೂ ಅಲ್ಲೇ ಒಂದು ಸೇರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಯೋಚಿಸಬೇಡ ನಡಿ.

ಈ:—ಜಾಗ್ರತೆ ಮಾಡಯ್ಯಾ, ಪುರುಷೋತ್ತಮಾ! (The Matter Seems to be serious) ಪ್ರಸಂಗ ಬಹಳ ಕಠಿಣವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದೆಯಪ್ಪಾ!

ಪು:—Don't worry, my dear boy; you had better get along. I Shall attend to my portion. ಹೂಂ! ನಡಿಯಪ್ಪ.

ದೃಶ್ಯ: ೧೩]

[ಸ್ಥಾನ: ಬೀದಿ
(ಪ್ರವೇಶ: ಶ್ಯಾಮರಾಯ)

ಶ್ಯಾಮ:—(ಸ್ವಗತ) ಮುದುಕನ ದುರಾಶೆಗೆ ಮಣ್ಣು ಬಿತ್ತು. ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಗಂಡುಮಗುವು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅವರ ಅಸ್ತಿಗೆ ಹಕ್ಕು ಒದಗಿತು. ಈ ಮುದುಕನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣು. ನೆಗೆದು ಬಿದ್ದುಹೋಗಲಿ! ಇವನ ದುರಾಶೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬೀಳ! ಯಾವಾಗ ನೋಡ್ಲಿ, ದುಡ್ಡು! ದುಡ್ಡು! ಇತರರು ಎಷ್ಟೇ ಕಟ್ಟು ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಲಿ. ಇವನಿಗೊಂದಿಷ್ಟು ಕನಿ ಕರ ಹುಟ್ಟಿದಿಲ್ಲ. ಕಷ್ಟಪಡೋವರ ಕಷ್ಟವನ್ನ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾನೆಯೇ ಹೊರತು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಒಂದು ದಿನವಾಗಲಿ ಇವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯೋ! ಅಂತ ಒಂದು ಮಾತು ಬಂದಿದ್ರೆ ಇವನು ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದವನೇ ಸರಿ! ಹೂಂ! ಕರ್ಮ! ಬಿಟ್ಟೇನೇ?

ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಬಾಯಿಬಡಿದೂ ಬಡಿದೂ ಗುಡ್ಡೇ ಸೇರಿಸ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ತಿನ್ನೋದಿಲ್ಲ! ಹೊಟ್ಟೆಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಇಲ್ಲ! ಹೊರಗಿನವರ ಮಾತು ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲ! ಯಾರೋ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಇವನಿಗೂ ವಾರಸ್ಸು! “ಸಾಪಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದು ಪರರಪಾಲು” ಅಂತ, ಒಂದು ಜೀವಮಾನವೆಲ್ಲಾ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದು—ತೇಲಿರಿಸಿದ್ದು—ಒಂದರಘಳಿ ಗೇಲಿ ನೆಲಮಟ್ಟ ಮಾಡಿಬಿಡ್ತಾರೆ ಯಾರಾದರೂ! ಇಂಥಾ ಹೃದಯ ವಿಲ್ಲದ ಜಿಪುಣರಿಗೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೇ ಆಗೋದು. “ಸೇರಿಸಲಿ, ಸೇರಿಸಲಿ, ಕೊಬ್ಬಲಿ!” ಅಂತ ಇದ್ದಾನೆ ದೇವರು!

ಅಷ್ಟಲ್ಲದೇನು? ಬಾಯಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವೇದಾಂತ. ತಿರುಪತಿಗೆ ಬಾ ಅಂತ ಕರೆದ. ಅಮೇಲೆ ಅಂದ. “ಯಾತ್ರೆ ಖರ್ಚು ಇಷ್ಟಾಯಿತು.

ನಿನ್ನ ಭಾಗದ ಬಾಕಿ! ಅನಕ್ಕೆ ಬಡ್ತಿ ಇಷ್ಟಾಗಿವೆ! ಈಗ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡು. ಮಗನ ಮದುವೆ. ವಿಧಿಯಿಲ್ಲ!” ಅಂದ ಅಕ್ಕನಿದ್ದಾಗ ಗೋಳಾಡಿಸಿದ. ಚರ್ಮ ಸುಲಿದ. ಕೊನ್ನಗೆ ಮರೋರಾಗ ಅನಳಿದ್ದು ಕೊಂದು “ಎರಡು ಕಿತ್ತಲೆಹಣ್ಣು ತಂದು ಡಾಡಿ” ಅಂದರೆ “ಶೀತ ಆಗುತ್ತೆ ಬೇಡ” ಅಂದ. ಒಂದು ಸಾಧು ಪ್ರಾಣಿ! ಕೃಷಿದಿದ ಹೆಂಡತಿ! ಚಿನ್ನದಂಥ ಹೆಂಗಸು! ಈ ಮಧ್ಯೆ ತನ್ನ ಮಗಳು! ಆ ಮಂದರಿ! ಬಡವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ ಪಾಪ! ಹೊರಗಿನವಿಗೆ ಕೊಡದೆ ಹೋದ್ರೆ ಹೋಗಲಿ ಹೊಪ್ಪೇಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗಾದ್ರೂ ನೆಟ್ಟಗೆ ನೋಡೋ ತಾನೆಯೇ? ಉಹಂ! ಕರ್ಮಿವ್ಯ ಮುಂಡೇರು! ನಾಯಿ ಜನ್ಮಾನೇ ಇವಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ದೊರಕೋದು!

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಪಾಪ! ಈಶ್ವರನ ಹೆಂಡತಿ! ರಾರಸೆ! ಅವಳು ಸಕತ್ತು ಕಾಯಿಲೆ. ಮನೆಲಿ ಹೆಣ್ಣು ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ದುಡಿಸಿದ, ದುಡಿಸಿದ, ಹಾಗೆ ದುಡಿಸಿದ ಆ ನಾಗೂಕ್ಯಲಿ ಪಾಪ! ಅವಳ ಹಣಕ್ಕೆ ನೋಸಮಾಡಿ ಅವಳನ್ನು ಓಡಿಸಿದ ಮನೆಬಿಟ್ಟು. ಶಾರದೇನ್ನು ನೋಡೋವ್ರು ಯಾರು? ಒಳ್ಳೆ ಹುಡುಗಿ ಪಾಪ! ನರ ಪರಾಸ್ತ್ರೀಳೂ ಅಷ್ಟೆ! ಹಣವಂತರಾದರೂ ಎಷ್ಟು ಸವಂತರೂಂತ? ಅನರ ಆರ! ಅನರ ಮರ್ಮಾಪ! ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿಯಾದ್ರೂ ಕಲಾತ್ಮೋ ಬಾರದೆ ಈ ಹಾಳು ಮದಕ? ಈಶ್ವರನ ಗುಣ ಎಲ್ಲಿ? ಇವನ ಗುಣ ಎಲ್ಲಿ? ಈಶ್ವರ ಬೋ ಒಳ್ಳೇ ಹುಡುಗ ಪಾಪ! ಪರಮ ಸಾಧು! ಅವರವ್ಯನಹಾಗೆ. ಒಳ್ಳೇದಕ್ಕೆ ಹೊಡೆವಾಡ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಬರಬಾರದ ಕಷ್ಟ ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ! ಮದುವೆನೋಡಿದ್ರೆ ಅನುಂಗಳ! ಅನುಂಗಳ! ಮೊದಲಿಂದ ಕೊನ್ನೇ ವರೆಗೂ ಅನುಂಗಳ ಮಾಡಿ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟ ಮುದಕ! ಹೂಂ! ಇನ್ನು ನಾಸು ಹೋಗಿ ಶಾರದೇನ್ನು ನೋಡೋಂಡು ಬರ್ತೇನೆ ಹೇಗಿದ್ದಾಳೋ ಪಾಪ! ಈಶ್ವರನ ತಲೆಲಿ ಎನ್ನೇನು ಬರೆದಿದೆಯೋ ಪಾಪ! ಅಂತೂ ಸಣ್ಣ ಮಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೆಯೇ ಬೋ ಅನುಭವಿಸಿಬಿಟ್ಟ! ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನರಕವಾಸ ಅವನಿಗಿಲ್ಲೇ ಅಗಿಹೋಯಿತು!

ದೃಶ್ಯ ೧೪]

[ಸ್ಥಾನ: ಗಂಗಾಧರನ ಮನೆ.

[ಪಾತ್ರಗಳು: ಗಂಗಾಧರ, ಮುದ್ದ, ಬುದ್ಧಿ,]

ಗಂ:--(ಸ್ವಗತ). ಈಶ್ವರ ಹೇಳೋದೆಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ! ಆದರೆ? ಆದರೆ? ಸರಿ, ಸರಿ! ಹೂಂ! ಇವನ ಹಾಗೆ ಇದ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸರಿ. ಮನೆಯೇ ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೆ ಆಮೇಲೆ. ಅವನ ಮಾತಾಕ್ಕೆ? ಶಾರದೇನ್ನು ಕರೆಕೊಂಡು ನಡೆದ. ಮಾವನಮನೇಗೆ. ಹಾಕಲಿ ಅಳಿಯ ಮಗಳಿಗೆ ಅನ್ನಾನ! ಹಾಂ! ನಾಗೂನೂ ಹೊರಟುಹೋವಳು! ಹೂಂ! ಹೋದರೆ ಹೋಗತಕ್ಕ! ಏನು ಪ್ರಮಾದ ಕೊಳ್ಳಿಹೋದದ್ದು? ಒಂದಷ್ಟು ಅವಲಕ್ಕಿ ತರಿಸಿ ಮೊಸರಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಎರಡು ಉಪ್ಪುಕಲ್ಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ತಿಂಬಿಟ್ಟು ತಂತು ನನ್ನ ಊಟ! ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಈಚೆಗೆ ಊಟಾನೆ ಸೇರೋಲ್ಲ ನಂಗೆ! ಹಾಂ! ಚಂತಿ ಹೆಚ್ಚಿಹೋಯಿತು. ಹಾಳು ಜನ್ಮಕ್ಕೆ! ನನ್ನ ಯೌವನೆಯೇ ಒಂದು. ಅದಾಗೋದೇ ಒಂದು. ನರಪರಿಪಾಸ್ತಿಗೂ ಆಸ್ತಿಯೆಲ್ಲಾ ನನಗೇ ಸೇರುತ್ತೇಂತ ಈಶ್ವರನ ಮದುವೆಗೆ ಇಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಸತ್ತೆ. ಅಯ್ಯೋ! ನನ್ನ ಅದೃಷ್ಟವೆ! ಅಲ್ಲ! ನರಪರಿಪಾಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ಈಗಲೇ ಹುಟ್ಟಿಬೇಕಾಗಿತ್ತೇ ಗಂಡುಮಗು! ಹಾಂ! ಅದಕ್ಕೂ ಹೇಳಿಲ್ಲಾ ಪಾಸ್ತಿಗೂ! “ಇನ್ನು ಗಂಡುಮಗೂನ್ನ ಸಡೆಯೋ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ನಮಗೆಲ್ಲರ ಬರಬೇಕು? ಹೇಗೂ ಶಾರದೆ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯಾದ್ರೂ ಒಂದು ಗಂಡುಮಗು ಹುಟ್ಟಿತೊಂದ್ರೆ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಅಷ್ಟು ಸಂತಸವಾಗುತ್ತೆ ನೋಡಿ” ಅಂತಂದ್ರಲ್ಲಾ! ಈ ಹುಡುಗ ಹುಟ್ಟಿ ನನ್ನ ಅರೇನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದನಲ್ಲಾ! ಹಾಂ! ಇನ್ನೂ ಆ ಶಾರದೇ ಬೇರೆ! ಆಸ್ತಿ ಹೋದಮೇಲೆ ಶಾರದೇನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಳೋದ್ಯಾಕಂತೆ? ಇದ್ದರೆ ಇರಲಿ. ಸತ್ತರೆ ಸಾಯಲಿ!

[ಪ್ರವೇಶ: ಮುದ್ದ, ಘಾಬರಿಯಿಂದ]

ಮು:--ಬುದ್ಧಿ! ಬುದ್ಧಿ! ಅಸಾ ಎಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ?

ಗಂ:--ಎನೋ ಮುದ್ದ! ಎನೋ ಹಾಗಂದರೇ? ಹಾಂ! ನನ್ನ ಕೇಳಿ ಯಲ್ಲೋ? ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲಲ್ಲವೇನೋ?

ಮು:—ಇಲ್ಲಾ ಬುದ್ಧಿ ! ರಾತ್ರಿ ಆಕ್‌ಬುಟ್ ಓದ ಉಲ್ಲಾ ಅಂಗೇ ಬುದ್ಧಿತ್ ಬುದ್ಧಿ ! ಮೇಯನೇ ಇಲ್ಲ. ಒತ್ತನಂತೆ ಬಂದೋವ್ವು ಗಂಜಲ ಗಿಂಜಲ ಬಳೆಯೇನಾಂತ ಓಗಿ ನೋಡಿದ್ರೇ ಅಸಾನಾ ಇಲ್ಲ ! ಕರಾನಾ ಇಲ್ಲ ! “ಮಳಬಂದು ಉಲ್ಲಾ ಉಚ್ಚೈತಲ್ಲಾ, ಮನೆಯಾಗ್ ಯಾಕ್ ಉಲ್ಲಿನ ಕರ್ಸು? ಒಲತಾಕ್ ಓಗಿ ಮೇಯ್‌ಕೊಂಡ್ ಬಲ್ಲ” ಅಂತ ಬಿಚ್‌ಬುಟ್ಟ್ರೇ ನೋಂತ ಕೇಳ್ತೆ ಬುದ್ಧಿ !

ಗಂ:—ನೋಡೋ, ಅಚೇಈಚೇ ! ನಾನು ಬಿಚ್ಚಿಬಿಡಲಿಲ್ಲವೋ ಮುದ್ದಾ ! ಹಸು ತಂಟೀಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೋ ನಾನು ? ಇದೇನು ಗತಿ ಬಂತವ್ವಾ ನನಗೆ ದೇವರೇ !

ಮು:—ಎಲ್ಲಾ ನೋಡ್‌ಬುಟ್ಟು ಬಂದೇ ಬುದ್ಧಿ ! ಎಲ್ಲಾ ಕಾಣಾಕೆಲ್ಲ.

ಗಂ:—ಹಾಗಾದ್ರೆ ಕಳವಾಗಿ ಹೋಯಿತೇನೋ ? ಹಸು ಕರು ಕಳವಾಗಿ ಹೋಗಿಬಿಡತೇನೋ ? ನಾನು ಕೆಟ್ಟುಹೋದನಲ್ಲೋ ಮುದ್ದ ! ಸರಿ ಯಾಗಿ ನೋಡೋ ಮುದ್ದ !

ಮು:—ಎಲ್ಲಾ ನೋಡ್ತೆ ಬುದ್ಧಿ ! ನೀವೇ ಓಗಿ ನೋಡಿ ಬುದ್ಧಿ ಬೇಕಾದ್ರೆ. ನನ್ನ ಕೈಲಾಗಾಕೆಲ್ಲ ಇನ್ನು.

ಗಂ:—ಇದೇನೋ ಮುದ್ದ ಹಾಗಾದ್ರೆ ? ಇದೇನೂಂತ ? ಇದು ಯಾರ ಕೆಲಸಾಂತ ? ಹಸು ಕರು ಹೀಗೆ ಕಳವಾಗಿ ಹೋಗೂದೂಂದ್ರೆ ಏನೂಂತ ? ನಿಂತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಹಾಗೇ ಮಾಯವಾಗೋದೂಂದ್ರೆ ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರಾಂತ ?

ಮು:—ನಂಗೊತ್ತಿಲ್ಲಾ ಬುದ್ಧಿ ! ಅದೆಲ್ಲಾ.

ಗಂ:—ಹಾಗಾದ್ರೆ ಏನು ಅರ್ಥ ಮುದ್ದ ? ನೋಡು, ನಿನ್ನನ್ನಾ ಪೋಲೀಸಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡ್ತೀನಿ. ಚರ್ಮ ಸುಲಿಸ್‌ಬಿಡ್ತೀನಿ. ನೀನೇ ಒಳಸಂಚು ನಡಿಸ್ತೀಯಾ ! ಯಾರಿಗೋ ಬಿಚ್ಚಿಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯಾ ! ಸಂಬಳಬೇರೆ ಸಾಲ್ದು ಸಾಲ್ದು ಅಂತ ಅಂತಿದ್ದೆ-ನೀನು ಮಾಡೋ ದಿವ್ಯವಾದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ! ಹಸತಂದು ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟಿಗೇಲಿ ಕಟ್ಟು. ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದೆ.....

ಮು:—ಬುದ್ಧಿ! ನಾನ್ ಇಡುಕೊಂಡೋಗಿ ಕಟ್ ಕೊಂಡೀವ್ವ ಮನೆಯಾಗೆ?
 ಇವೇನ್ಬುದ್ಧಿ? ಕಾಲಾಂತರದಿಂದಾ ಇಲ್ಲದ ಕಳ್ಳತಾನಾ ಬೇರೇ ಕಟ್
 ತಿದ್ದಿರಿ ತಲೇಮೇಕ್ಕೆ? ಸರಿಯಾಯ್ತು ಬುದ್ಧಿ ಆತ್ತಾಗೆ! ಅವತ್ತು
 ಬೇರೆ ಆಯ್ತು. “ದೋತ್ರಾ ಕದ್ದೆಯೇನೋ ಮುದ್ದ?” ಅಂತ.
 ಸಾಕು ನಮವೋರಾ! ಸಾಕು! ನಿಮ್ಮ ಸಾಕರೇ ಸಾಕೇಪಟ್ಟು!
 ನನ್ನ ಸಂಬಳಾ ಕೊಟ್ ಬುದ್ಧಿ ಆತ್ತಾಗೆ-ನಾ ಒಂಟೋಯ್ತೀನಿ.
 ನಿಮ್ ತೆವ್ ಸಾವಾಸ ಬೇಡ! ಕೊಟ್ಟುಡೀ ಬುದ್ಧಿ! ಸಂಬಳಾವಾ!
 ನಾನಾಳಾಗಿ ಓಯ್ತೀನಿ. ಇದ್ಯಾಕಾಬುದ್ಧಿ! ಇಂಗೆ ನೋಡ್ತಿದ್ದೀರೇ?
 ನಿಮ್ಮ ಗಂಟ್ಟೆಲ್ಲಾ ನುಂಗಾಕೆ ಬುಟ್ಟೀವ್ವ ನಾನಂಗಾರೆ?

ಗಂ:—ಮುದ್ದ! ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಯಿ ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ಮಾತಾಡೋ ಮುಟ್ಟುಳ!

ಮು:—ಆಗ್ ಬೋದೂ ಬುದ್ಧಿ!

ಗಂ:—ಹಸೂ ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ, ಕರುಹೋಯಿತಲ್ಲಾಂತ ನನ್ನ ಒದ್ದಾಟ ನನಿಗೆ.
 ಇವನಿಗೆ ಸಂಬಳ ಕೊಡಬೇಕಂತೆ ಸಂಬಳ! ಕೊಟ್ ಬಿಟ್ಟೀನಿ ನೋಡು
 ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ನಿನ್ನಾ! ಉಷಾರ್! ಕಳ್ಳಮುಂಡೇದೇ!

ಮು:—ಅಂಗಾರಾ ಮಾಡಿ ನನ್ನೊಡೆಯಾ! ಏನೋ ನಿಮ್ ತಾವಾ ನಾನೂ
 ದುಡಿದೆ-ಒಂದಲ್ಲ ಎಡಲ್ಲ, ಅದಿನಾಲ್ಕು ವರುಸಾ ದುಡಿದವ್ದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಾರಾ
 ಮಾಡಿ ನಮ್ಮಪ್ಪ!

ಗಂ:—ನೋಡಿದೆಯಾ ನಿನ್ನ ಹರಟೆ? ಎಷ್ಟೋ ಗುಂಡಿಗೆ ನಿನಗೆ? ಮಾತ್ರು
 ಮಾತಿಗೆ ಜವಾಬು ಹೇಳ್ತಿಯಾ? ಮಾನಮರ್ಯಾದೆ ಇಲ್ಲವೇನೋ
 ನಿನಗೆ? ಅಲ್ಲ, ಅಳೂ, ಯಜಮಾನಾದ್ರೆ ಹೀಗೇನೇ ಪ್ರಸಂಚದಲ್ಲಿ?
 ಅಲ್ಲಕಾಣೋ ಹಸೂಂತ ಒಂದು ಕಳೆದುಹೋಗೂದೂ ಅಂದ್ರೇನು?
 ಎಲ್ಲಿಯಾದ್ರೂ ಹೋಗಿ ಪತ್ತೆಮಾಡೋದು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ಹರಟತಾನೆ.
 ದುಡಿದನಂತೆ-ದುಡಿಯೋದಿಕ್ಕೇನೋ ಕತ್ತೀನೂ ದುಡಿಯಿತ್ತೆ!

ಮು:—ನಿಮ್ ತಾವಾ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೋನು ಕತ್ತೆ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೇನುಬುದ್ಧಿ?
 ಅದಕ್ಕೂ ಕಡೀಂತಲೇ ನಾನ್ ತಿಳುಕೊಂಡಿರೋದು.

ಗಂ:—ಹಾಂ ! ಹೇಳು ಹೇಳುತಾ ಅರಂಭಿಸಿದೆಯಲ್ಲಾ ಮತ್ತೆ ? ಅಪ್ರಯೋಜಕ !

ಮು:—ಬುದ್ಧಿ ! ಬೇಕು ಬೇಕಾದೋವರನ್ನು ಕತ್ತು ಕಿವಿಸಿ ತಿಪ್ಪೇಗುಂಡೀಲಿ ಆಕೆಯಿಟ್ಟು. ಇನ್ನು ನಾನೊಬ್ಬನಿನ್ನು. ಬೊತವ. ನನ್ನ ಇಡಿದು ಸಿಗಿದಾಕೆ ಬುಡೀ ಆತ್ತಾಗೆ. ನನ್ನೆಂಡ್ರ ಗಂಗೆಟ್ಟು ಓಗಲಿ. ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಬೀದಿ ಬೀದೀಲಿ ಅಲೀಲಿ. ಆಗ ತ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಗೋಗ್ಗೈತೆ ನಿಮ್ ಆತುಮಕ್ಕೆ ! ಸರಿ ಬುಡೀ ! ನಾ ಸೋಯ್ತೇನಿ ಈಪಟ್ಟು. ನಾಳೆ ಬತ್ತೀನಿ. ಸಂಬಳ ಮಡಗ್ಬುಡಿ. ಏನಾಯ್ತದೋ ಲೆಕ್ಕ ಆಕೆ. ನಿಮ್ ಸಾಯಿದೆ ಗೀಯ್ತೆ ನಾಕೇಳಾಂಗಿಲ್ಲ. ಮನೇಲಿ ಎಂಡ್ರ ಮಕ್ಕಳು ಒಟ್ಟಿಗಿಲ್ಲ ಉಪಾಸಾ ಸಾಯ್ತಾ ಅನ್ನೆ. ನಿಮ್ ತಾವಾ ಸಾಕ್ರೀಲಿ ಇನ್ನೀಂದ್ರೇ ಸಾಲಾಕೂಡ ಕೊಡಾಕಿಲ್ಲ ಯಾರೂನೂವೆ. ಸಾಕರಿಯಾ ಸಾಕು ಸಂಬಳಾನೂ ಸಾಕು ! ಕಳ್ಳನಂತೆ ಕಳ್ಳ ! ಕಳ್ಳರಿಗೆ ಪಾಟಾ ಓದಿಸೋವು ತಾವು ! (ಹೊರಡುವನು).

ಗಂ:—ಮುದ್ದ ! ಮುದ್ದ ! ಇಲ್ಲಿ ಬಾರೋ, ಮುದ್ದ !.....

ಮು:—(ಹೋಗುತ್ತಲೇ) ಮುದ್ದ ನಿಂಭಾಗಕ್ಕ ನಡ್ತವ ಓಗ್ಗಿ ! ಮುದ್ದ ! ಮುದ್ದನಂತೆ ! ಮುದ್ದನಾದೊತ್ತಿಗೆ ಈಗೊಡಿಕಾ ನಿಮ್ತಾವಾ ಎಸರೇಳಿದ ? ಇನ್ಯಾರಾ ಆಗಿದ್ರೆ-ಆಗ ತೀಯೋದು (ಅಂದುಕೊಂಡೇ ಮುದ್ದನು ಹೋಗುವನು)

ಗಂ:—(ಸ್ವಗತ) ಹಾಂ ! ಮುದ್ದನೂ ಹೋದ ! ನಾಗೂ ಹೋದಳು ! ಸುಂದರೂ ಹೋದಳು ! ಶಾರದೇ ನಡೆದಾಬಿಟ್ಟು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಕರೆಕೊಂಡು. ಉಳಿದಿದ್ದವನೊಬ್ಬ ಮುದ್ದ ! ಅವನೂ ನಡೆದ ಆಚೆಗೆ. ಮನೆ ಬರಿವಾಯಿತು ! ಅಂವಹಾಗೆ ಹಸೂ ಹೋಯಿತು ! ಕರೂ ಹೋಯಿತು ! ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಉಳಿಕೊಂಡೆ ! ಪಾಂ ! ಪಿಶಾಶಿಹಾಗೆ ಮನೇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೇ ಹೇಗಿರೋದೂಂತ ? ಇದೇ ಸುಯಾದ ಸಮಯಾಂತ ಯಾರಾದ್ರೂ ಕಳ್ಳರು ನುಗ್ಗಿ ಬಿಟ್ಟ್ರೇ ಏನುಗತಿ ? ಹೂಂ ! ಎಲ್ಲಾ ಬರೀ ಭ್ರಾಂತಿ ! ಇರಲಿ.

ಅಲ್ಲ, ಸುಮ್ಮನೇ ತರ್ಕ ಮಾಡತಾ ಇವೆ, ಕಳವಾಗಿ ಹೋದ ಹಸು ಕರು ಬಂದವಾಗೆ ಆಯಿತೇ ? ಹಾಂ ! ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೋದ್ರೆ-ಇರೋದ ನ್ನಿಲ್ಲಾ ಯಾರಾದರೂ ಹೊಡೆದುಬಿಟ್ಟಿ ಆಗೇನು ಮಾಡುವುದು ? ಹಸೂ ಚೂತೇಲಿ ಹಣಾನೂ ಹೋದ್ರೆ ? ಅಯ್ಯೋ ದೇವ್ರೇ ! ಬೇದೀಲ್ಲಿ ಯಾರಾದ್ರೂ ಹೋಗ್ತಾರೇನೋ ನೋಡೋಣ ! ಹಸೂನ್ನೂ, ಕರುನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳೋಕ್ಕಾಗತ್ತಯೆ ಹಾಗಾದ್ರೆ ? ಪೋಲೀಸಿನವರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ಹಸು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿಕೊಡೀಂತ ! ಕಂದಾಯ ತಕ್ಕೊಳ್ಳೋಲ್ವೆ ಸರ್ಕಾರದವರು ಯಾರ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಪತ್ತೆಮಾಡಿಕೊಡ್ತಾರೆಂತ ? ಅಲ್ಲ, ಈ ಹಗಲ ಕಳ್ಳತನಾದ್ರೆ ಇದೇನಂತ ? ನ್ಯಾಯಾ ನ್ನೋದು ನೆಲಕ್ಕುರಿಕೊಡೀಯಿತೇ ಅದರೇ ? ಅಲ್ಲ ! ಇಂತಾ ಕಳ್ಳತ ನಾದ್ರೆ ಯಾರಿಗೆತಾನೆ ಎದೇ ಒಡೆದುಹೋಗೋಲ್ಲಂತ ? ಅದರಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಮನೆಲಿ ಕಳ್ಳತನ ಅಂದ್ರೆ ! ಕಣ್ಣುಮೇಲೆ ಕಣ್ಣೆಟ್ಟು ನೋಡ್ಕೋ ತೀನಿ-ಅಷ್ಟು ಮುಷಾರಾಗಿ-ಹಾಗಿದ್ರೂ ಕಳ್ಳತನಾದ್ರೆ ? ಅಯ್ಯೋ ದೇವ್ರೇ ? ಹಾಗಾದ್ರೆ ನಿನಗೇನು ಕಣ್ಣೆಲ್ಲವೇಂತ ? ದಿನಾ ನಿನ್ನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಬೋ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು ! ಬೋ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು !

(ತೆರೆ ಬೀಳುವುದು. ಗಂಗಾಧರನು ಬೀದಿಗೆ ಬರುವನು)

ಅಲ್ಲ ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಲಿ ? ಯಾರು ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳ್ತಾರೇಂತ ? ಎಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಉರಿದೂ ಉರಿದೂ ಬೀಳ್ತಾರೆ ! ಒಬ್ಬರಿಗಾದ್ರೂ ನನ್ನ ಕಂಡರೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಬೇಡವೇಂತ ! ಅಲ್ಲ, ಎಷ್ಟು ಜೋಪಾನ ದಿಂದ, ಇಷ್ಟು ಹಣ ಸೇರಿಸಿದನಲ್ಲಾ ನಾನು ? ನನ್ನೋಡಿ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿತು ಕೊಳ್ಳೋದು ! ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಹೀಯ್ಯಾಳಿಸೋವಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿ ಕೊಂಡವಲ್ಲಾ-ಇವೆಲ್ಲಾ ! ಇವಕ್ಕೆ ಯಾವಗತೀಂತ ? ಹಾಗಾದರೆ ನಾನೇನು ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನಂತ ತಿಳಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟವೆಯೇನೋ ಎಲ್ಲಾ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು, ಈ ಪರದೇಶಿ ಮುಂಡೇವಲ್ಲ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪಿತೂರಿ ನಡಿಸ್ತಾ ಇವೇಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ ಹಾಗೇ ನೋಡಿದ್ರೆ !

[ಅವೇಳೆಗೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅವಸರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಕುರಿತು]

ಅಪ್ಪಾ! ಸ್ವಲ್ಪ ಹೀಗೆ ಬನ್ನೀಂದ್ರೆ! ಒಂದು ನಿಮಿಷ, ಒಂದೇ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಬಂದು ಹೋಗೀಂದ್ರೆ!

ಬೀದಿಗ:—ಹೋಗ್ರಿ, ಹೋಗ್ರಿ! ನನಗವಸರದ ಕೆಲಸಾ ಇದೇ ಕಾಣ್ರೇ!

ಗಂ:—ಇದೂ ಅವಸರದ ಕೆಲಸಾನೇವ್ವಾ! ನಿಮಗೆ ಪುಣ್ಯ ಬರುತ್ತೀನೋಡಿ!

ಬೀದಿಗ:—ನಿಮ್ಮ ಪುಣ್ಯಾನೆಲ್ಲಾ ನೀವೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಹಾಕಿ ಕೂಳ್ಳಿ. ಪುಣ್ಯವಂತೆ ಪುಣ್ಯ! ಮನೆಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಸಾಯತಾ ಬಿದ್ದಿದಾಳೆ. ಡಾಕ್ಟರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ ಅವಸರವಾಗಿ, ಇವರ ತಗಾದೇ ಬೇರೇ ಇಲ್ಲಿ! ಬಿಟ್ಟೇ ಚಾಕರೀಗೆ!

ಗಂ:—ನೋಡಿ! ನೀವು ನಮ್ಮ ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯನವರ ಹಿರೀಮಗ ಅಲ್ಲವೆ?

ಬೀದಿಗ:—ಅವರಿಂದಾಗಬೇಕಾದ್ದೇನು?

ಗಂ:—ಅವರು ನೋಡಿ! ನಮಗೆ ಬಹಳ ಬೇಕಾದವ್ರು!

ಬೀದಿಗ:—ಅದಕ್ಕೇ ಅವರ ಭಾವಮೈದುವನನ ಹತ್ತಿರ ಶೇಕಡ 24 ರಂತೆ ಬಡ್ತಿ ತಕ್ಕೊಂಡ್ರಲ್ಲಾ!

ಗಂ:—ಛೇ! ಛೇ! ನೀವು ಯಾರನ್ನು ಹೇಳ್ತಾಇದ್ದೀರೋ? ಅದುಹೋಗಲಿ. ನೋಡಿ ಮನೆಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಹಸು ಕರು ಕಳವಾಗಿಹೋಗಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಪೋಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ.....

ಬೀದಿಗ:—ಹೋಗ್ರಿ, ಹೋಗ್ರಿ! ಮನೆಬೀಗ ಹಾಕೊಂಡು ಹೋಗ್ರಿ-ಮನೆಲಿ ಯಾರು ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ರೆ! ಯಾರಿಗೆ, ಏನು ಕೆಲಸ, ಹೇಳಬಹುದು ಯಾವಾಗ ಹೇಳಬಹುದು, ಅನ್ನೋಪರಿಜ್ಞಾನವೇ ಇಲ್ಲವೋ ನಿಮಗೇ? ಅವತ್ತು “ಒಂದು ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿದ್ರೆ ಕೊಟ್ಟಿರಿ ಭಟ್ಟಿ! ಹುಡುಗನಿಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಹಣ ಕಟ್ಟಬೇಕಂತ ಗೋಗರಿದ್ರು” ನಮ್ಮ ತಂದೆವ್ರು ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ. ಹಣದರಾಶಿ ಎದುರಿಗೇ ಕೊಟ್ಟೊಂಡು “ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ” ಅಂದ್ರಿ. “ಸಾಲವಾಗಿ ಕೊಡಿ” ಭತ್ತ ಮಾರಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡ್ತೇನೆ “ಅಂದ್ರು” ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ” ಅಂದ್ರಿ. ಈಗ.....

ಗಂ:—ಅಪ್ಪಾ! ಏನೋ ನೋಡಿ. ನಾನೂ ಗೋಪೂಜೆಮಾಡತಕ್ಕವನು.

ಬೀದಿಗ:-ಗೊತ್ತು, ಗೊತ್ತು ನಿಮ್ ಗೋಪೂಜೆ ಗೀಪೋಜೆ ಎಲ್ಲಾ.
 ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ ಗೋಪೂಜೆನೋಡಿ! ಗೀಪೂಜೆನೋಡಿ!
 ಅವತ್ತೇನೋ ಸ್ವಶಾನದಲ್ಲಿ ತಡಕಾಡತಾ ಇದ್ದರಲ್ಲೀ? ಅಸ್ಥಿ ರಾಶಿಲಿ!
 ದೊರಕಿತೇನಿ ಯೇನಾದರೂ ಪ್ರತಿಲಿ?

ಗಂ:- (ಸ್ವಗತ) ಎಲಾ ಇವನ! ಇವನೆಲ್ಲಿ ನೋಡದಾ ಅದನ್ನಾಂತ? (ಪ್ರಕಾಶ)
 ಏನೋನೋಡಿ! ನಾನೂ ಕೈಲಾಗದವನು. ಏನೋ ದಯವಿಟ್ಟು.....

ಬೀದಿಗ:-ದಯವೂ ಇಲ್ಲ, ಗಿಯವೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ತೊಂದರೆ
 ಮಾಡಬೇಡಿ. ನನಗೆ ಕೆಲಸವಿದೆ, ಹೋಗಬೇಕು (ಎಂದುಕೊಂಡೇ
 ನಡೆದುಬಿಟ್ಟ.)

ಗಂ:- (ಸ್ವಗತ) ಅಲ್ಲ, ಇದೇನಿದು ಪ್ರಪಂಚಾಂತ! ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಾದರೂ
 ನಾನು ಹೇಳಿದಮಾತು ಕೇಳಬೇಡವೇಂತ? ಅಲ್ಲ, ನನಗೇನು ವಯಸ್ಸಾ
 ಗಲಿಲ್ಲವೆ? ಬುದ್ಧಿ ಸಾಲದೇ? ಹಾಂ! ಇದೇನನ್ಯಾಯಾಂತ! ಅಲ್ಲ.
 ದೊಡ್ಡವು, ಕಿರಿಯವು, ಅನ್ನೋವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಅಳಿಸಿಹೋಯಿತೇ
 ಅದ್ರೆ? ಏನುಕಾಲ ಇದೂಂತ! ಅಲ್ಲ! ಇಷ್ಟುಹೊತ್ತು ಇಲ್ಲಿ
 ನಿಂತಿದ್ದ. ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಜವಾಬು ಹೇಳಿದ್ದ! ಕಳೆದಕಾಲ ಅಷ್ಟಿ
 ಷ್ಟಲ್ಲ! ಬಾಯಿಗೆ ಒಂದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಹರಟೆದ! ಅಲ್ಲ, ಹೋಗೋದಾರೀಲಿ-
 “ಗಂಗಾಧರಭಟ್ಟರದು ಹಸೂನೂ ಕರೂನೂ ಕಳವಾಗಿಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿರು
 ಯಂತೆ! ಹೋಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಪತ್ತೆಮಾಡಿಕೊಡಿ. ಮುದುಕರು ಒಳ್ಳೆ
 ಪೇಚಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ ನಾಪ! ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲ, ಅಲೀತಾ ಇದ್ದಾರೆ
 ಒಬ್ಬೊಂಟಿಗರಾಗಿ ” ಅಂತ ವೋಲಿಸಿನವರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದೆ-ಸುತ್ತುಕೋತಾ
 ಯಿತ್ತೆ ನಾಪ ಇವನಿಗೆ? ಕರ್ಮಿಷ್ಠ ಮುಂಡೇದೇ! ಇವನ್ನುನೆಗೆದುಬಿದ್ದೋ
 ಕುಲ ಇಲ್ಲ, ಗೋತ್ರಾ ಇಲ್ಲ, ನೋಡೊಕ್ಕೋದ್ರೆ! ಸೇರಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟ
 ತಾನೂ ಹಿಂಯ್ಯಾಳಿಸೋವರ ಲಿಸ್ಟ್ (List) ಗೆ! ಅಪಸ್ಥಾರಮುಂ
 ಡೇದೆ! ಹೂಂ! ನಮಗೂ ಏನೋವಕ್ಕರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದೆ ಪ್ರಮಾದವಾಗಿ
 ಗ್ರಹಚಾರ! ಮನೆಗಾದ್ರೂ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದುಕೋತೇನೆ ಅತ್ತಲಾಗೆ!

(ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವನು)

ದೃಶ್ಯ: ೧೫]

[ಸ್ಥಾನ: ಬೀದಿ.

(ಪ್ರವೇಶ: ಪುರುಷೋತ್ತಮ)

ಪುರು:—(ಸ್ವಗತ) ಇನ್ನಾಯಿತು ಈಶ್ವರನ ಬಾಳು! ಅವನು ಬಿದ್ದು ಹೋದ! ಅವನ ಚಿಂತೆ ಕೊನೆ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದಂತಾಯಿತು! ಸರಳ ಶಾರದೆಯು ಜಗತ್ತನ್ನು ತೊರೆದಳು! ಈಶ್ವರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಡೆದಳು. ಈಶ್ವರನ ಬಿ. ಎಲ್. (B. L.) ವ್ಯಾಸಂಗವೂ ಕನಸಾಯಿತು. ಶಾರದೆಯ ಕಟಾಕ್ಷವು ಈಶ್ವರನಿಗೆ ಆಳಿಯಿತು. ಹೂಂ! ವಿಧಿ! ಬಂದವ್ವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅನುಭವಿಸಲೇಬೇಕು. ಇದುವರೆಗೂ ತಂದೆಯು ಲೋಭಿಯಾದರೂ ಮಾವನಕಡೆಯ ಸಹಾಯವಾದರೂ ಇತ್ತು ಈಶ್ವರನಿಗೆ. ಈಗ ಅದೂ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಇನ್ನು ನಾನು ಹೋಗಿ ಶಾರದೆಯ ಮರಣ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಆ ಜಿಪುಣನಿಗೆ ತಿಳುಹಿಸಿಬಿಟ್ಟು ಶವಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಈಶ್ವರನನ್ನು ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಂಟಿಗನನ್ನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ..... ಅನರ್ಥವಾದೀತು. ಅವನ ದುಃಖವು ಮಿತಿಯಿಂಚಿಹೋಗಿವೆ. ಅಲ್ಲ! ಸೊಸೆ ಸತ್ತರೂ ಈ ಮುದುಕನಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಡವಾಗಿದೆ ಯಲ್ಲಾ! ಇನ್ನಿವನೆಂತಹ ಮೃಗವಾಗಿರಬಹುದಂತ! ಇದೇನು ವಿಚಿತ್ರಪ್ರಪಂಚ!

(ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ಗಂಗಾಧರನ ಮನೆಗೆ ಬರುವನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ)

(ಸ್ಥಾನ: ಗಂಗಾಧರನ ಮನೆ. ಗಂಗಾಧರನು ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತು)

ಗಂ:—(ಸ್ವಗತ) ಹಸೂಕರುನಿಗೆ ಏನು ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲಪ್ಪಾ ದೇವರೆ! ಹೋಗಿ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಹಸೂಕರೂನೇಲೆ ಬಿತ್ತೇ ಈ ಚಂಡಾಲರಿಗೆ ಕಣ್ಣು? ಉಸ್ಸಪ್ಪಾಡಿ! ಸಾಕಾಗಿಹೋಗಿದೆ! (ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ನರಳುವನು.)

(ಪ್ರವೇಶ ಪುರುಷೋತ್ತಮ)

ಪು:—ಭಟ್ಟರೆ! ಭಟ್ಟರೆ!

ಗಂ:—ಯಾರದು?

ಪು:—ನಾನು ಭಟ್ಟರೆ! ಪುರುಷೋತ್ತಮ!

ಗಂ:—ಬಾಪ್ಪಾ ಪುರುಷೋತ್ತಮ! ಇದೇನು ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ? ಬಹಳ ಅಪರೂಪ! ಅಂಹಾಗೆ ಪುರುಷೋತ್ತಮ! ನಮ್ಮ ಹಸು ಕಳವಾಗಿ ಹೋಯಿತು ನೋಡು. ಒತೇಲಿ ಕರೂನೂ ಹೋಯಿತು! ಮನೇಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಸ ಲ್ಪ ಪೊಲೀಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ (Police station) ಗೆ ಹೋಗಿ ಕಂಪ್ಲೇಂಟ್ (Complaint) ಕೊಟ್ಟು ಬರಬೇಕಲ್ಲಾ! ಈಗಿನೂ ಇಲ್ಲ, ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ.

ಪು:—ಭಟ್ಟರೆ! ನಿಮ್ಮ ಹಸು ಕಳವಾದ್ರೆ ಹಾಳಾಗಿಹೋಗ್ಲಿ! ಯಾಗೇನು ನಷ್ಟ ಕೊಳ್ಳೇಹೋದದ್ದು?

ಗಂ:—ಏನೆಂದೆ? ಪುರುಷೋತ್ತಮ! ಏನೆಂದೆ? ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿಹುಟ್ಟಿ ಗೋಮಾತೆ! ಕೃಷ್ಣ! ಕೃಷ್ಣ! ಕೃಷ್ಣ!

ಪು:—ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ! ನಿಮ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಬೀಳಲಿ. ಎಲ್ಲಾ ಬರೀ ಬೂಟಾಟಿಕೆ! ಇದು ಬೇರೆ ಕೇಡು ನಿಮಗೆ. ಹಸುವಂತೆ! ಕರುವಂತೆ! ಕಳುವಾಯಿತಂತೆ! ಪೊಲೀಸಂತೆ! ಕಂಪ್ಲೇಂಟಂತೆ! ಸಹಾಯವಂತೆ! ಹಸು ಕಳವಾದರೆ ಬಹಳ ಉತ್ತಮವಾಯಿತು. ದೇವರಿಗೆ ದಯಹುಟ್ಟಿತು ಹಸುಮೇಲೆ. ಯಾರಮನೇಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸುಖವಾಗಿರುತ್ತಿವಾಪ! ಅಂತೂ ನಿಮ್ಮಗೋಳು ತಪ್ಪಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅದಕ್ಕೆ?

ಗಂ:—ಇನ್ನು ಮೂರು ತಿಂಗಳಾದ್ರೂ ಇದ್ದಿದ್ರೆ ಶಾರದೆ ಹೆರಿಗೆಕಾಲವಲ್ಲಿ ಹಾಲುಸಿಕ್ಕ ತಾಳುತ್ತಲ್ಲವಾ! ಪುರುಷೋತ್ತಮ!

ಪು:—ಶಾರದೇನ್ನ ಹುರಿದು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡ್ರಿ ಇರೋವರೆಗೂ. ಇನ್ನೀ ಉದಾರ ಬೇರೆ! ನಿಮ್ಮ ಅನಿಷ್ಟಬಾಳಿಗೆ!

ಗಂ:—ಪುರುಷೋತ್ತಮ! ಇದೇನಿದು ಹಾಗಾದ್ರೆ? ಇದೆಲ್ಲಾ ಏನೂಂತ? ಈ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗ!

ಪು:—ಸಾಕು ಮುಚ್ಚಿ ಬಾಯನ್ನು! ಹಸುವಂತೆ ಹಸು! ಕರೂಗಿ ಟ್ಟು ಹಾಲು ಕೊಟ್ಟು ಬಾಳದ್ರೇನಿ? ನಿಮಗೆ ಹಸುಬೇರೆ ಉಸ್ಥಾರಕ್ಕೆ?

ಗಂ:—ಇದೇನು ಪುರುಷೋತ್ತಮಾ ! ಇದೇನಪ್ಪಾ ಇದು ? ಇದೇನು ದುರಹಂಕಾರ ಅಂದೆ ? ಇದೇನು ಅಪಶಬ್ದಗಳೂಂದೇ ! ಇದೇನು ನಿನ್ನ ಲೇವಡೀಂದೆ ! ಅಲ್ಲಾಪ್ಪಾ ! ದೊಡ್ಡವರೂ.....ಸಣ್ಣವರೂ.....ಅಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲವೇಂದೆ ?

ಪು:—ನಿಲ್ಲಿಸಿರಿ ನಿಮಾ ಹಾಳುಪುರಾಣಾನ್ನ ! ಒಬ್ಬರಿಗೂ ಇಲ್ಲದಬುದ್ಧಿ ನಿಮ್ಮೊಬ್ಬರಿಗೆ ಇರೋದು ! ದುರಹಂಕಾರವಂತೆ ! ಅಪಶಬ್ದಗಳಂತೆ ! ಲೇವಡಿಯಂತೆ ! ದೊಡ್ಡತನವಂತೆ ! ಎಲ್ಲಾದಕ್ಕೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿತ್ತು ಹೋಗ್ತಿ ! ಅಲ್ಲ, ಸೊಸೆ ಸತ್ತು ಶವವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾಳೆ ! ಮಗ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕೇ ಅತ್ತು ಅವಲಕ್ಕಿ ಕಾಳಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟು ಹೊಗೋಣಂತ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಇವರಿಗೆ ಹಸುವಂತೆ, ಹಸು !

ಗಂ:—ಹೌದೆ ? ಶಾರದೇ ಸತ್ತಳೇ ?

ಪು:—ಹೌದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನೂಂತ ? ನಿಮಾತಲೆ ! ಹಣದರಾಶಿಮೇಲೆ ಕೂತು ಕೊಂಡು ತೂಕಡಿಸ್ತಾ ಇರಿ ಇಲ್ಲಿ. ದೆವ್ವಕಾದಹಾಗೆ ಕಾಯ್ತಾ ಇರಿ ನಿಮ್ಮ ಹಾಳು ಹಣಾನಾ ! ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ನೆಗೆದುಬಿದ್ದು ಹೋಗ ! ನಿಮ್ಮ ಹಣ ಬಾದಿಯಾಗಹೋಗ ! ರತ್ನದಂತಾ ಸೊಸೇನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡಿರಲಾರೆ ! ನಿಮಗೆ ಮಗ ಬೇರೆ ! ಸೊಸೆ ಬೇರೆ ! ನಡೀರಿ. ಶವ ಎತ್ತತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ನಿಮಗಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದಾರೆ.

ಗಂ:—(ಸ್ವಗತ) ಅಲ್ಲಾ ಯಾಕೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಹೀಗೆ ನೆಗೆದುಬಿದ್ದುಹೋಗುತ್ತೇ ಅಂತ ? ನನ್ನಾಡಬೇಕೊಂದ್ರೆ ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಹದ್ದು ಬದ್ದು ಇಲ್ಲದೇ ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ ! ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಆಗೋದ್ರೆ ನಾನು ಹ್ಯಾಗೆ ಬದುಕಿ ಹೆಸರು ! ಹೇಳೋದೂಂತ ? (ಪ್ರಕಾಶ) ಪುರುಷೋತ್ತಮಾ ! ನೀನು ನಡಿಯಪ್ಪ ! ಸುತರಾಂ ಕೈಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸೊಂಟ ಬೇರೆ ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನಡೆಯೋಕ್ಕಾಗೋಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ಬೀಳೋಹಾಗಾಗತ್ತೆ. ಏನುಮಾಡಲೋ ದೇವರೆ !

ಪು:—ಇಷ್ಟವಿದ್ರೆ ಬನ್ನಿ ಕಷ್ಟವಾದ್ರೆ ಬಿಡಿ. ಯಾರಿಗೆಬೇಕಾಗಿದೆ ನಿಮ್ಮವೇಷ

(ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ಹೋಗುವನು)

:- (ಸ್ವಗತ) ಹೂಂ! ನಾನು ಹೋಗ್ತೇನೆ. ಸತ್ತರೆಸಾಯ್ತಾಳೆ. ನಾನು ಮನೇಗಿನೇ ಬಿಟ್ಟು ಕದಲೋಲ್ಲ. ಇದೇ ಸಂಯಾದ ಸಮಯಾಂತ ಯಾರಾವರೂ ಬಂದು ಕೊಳ್ಳೆಹೊಡೆದುಬಿಡ್ಲಿ ಅಮೇಲೆ! ನೆಟ್ಟಗಾಗುತೆ ನನ್ನ ವಿದ್ಯಮಾನಾಲ್ಲಾ! ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಸತ್ತು ಸುಣ್ಣವಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಹೊವಾಗಿಹೋದೆ! ನನ್ನ ಹಣ ಕಳವಾದರೆ ಇವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಕೊಳ್ಳೆ ಹೋಗುತ್ತೆಯೇನು ಕನಿಕರ?

ಸದ್ಯ ಹಾಸಿಗೆಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡೇನೇಂತ ಆಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಇದರ ಮಧ್ಯೆ ಶಾರವೆ ಬೇರೆ ಸತ್ತಳಂತೆ! ಗ್ರಹಚಾರ! ಇನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೂದು. ಇನ್ನೇನಾದ್ರೂ ಒಕ್ಕರಿಸಿಬಿಡೋದು ಖರ್ಚಿಗೆ ದಾರಿ! ಅಷ್ಟಕ್ಕೂ ಶಾರದೇ ನನ್ನ ಮನೇಗೆ ತಂದ ಭಾಗ್ಯವೇನೋ ಕಾಣೆ! ನನ್ನ ಅಶೇಲ್ಲ ಕರಗಿಸಿ, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿಬಿಟ್ಟು ನಡೆದುಬಿಟ್ಟು ಅಚೇಗೆ! ಅವಳನ್ನು ನೋಡೋದೂ ಬೇಡ! ಗೀಡೋದೂ ಬೇಡ. ಹಾಗೂ ನಾಳೇ ಯಾರಾದ್ರೂ” ಎಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟರೆ! ಸೊಸೆ ಸಂಸ್ಕಾರ ನಡೆಯೋವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮೊಖಸೇ ಕಾಣಲಿಲ್ಲಾ” ಅಂತ ಕೇಳಿದೆ, “ನೋಡಿ! ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳ ಸಾವು! ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೋಡೋದೂ ಅಂದ್ರೆ, ಬೋ ಸಂಕಟ! ಬೋಸಂಕಟ! ಸಹಿಸೋಕಾಗೋಲ್ಲ. ದೂರದಿಂದಲೇ ಅನುಭವಿಸಿಬಿಡೋಣ ಅಂತ ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟೆ” ಅಂದ್ರೆ ಸರಿಹೋಯಿತು. ಅಪ್ಪಾಡಿ! ಇನ್ನು ಬಿದ್ದುಕೊತೀನಪ್ಪಾ! ಸೋತು ಹೋಯಿತು ಕೈಕಾಲೆಲ್ಲಾ. (ಹಾಸಿಗೆ ಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೊರಳಾಡುತ್ತಾನೆ).

[ನಿಶಿರಾತ್ರಿ: ಎಲ್ಲಾ ನಿಶ್ಯಬ್ದ, ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಡಕಾಯಿತಿಗಳ ಪ್ರವೇಶ]

ಗಂ:—(ಬಿಚ್ಚಿಬಿದ್ದು) ಇದೇನು ಸದ್ದು? ಯಾರು?

ಡಕಾ:—ನಾವು ಭಟ್ಟರೆ! ಒಬ್ಬರೇ ಇದ್ದೀರಾ ಸಾಪ!

ಗಂ:—ಡಕಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ (ಘಾಬರಿಯಿಂದ) ಹಾಂ! ಅಯ್ಯೋ!

ಡ:-ಸದ್ಗು! (ಬಾಯಿಗೆ ಬಟ್ಟೆ ತುರುಕಿ, ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ-
ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಮೇಜಿಗೆ ಅವನನ್ನು ಬಿಗಿದು ಹಾಕುವರು ಅವನಿಗೆ ಕತ್ತಿ
ಯನ್ನು ಹಿಡಿದು) ಮುಚ್ಚು ಬಾಯ್! ಒಂದಕ್ಷರ ಹೊರ ಹೊರಬೇತು!
ಗಲಭೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ತುಂಡು ತುಂಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ
ಹಾಕಿ ಹೂತುಬಿಡುತ್ತೇವೆ! ಹುಷಾರ್! ಹೂಂ! ನಿನ್ನ ಒಡೆ,
ಗಿಡವೆ, ಹಣ, ಗಿಣ, ಪತ್ರ, ಪರದೇಶಿ, ಎಲ್ಲಾ ಬಂದು ಬೀಳಲಿ. ಹೂಂ!

ಡ 1:-ಅವನನ್ನು ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ. ನರಳಲಿ. ನಾವೇ ಎತ್ತಿ
ಕೊಳ್ಳೋಣ ಅವನ ಸಹಾಯವೇ ಅನಾವಶ್ಯ.

ಡ 2:-ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾಗಿ ಕೊಳ್ಳಿ ಹೊಡೆಬೇಕು. ಜಿಪುಣನ ಎದೆ ತುಂಡು
ತುಂಡಾಗಿ ಒಡೆದು ಹೋಗಲಿ.

ಡ 3:-ಇವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೇಣು ಹಾಕಿದರೋ?

ಡ 4:-ಛೇ! ಛೇ! ಆಗವನು ನರಳಿದಹಾಗಾಗೋಲ್ಲ. ಇಂಥ ಕಟ್ಟುಕರು-
ನಿಧಾನವಾಗಿ ನರಳಬೇಕು. ನರಳಿ, ನರಳಿ, ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸಾಯಬೇಕು.
(ಡಕಾಯಿತಿಗಳು ಗಂಗಾಧರನ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಗೆನಟ್ಟು, ಹಣಕಾಸು, ಎಲ್ಲ
ವನ್ನೂ ಮೂಟೆಕಟ್ಟಿ-ಅವನ ಸಾಲಪತ್ರಗಳು, ಕೋರ್ಟು ರಿಕಾರ್ಡುಗಳು
ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತುಂಡು ತುಂಡಾಗಿ ಹರಿದು-ಅವನೆದುರಿಗೆ ರಾಶಿ ಕೂಡಿಸಿ
ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟು ಸುಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ತರುವಾಯ ಕೊಳ್ಳಿ ಹೊಡೆದುದನ್ನು
ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಡಕಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖಂಡನಾದವನು ಗಂಗಾಧರ
ನನ್ನು ಕುರಿತು)

ಡ:-ಹೇಯ್! ಜಿಪುಣ ಗಂಗಾಧರ! ನಮ್ಮ ಕೆಲಸವು ಮುಗಿಯಿತು. ನಿನ್ನ
ಪರಿಣಾಮವೂ ಆಯಿತು. ಹೂಂ! ನಾವು ಹೊರಡುತ್ತೇವೆ ಇನ್ನೂ.
ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತು. (ಒಂದು ಸವಕಲು ಕಾಲಾಣಿಯನ್ನು ಗಂಗಾ
ಧರನ ಕಡೆಗೆ ಎಸೆದು) ಇಂದಾ! ಈ ಸವಕಲು ಕಾಲಾಣಿ ಕೂಡ
ಆಸತ್ತಿಗೆ ಒದಗುತ್ತೇಂತ ಸೇರಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೆಯಲ್ಲವೆ? ತಕ್ಕೋ ಪಾಪ!
ಅದನ್ನೂ ಇಲ್ಲಾಂತ ಯಾಕೆ ಹೇಳೋದು! ಇಟ್ಟೊಂಡಿರು ಭದ್ರವಾಗಿ.
ಒಂದು ಸಮಯ ವಿಷ ಗಿಷ ಬೇಕಾದ್ರೆ ತಕ್ಕೋತ್ತೀಯಂತೆ! ವಿಷಕ್ಕೂ

ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲಾಣಿ ಇಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆ ಅದು ಬಹಳ ನಾಚಿಕೆಗೇಡು ನೋಡು ! ಯಾರು ಕೊತ್ತಾರೆ ಆ ಕಾಲಾಣಿನಾದ್ರೂ ನಿನಗೆ ? ನೀನು ಯಾರಾಗಾದ್ರೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಲ್ಲವೆ ಅವರು ನಿನಗೆ ಕೊಡೋದಕ್ಕೆ ? ಹೋಗಲಿ. ಎಲ್ಲಾ ಹೋಯಿತೂ ಅಂತ ಸುಮ್ಮನೆ ಚಿಂತೆಪಟ್ಟುಕೋ ಬೇಡ. ಚಿಂತೆ ಬೋ ಕೆಟ್ಟವ್ಯಾಧಿ ನೋಡು. ಕೊರಗಿಸಿ ಕೃಶಾಮಾಡಿ ಹಾಕಿಬಿಡುತ್ತೆ ಮನುಷ್ಯನ್ನಾ ! ಹುಚ್ಚುಹಿಡಿಸಿಬಿಡುತ್ತೆ.

ಒಂದು ವಿಷಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳುಕೋ ! ಎಷ್ಟೋ ಜನರ ಕೈಮಾರಿ, ಅವರ ಮನೆ ತೀರ ಹಾಳಾಗಿಹೋಗಿ, ಇಷ್ಟು ಹಣ ನಿನ್ನ ಕೈ ಸೇರಿತು. ನೀನೂ ಬಹಳ ಶ್ರಮಪಟ್ಟಿದ್ದೀಯಾ ಪಾಪ ! ಒಪ್ಪುಕೋಬೇ ಕಾದ್ದೇ. ಆದರೇನು ಮಾಡೋದು ? ದೇವರ ದಯ ತಪ್ಪಿತು. ನಿನ್ನ ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿತು. ನಮ್ಮ ಕೈಗೆ ಬಂತು. ಹಣ ಅನ್ನೋದು ಅಸ್ಥಿರನೋಡು. ಸುಮ್ಮನೆ ಕೊರಗಬೇಡ. ಬುದ್ಧಿ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತೆ. ಹಣ ಅಂದ್ರೆ ಅಮೋದು ಚಲನಚಿತ್ರ ನೋಡು ! ಸುಮ್ಮನೆ ಭ್ರಮೆ ಪಟ್ಟುಕೋಬೇಡ. ಭಯಗಿಯ ಬೇಡ, ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಬಿಡು ! ದುಡ್ಡಿರೋವರೆಗೇ ಭಯ, ಭ್ರಾಂತಿ, ಎಲ್ಲಾ. ಅಷ್ಟೇ ನೋಡು ತಿಳೀತೇ ?

ಇನ್ನು ನಾವು ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಮರಿಯಬೇಡ ! ಬರುವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಾದರೂ ಒಂದು ಪಕ್ಷ ಸಾಧನೆ ಮಾಡು. ನಮ್ಮ ಪರಿಚಯ ವೇನೋ ಬಹಳ ಅಲ್ಪ ! ಆದರೂ ಬಹುಕಾಲ ಜ್ಞಾನಪಕವಿರತಕ್ಕದ್ದು ಇನ್ನು ಸದ್ದುಗಿದ್ದು ಮಾಡದೆ ಬಿದ್ದುಕೋ ! ಕೂಗಾಟಗೇಗಾಟಕೂಡದು ಪುಕಾರುಗಿಕಾರು ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದರೆ ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನಹಿಂದೆಯೇ ಇದ್ದಾರೆ ನೋಡಿಕೋ. ತಕ್ಷಣ ತಿವಿದುಹಾಕಾರೆ. ಅಂದಹಾಗೆ ಕೊಳ್ಳಿ ಕಲಸದಲ್ಲಿ ನಿನಗೂ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಭವವಿದೆ. ಹೇಗಾದ್ರೂ ಇರಲಿ. ಕೂಗಾಡೋದಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ಕಳಕೋಬೇಡ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸೋದಿಕ್ಕಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ ಅವಕಾಶ ಬೇಕಲ್ಲಾ !

ಹೇ ! ಬಿಪುಣ ಗಂಗಾಧರ ! ಈಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೋ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ನರಳು. ತಿಳಿಯಿತೇ ? ಬೆಳಗ್ಗೆ ಏಳು. ಹೇಗೂ ಸೊಸೆ

ಬೇರೆ ಸತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಹೋಳಿಗೆ ಹೋಗು. ಸ್ನಾನಮಾಡು. ಮೈಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಂಟಿರೋ ಎಲ್ಲಾ ಕರ್ಮಲಾನೂ ತೊಳಕೋ. ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ದೇವರ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲು. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಮಾಡೋ. “ದೇವರೇ! ಎಲ್ಲಾ ಜಿಘಾಂಷಿಗೂ ಇದೇ ರೀತಿಯೇ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಡಕಾಯಿತಿಗಳ ದರ್ಶನವಾಗತಾ ಇರಲಿವ್ಯಾ” ಅಂತ. ತಿಳೀತೇ? ಭದ್ರ! ಎಚ್ಚರಿಕೆ! ಹುಷಾರ್!

(ಡಕಾಯಿತಿಗಳು ಕೊಳ್ಳೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಗುವರು)

ದೃಶ್ಯ ೧೬]

[ಸ್ಥಾನ: ಬೀದಿ

(ಪಾತ್ರಗಳು: ಬೀದಿಹೋಕರು, ಹುಡುಗರು, ಹುಚ್ಚುಹಿಡಿದ ಗಂಗಾಧರ)

ಹುಡುಗರು:—ಲೋ ಗಂಗಾಧರನಿಗೆ ಹುಚ್ಚುಹಿಡಿಯಿತಂತಲ್ಲೋ?

1 :—ಅವನು ಹಾಳಾದ! ಅವತ್ತು ಮದುವೇಲಿ ನನ್ನ ದಕ್ಷಿಣಕಾಸು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತು. ಅದನ್ನೆತ್ತಿ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡೆ! ಕೇಳಿದ್ರೆ ನಿಂದಲ್ಲ ಹೋಗುತ್ತ ಗದರಿಸಿದ.

2 :—ಅವತ್ತು ನನ್ನನ್ನ ಅಂಗಡಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಸಾಮಾನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟಿದ್ದೀನಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಾ ಅಂದ. ನನಗೆ ಅರ್ಧಾಣೆ ಕೊಡ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದ. ಮೋಸ ಮಾಡಿದ. ಇವನ ದೇಸೆಯಿಂದ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಲೇಟಾಯಿತು. ಬೆಂಚ್‌ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದು ಮೇಷ್ಟ್ರು.

3 :—ಲೋ ಸುಮ್ಮನಿರ್ತೋ! ಬಂದುಗಿಂದುಬಿಟ್ಟಾನು ಅಮೇಲೆ. ಅವನು ಸಾಧಾರಣ ಹುಚ್ಚುನಲ್ಲಕಾಣೋ. ಯಾತರಾಗಂದ್ರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಾರಿಸಿಬಿಡ್ತಾನೇ ಕೋಪ ಬಂದ್ರೆ.

4 :—ನಮ್ಮ ಕೈ ಮಣೇ ಪೋಣಿಸ್ತಾ ಇದೆಯೇನೋ ಇವನು ಬಾರಿಸಿದ್ರೆ!

1 :—ಆ ಗುಂಡೂರಾಯರು ಇವನಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಿವೇನೋ ಸತ್ತಿದ್ದು?

2 :—ಈಗ ಯಾತಕ್ಕೋ ಅದರ ಮಾತು?

1 :—ಅಲ್ಲ, ತಿಳಿದಿದ್ದು ಹೇಳಬಾರದೇನೋ?

[ಪ್ರವೇಶ: ಹುಚ್ಚು ಗಂಗಾಧರ]

ಗಂ: - ಅಯ್ಯೋ! ಅಪ್ಪಾ! ಹೋಯಿತಲ್ಲೋ! ಹಣ ಹೋಯಿತಲ್ಲೋ!
ಹಸು ಹೋಯಿತಲ್ಲೋ! ತಲೆ ಕೆಟ್ಟ ಹೋಯಿತಲ್ಲೋ! ಲೋ ಶ್ರಾಮು!
ತಿರುಪತಿ ಬಾಕಿ ಕೊಡೋ! ಲೋ ಈಶ್ವರ! ಅಹಹಹ! ನನ್ನ ಹಣ
ಎಲೀ! ನರಹರಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ!

1 : - ಭಟ್ಟರೆ! ಭಟ್ಟರೆ! ನಿಮ್ಮ ಬಾಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬೀಳಲಿ.

ಗಂ: - ಏ! ನನ್ನ ಹಣಾ ಕೊಡೋ ಕೊಳ್ಳೇಗಾರ! ಲೋ ಈಶ್ವರ! ಅವನನ್ನು
ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಾರೋ! ಶಾರದೇ! ನಿಮ್ಮ ಪುಟ್ಟ ಕೇಳಿ ಮುನ್ನೂರು
ರೂಪಾಯಿ ಈಸುಕೊಂಡು ಬಾರೇ! ಲೋ ಪುರುಷೋತ್ತಮ! ಯಾಕೋ
ನೀನು! ಈಶ್ವರ!

2 : - ಶಾರದೇ ಸತ್ತ ಹೋದಳೋ... ..ಜೆಪುಣ!

ಗಂ: - ಶಾರದೇ ಸತ್ತಳು. ನಾನೂ ಸತ್ತೆ. ಹಾಂ! ಹಾಂ! ಲೋ ಕೊಳ್ಳೇಗಾರ!
ಕೊಳ್ಳೇಗಾರ! ಇರೋ ನಾನೂ ಬತ್ತೀನಿ-ನಿಮಗೆಲ್ಲಾ ಎಣಿಸಿ ಕೊಡ್ತೀನಿ
ಹಣಾನ! ಹೂಂ! ಹಾಂ!

3 : - ಲೋ ಮುದುಕ! ಇಂದಾರೋ ಹಣ! ನಿನ್ನ ಬೊಂತೆ ಹಿಡಿಯೋ.

ಗಂ: - ಹಾಂ! ಹಣ! ತಾ! ಹಣ!

1 ಹು: - (ಅವನ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಸಗಣೆ ಹಾಕುವನು.)

2 ಹು: - ಹಾಂ! ನಮ್ಮನೇ ಹಸೂದು ಸಗಣೆ! ಯಾರೋ ಕದ್ದವರು ಹಸೂನ!
ಹಾಂ! ಕಳ್ಳಸಿಕ್ಕ! ಪೋಲೀಸ್! ಕಳ್ಳಸಿಕ್ಕ (ಸಗಣೆಯನ್ನು ನೋಡಿ)
ಗೋಮೇಧ್ಯ! ಪುಣ್ಯಬರುತ್ತೆ! (ಸಗಣೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಹೆಚ್ಚಿ
ಕೊಳ್ಳುವನು).

4 ಹು: - ಇಂದಾರೋ ಗಂಗಾಧರ ಹಣ! ಇಂದಾರೋ. ಕೊಳ್ಳೇಗಾರರು
ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಗಂ: - ಎಲ್ಲಿ? ಎಲ್ಲೋ ಹಣ! ತಾ! ಬಡ್ಡಿ! (ಕೈ ಒಡ್ಡುವನು). (ಹುಡು
ಗನು ಕೈತುಂಬ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹಾಕುವನು) (ಗಂಗಾಧರನು ಕೋಪ

ದಿಂದ ಹುಡುಗ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಲೆಸೆಯನು. ಘಾಬರಿಯಿಂದ ಹುಡುಗರು
ಓಡ ವರು. ನಂತರ ಗಂಗಾಧರನು ಹುಚ್ಚಿನ ಆವೇಶವು ಹೆಚ್ಚಿ
ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುವನು. ಪ್ರೇತವು ಅನಾಥವಾಗಿ ಹಸಿರು
ಕಾಗೆಗಳು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ತಿನ್ನುವುವು.)

ದೃಶ್ಯ ೧೭]

[ಸ್ಥಾನ: ಬೀದಿ.

[ಪ್ರವೇಶ ಮುದ್ದ]

ಮುದ್ದ:--(ಸ್ವಗತ) ಎಲ್ಲಾ ಮೂಗತು. ಇನ್ನೇನೈತೇಂತ? ಮುಗಿದೋ
ಗುಡ್ಡು. ನಮ್ಮಪ್ಪನಿಗೆ ಬರಬೇಡದ ಗತಿ ಬತ್ತು. ಇದ್ದಬದ್ದದ್ದ
ನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸದ್ದು ಮಾಡದೇ ಕೊಂಡೋಗುಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳೇಗಾರರು! ಇಡಿದ
ಕಟ್ಟೆ ಆಕಿದ್ರೂ. ಉಚ್ಚು ಇಡಿದು ಬೀದಿ ಬೀದೀಲ್ ಆಲ್ದ. ನನ್ನೂ
ಕೆಳ್ಳೆ ಆವತ್ತು "ಮುದ್ದ ಮೂರುಕಾಸಿದ್ದೆ! ಕೊಡೂ"ಂತ. ಒಳ್ಳೆ
ಗೋದ. ಮುಳುಕೊಂಡ. ಶವಕ್ಕೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದಂತಾಯ್ತು. ಅದ್ದೂ ಕಾಗೆ
ಕಿತ್ತೊಂದು ತಿಂದುಬುಟ್ಟುವು ಇವನ ದ್ರೇಗಾನಾ! ಸರಿ ಬುಡಿ. ಇವನ
ಅವತಾರ ಪೂರೈಸೋಯ್ತು! ನೆಗೆದುಬಿದ್ದೋದ. ಒಂದು ವರಸಾ
ಆಯ್ತು. ಮೇಲೆಂಟು ದಿನವೂ ಆಯ್ತು. ಕೊಂಡೋದ್ದೇನಪ್ಪ?
ಓಗೋವಾಗ ನೆಟ್ಟಿಗೆ ಬಟ್ಟೇನೂ ಇಲ್ಲ ಮೈಮೇಲೆ! ಏಳದೇ ಕೇಳದೇ
ಬಂಟುಬುಟ್ಟು! ಕಾಲ ಬತ್ತು. ಕತೇ ಮುಗೀತು!

ಹಾಂ! ಇಂಗಿರಬೇಕಾದ್ರೆ ಪ್ರಪಂಚದಾಗೇ ಒಡಕೋತಾರೆ-ಅಣ!
ಅಣ! ಅಣ! ಅಣಾಂತ! ಅಣ! ಅಣ! ಅಣಕ್ಕಾಗಿ ಏನು ಮಾಡೋಕೂ
ಸಿಕ್ಕ! ಈ ಜಿಪುಣ ಮುಂಡೇವು! ಉಚ್ಚು ಇಡಿದಾಗ್ಲೂ "ಇಂದಾ
ಅಣ" ಅಂತ ಲೇವಡಿ ಮಾಡಿದ್ದ್ರಲ್ಲಾ "ಹಾಂ" ಅಂತ ಕೈ ಒಡ್ಡಿದ
ನಮ್ಮಪ್ಪ! ಉಚ್ಚು! ಉಚ್ಚು! ಅಣದ ಉಚ್ಚು! ಉಟ್ಟಿದಾಗ್ಲಿಂದ
ಸಾಯೋಗಂಟ ಒಂದೇ ಉಚ್ಚುಪ್ಪೋ! "ಬೇಡಿ ನಮ್ಮಪ್ಪೋರಾ!
ಜಿಪುಣತನ ಬೇಡಿ. ದೇವರು ಕೊಟ್ಟನ್ನೆ. ಇಲ್ಲದೋರಿಗೆ ಒಸೀ
ಕೊಟ್ಟ ಕನಿಕರ ತೋರಿ. ಕಟುಕರಂಗಿರಬೇಡದೂ-ಮೋಸಮಾಡ
ಬೇಡದೂ, ದೇವರೊಪ್ಪೋಕಿಲ್ಲ. ಇವೆಲ್ಲಾ ಜೀವಕೊಳ್ಳೇದಲ್ಲ, ಅತ್ತು
ಕೆಟ್ಟೋಯ್ತದೆ!" ಅಂತಂದೆ. ಬಾರಿಬಾರಿಗೂ ಬಡಕೊಂಡೆ. ಕೇಳಿದಾ
ಉಹಂ! ಕೇಳಬಂದ ಕರ್ಮ!

ತಕ್ಕೋಳೋಕೆ ಪುಣ್ಯ ಬೇಕು. ಒಪ್ಪುಕೋತೀನಿ. ನನ್ನೊಡೆಯಾ!
ಆದರೆ ಕೊಡೋದ್ದೆ ಅದ್ವಿತ ಎಷ್ಟಿನ ಪುಣ್ಯ ಬೇಕವೋ! ಸುಮ್ಮನೆ
ಆಗನಿಲ್ಲ. ಅದ್ದೇ ಏಳುರಲ್ವಾ? ಕೊಟ್ಟಿಟ್ಟಿದ್ದೆ ಬತ್ತೈತೆ. ಕೊಟ್ಟಿ
ಟ್ಟಿದ್ದೆ ಬತ್ತೈತೇಂತ. ದಾನದಮ್ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೋಸಗೀಸಾ
ಮಾಡಬೇಡದು. ನಾಕುದಿನ ಬಾಳದೂ ಮಾನವಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕವೋ!
ನಾನೇನೂ ಅಂಗಂತಾ ತಿಳಿಕೊಂಡೀವ್ವಿ. ಬೇಕಾದೋರು ತಿಳುಕೋ
ಬೋದು. ಬೇಡದೋರು ಬುಟ್ಟುಬುಡಬೋದು.

ಆದ್ರೆ ಒಂದು ಮಾತು ಮಟ್ಟಿಗೆ ದಿಟಕಾಣವೋ! ಅಣಾ ಅನ್ನೋದು
ಯಾರಿಗೂ ಸಾಸ್ತತ ಅಲ್ಲ. ಅಣಕ್ಕಾಗಿ ಗುಣ ಬುಟ್ಟುಬುಡಬಾರದು.
ಯಾವುದೆಂಗಾರ ಇರಲಿ. ಗಂಗಾಧರನಂಗೇ ನಮಗೂ ಆದ್ರೆ ಎಂಗೇಂತ
ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಾರೂ ಮರಿಯೋಕಾಗಾಕಿಲ್ಲ.

ಇವತ್ತು ಈಸ್ವರಪ್ಪನೋರಿಗೂ ಕಮಲವ್ವನಿಗೂ ಮದುವೆ. ಅಂಗೇ
ಸುಂದರವ್ವನಿಗೂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಪ್ಪನೋರಿಗೂ ಮದುವೆ. ನಾನೂ
ಓಗಬೇಕು. ಒತ್ತಾಯಿತು.

ದೃಶ್ಯ ೧೮]

[ಸ್ಥಾನ: ವಿನಾಡ ಮಂಟಪ.

[ಪಾತ್ರಗಳು: ಈಶ್ವರ, ಕಮಲ, ಪುರುಷೋತ್ತಮ, ಸುಂದರ,
ಶ್ಯಾಮರಾಯ, ಪುರೋಹಿತರು ಮುದ್ದ-ನೆರೆದಿರುವ ಜನರು.]

ಶ್ಯಾ:—ಮಗೂ! ಈಶ್ವರ! ಇಂದು ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮಾತನ್ನು ನೀನು ನೆರೆ
ವೇಸುವೆ. ಆಕೆಯ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಈಗಲೀಗ ಶಾಂತಿಯು ದೊರೆತಂತಾ
ಯಿತು.

ಈ:—ಮಾವಾ! ಎಲ್ಲಾ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪೆ! ತಾಯಿಯ ಆಶೀರ್ವಾದ!
ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿ!

ಶ್ಯಾ:— ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ! (ಪುರುಷೋತ್ತಮನನ್ನು ನೋಡಿ) ತಾಯಿತಂದೆ
ಯಿಲ್ಲದ ಈ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ನಿನಗೊಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ಕಂದನನ್ನು
ನೀನು ಮನುತೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡಬೇಕಪ್ಪಾ, ಪುರುಷೋತ್ತಮಾ !

ಪು:—ಶ್ಯಾಮರಾಯರೇ ! ಎಲ್ಲಾ ಜಗದೀಶ್ವರನ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ನಡೆಯಲಿ.

ಶ್ಯಾ:—ಸರಿ ! ಸರಿ ! ಮಂಗಳವಾದ್ಯವಾಗಲಿ. ಪುರೋಹಿತರೆ ! ಧಾರ
ಮಹೋತ್ಸವವು ನಡೆಯಲಿ.

॥ ಮಂಗಳಂ ॥

ಸೂಚನೆ

ಈ ನಾಟಕದ ಪ್ರಕಟನೆ, ಅಭಿನಯ ಮತ್ತು ಚಲನ ಚಿತ್ರ
ತಯಾರಿಕೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹಕ್ಕುಗಳೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೇ
ಸೇರಿದುವೆಂದು ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು.

ಬಿ. ಎಸ್. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಬಿ. ಎ.,
ಗ್ರಂಥಕರ್ತ, ನಂ. ೧೨, ಆಂಡರ್‌ಸನ್ ಸ್ಟ್ರೀಟ್,
ಜಾರ್ಜ್‌ಟೌನ್, ಮದರಾಸ್.

ಪುಸ್ತಕಗಳು ದೊರೆಯುವ ಸ್ಥಳ :-

ಯಂ. ವಿ. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಅಂಡ್ ಕಂಪೆನಿ, ಬಕೇಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

ರಾಜಗೋಪಾಲ್ ಫೋಟೋ ಜಿಂಕೋ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ವರ್ಕ್ಸ್,
ಕೋಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ
ಇವರಿಂದ ಮುದ್ರಿತವಾದದ್ದು.